

Kmetijski inštitut Slovenije

Ocena stanja v kmetijstvu v letu 2008

(spomladansko poročilo)

Ljubljana, april 2009

Poročilo je pripravil KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE v okviru analitične naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2009 (ref. 430-50/2009/2), katere naročnik in financer je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Uredila:

Tina VOLK

Avtorji:

Tina VOLK
Miroslav REDNAK
Barbara ZAGORC
Marjeta PINTAR
Ben MOLJK
Tomaž CUNDER
Matej BEDRAČ

Kazalo vsebine

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV	5
1 STANJE V KMETIJSTVU	8
1.1 Makroekonomsko okolje	8
1.2 Obseg kmetijske proizvodnje	8
1.3 Cene v kmetijstvu	11
1.4 Proračunski izdatki za kmetijstvo	14
1.5 Ekonomski rezultati kmetijstva	21
1.6 Struktura kmetijskih gospodarstev	23
2 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	26
3 UKREPI KMETIJSKE POLITIKE V LETU 2008	31
3.1 Tržno-cenovna politika	31
3.1.1 Neposredna plačila v kmetijstvu	31
3.1.2 Ukrepi za pospeševanje prodaje in stabilizacijo razmer na trgu kmetijskih proizvodov	32
3.1.3 Pomoč po naravnih nesrečah, odškodnine in sofinanciranje zavarovanja	33
3.2 Politika razvoja podeželja	34
3.2.1 Programi razvoja podeželja	34
3.2.2 Programi in ukrepi na področju vinogradništva in čebelarstva	37
3.2.3 Drugi programi in ukrepi	38
PRILOGE	43

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2000-2008	8
Preglednica 2: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih; 2000-2008	9
Preglednica 3: Indeksi cen kmetijskih proizvodov in inputov za kmetijstvo; 2003-2008	14
Preglednica 4: Proračunska izplačila za kmetijstvo; 2007 in 2008	15
Preglednica 5: Proračunska izplačila za tržno-cenovno politiko; 2007 in 2008	18
Preglednica 6: Proračunska izplačila za politiko razvoja podeželja; 2007 in 2008	19
Preglednica 7: Proračunska izplačila za splošne storitve za kmetijstvo; 2007 in 2008	20
Preglednica 8: Spremembe v velikostni strukturi kmetijskih gospodarstev po površini kmetijske zemlje v uporabi; 1997-2007	24
Preglednica 9: Spremembe v velikostni strukturi kmetijskih gospodarstev po številu glav velike živine; 2000-2007	24
Preglednica 10: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2000-2008	26
Preglednica 11: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2007 in 2008	28
Preglednica 12: Izvoz in uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah držav; 2000-2008	30
Preglednica 13: Vrste in višina neposrednih plačil za najpomembnejše trge; 2007 in 2008	31
Preglednica 14: Izplačane podpore za izvoz; 2007 in 2008	32
Preglednica 15: Izplačana sredstva za specifične ukrepe za stabilizacijo trga; 2007 in 2008	32
Preglednica 16: Izplačana pomoč za sanacijo posledic naravnih nesreč in odškodnine; 2007 in 2008	33

Preglednica 17: Indikativna razdelitev sredstev za Program razvoja podeželja 2007-2013 po oseh in ukrepih	35
Preglednica 18: Sredstva za ukrepe, ki po vsebini sodijo v program razvoja podeželja, izplačana v letu 2008.....	36
Preglednica 19: Izplačane podpore vinogradništvu; 2007 in 2008.....	37
Preglednica 20: Izplačane podpore za čebelarstvo; 2007 in 2008.....	37
Preglednica 21: Izplačana sredstva v okviru zemljiških operacij; 2007 in 2008.....	38
Preglednica 22: Izplačane podpore v okviru drugih ukrepov politike razvoja podeželja; 2007 in 2008	39

Kazalo slik

Slika 1: Indeksi kmetijske proizvodnje; 1996-2008	9
Slika 2: Setvena struktura njiv; 2000 in 2008	9
Slika 3: Pospravljene površine in rastlinski pridelki v letu 2008 v primerjavi z letom 2007	10
Slika 4: Število živali konec leta; 1996-2008	11
Slika 5: Indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih; 1996-2008	11
Slika 6: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2008 v primerjavi z letom 2007.....	12
Slika 7: Spremembe cen živali in živalskih proizvodov v letu 2008 v primerjavi z letom 2007	12
Slika 8: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2008 v primerjavi z letom 2007	13
Slika 9: Cenovno-stroškovna razmerja v kmetijstvu; 1996-2008	14
Slika 10: Proračunska sredstva za kmetijstvo; 1996-2008.....	15
Slika 11: Proračunska izplačila za ukrepe tržno-cenovne politike; 1996-2008	17
Slika 12: Proračunska izplačila za ukrepe kmetijske politike razvoja podeželja; 1996-2008.....	18
Slika 13: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo; 1996-2008.....	20
Slika 14: Osnovni kazalci ekonomskega računa za kmetijstvo; 1996-2008.....	21
Slika 15: Število kmetijskih gospodarstev in površina po velikostnih razredih KZU; 2000-2007	24
Slika 16: Število kmetijskih gospodarstev in GVŽ po velikostnih razredih GVŽ; 2000-2007	25
Slika 17: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov; 1996-2008	26
Slika 18: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah; 2007 in 2008.....	29
Slika 19: Delež izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2003-2008	30

Kazalo okvirjev

Okvir 1: Cene v kmetijstvu.....	13
Okvir 2: Proračunski izdatki za kmetijstvo	16
Okvir 3: Ekonomski računi za kmetijstvo	22
Okvir 4: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi	27

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

Poročilo obravnava osnovne rezultate slovenskega kmetijstva v letu 2008. Pripravljeno je na osnovi (začasnih) podatkov Statističnega urada RS, podatkov Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. marca 2009. Preračuni in nekatere ocene so pripravljene na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Vsi vrednostni kazalci so prikazani v evrih. Serije podatkov, ki so izvirno izražene v tolarjih, so preračune v evro po povprečnem tečaju Banke Slovenije za posamezno leto.

Kmetijstvo v letu 2008

Obseg kmetijske proizvodnje je bil v letu 2008 po prvih ocenah manjši kot v letu prej (-4%), predvsem na račun manjše rastlinske pridelave. Izrazito slaba je bila zaradi spomladanske pozebe in poletnih neurij s točo letina za sadjarstvo in vinogradništvo, medtem ko pri večini poljščin hektarski pridelki niso pomembneje odstopali od običajnih, pri krmi s travinja pa so bili med najvišjimi v zadnjih letih. Precej višji skupni pridelek kot v letu prej je zabeležen pri žitu, zelenjadnicah, zeleni krmi z njiv in hmelju (na račun večjih površin in solidne letine), precej manjši pa pri oljnicah (slaba letina buč), suhih stročnicah in krompirju (predvsem zaradi manjših površin). Za živinorejo prve ocene kažejo, da se obseg proizvodnje na agregatni ravni ni pomembneje spremenil. Nekaj manjša kot v letu prej je bila proizvodnja v prašičereji in govedoreji, obseg perutninarstva je ostal na podobni ravni, prirast drobnice pa se je nekoliko povečal.

Trend rasti cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih, ki je opazen po letu 2005, se je v letu 2008 nadaljeval. Cene kmetijskih proizvodov so realno porasle za 6,8% in to na račun tako višjih cen rastlinskih, kot tudi živalskih proizvodov. Nadpovprečno so porasle cene hmelja, sadja in oljnic (realno za 20% ali več), med živalskimi proizvodi pa cene mleka in perutnine (realno za 11%), realna rast pa je bila zabeležena tudi pri cenah prašičev. Cene zelenjadnic, in vina ter govedi in jajc so realno ostale blizu ravni leta 2007, cene žita (predvsem koruze), grozdja, krompirja ter jagnjet pa so se znižale. Še bolj kot cene kmetijskih proizvodov so v letu 2008 porasle cene večine inputov za tekočo porabo v kmetijstvu (najbolj cene mineralnih gnojil, energije in krmil), s tem pa so porasli tudi stroški proizvodnje. Cenovno-stroškovna razmerja so se tako kljub rasti odkupnih cen v primerjavi z letom prej močno poslabšala.

Proračunske podpore kmetijstvu so se v letu 2008 nominalno povečale za četrtno in skupaj znašale 391 milijonov evrov. Od tega je več kot polovico prispeval skupni proračun EU (54%). Največ proračunskih sredstev je bilo tudi v letu 2008 porabljenih za ukrepe politike razvoja podeželja (190 milijonov evrov, od tega 79% iz sredstev EU), pri čemer so močno porasla zlasti izplačila za ukrepe, namenjene prestrukturiranju kmetijstva in živilstva. Bistveno več sredstev kot v letu prej (+72%) je bilo v letu 2008 namenjeno izplačilom ukrepov v okviru tržno-cenovne politike (158 milijonov evrov, od tega 37% iz sredstev EU), kar je predvsem rezultat večjih izplačil za neposredna plačila (86% več kot leta 2007), s katerimi so bile poravnane obveznosti po uredbah za leto 2007, izplačan pa je bil tudi že del odobrenih vlog po uredbah za leto 2008 (za prizadete ob neurjih). Več sredstev kot v letu prej je bilo izplačanih za ukrepe za zniževanje stroškov (sofinanciranje zavarovalnih premij), izdatki za ukrepe za stabilizacijo trga pa so se ponovno zmanjšali. Za sanacijo posledic naravnih nesreč in odškodnine je bilo v letu 2008 izplačanih dobrih 5 milijonov evrov (43% manj kot leta 2007), za sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo, ki večinoma bremenijo samo nacionalni proračun, pa je bilo porabljen 38 milijonov evrov (4% več kot v letu 2007).

Leto 2008 je bilo z vidika ekonomskih rezultatov manj ugodno in pod povprečjem zadnjih petih let. Po prvih, začasnih ocenah statistike, je bil faktorski dohodek kmetijstva realno za okoli 10% manjši kot v letu 2007. Dohodek je padel predvsem zaradi manjšega obsega kmetijske proizvodnje in nadpovprečne rasti cen vmesne porabe (stroškov). V rastlinski pridelavi so se ekonomske razmere poslabšale predvsem zaradi visokih stroškov gnojil in

strojnih storitev, v živinoreji pa predvsem zaradi visokih stroškov krme. Ocene (modelne kalkulacije) kažejo, da so se v letu 2008 ekonomski rezultati občutneje izboljšali le pri pridelavi oljne ogrščice ter nekoliko tudi pri proizvodnji mleka (v obeh primerih zaradi visokih odkupnih cen), sicer pa so bili podobni ali slabši kot v letu prej.

Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Trend hitre rasti obsega zunanje trgovine, ki se je začel po vstopu v EU, se je nadaljeval tudi v letu 2008. Skupna blagovna menjava agroživilskih proizvodov se je v primerjavi z letom prej povečala za 17%, pri čemer je bil izvoz večji za 20%, uvoz pa za 15%. Oba sta dosegla najvišjo vrednost doslej. Pokritost uvoza z izvozom je bila nekaj višja (46%) kot v letu prej (44%), primanjkljaj pa je ponovno porasel in znašal 907 milijonov evrov (2007: 817 milijonov evrov).

Tako izvoz, kot uvoz sta se vrednostno povečala pri večini pomembnejših tarifnih skupin, z izjemo skupine ostanki in odpadki živil, krma (manjši izvoz in uvoz) ter skupine žita (manjši uvoz). V strukturi izvoza je tudi v letu 2008 največji delež pripadal mleku in mlečnim izdelkom (16%), razmeroma velike deleže pa so prispevale še tarifne skupine meso in mesni izdelki (skupaj 15%), ostanki in odpadki živil, krma (13%), oljna semena in plodovi (10%) ter pijače in razna živila (po 9%). Pri uvozu so tarifne skupine zastopane bolj enakomerno, največji delež pa je v letu 2008 odpadel na skupino ostanki in odpadki živil, krma (10%), sadje (9%), meso (9%), razna živila (7%) ter mlečne izdelke (6%).

Pozitivni zunanjetrgovinski saldo je bil v letu 2008 zabeležen le pri mlečnih izdelkih, izdelkih iz mesa, pri živih živalih ter pri oljnih semenih in plodovih. Pri mlečnih izdelkih in izdelkih iz mesa se je zunanjetrgovinski presežek v primerjavi z letom prej zmanjšal (-30%) pri oljnih semenih in plodovih ter živih živalih pa je bil presežek okoli 4-krat večji kot v letu 2007. Pri pijačah, kjer je bila sicer Slovenija tradicionalni neto izvoznik, je bila bilanca tretje leto zapored negativna. Tudi pri drugih skupinah proizvodov je bil uvoz vrednostno večji od izvoza, primanjkljaj pa praviloma večji kot v letu prej (z izjemo žita).

V regionalni strukturi izvoza in uvoza v letu 2008 ni prišlo do večjih sprememb. Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov je, podobno kot v letu prej, potekala z državami EU (60% izvoza in 79% uvoza), pri čemer je bila bilanca ponovno močno negativna, primanjkljaj pa večji kot v letu 2007 (-864 milijonov evrov). Pomemben zunanjetrgovinski partner so ostale tudi države nekdanje Jugoslavije (31% izvoza, 8% uvoza), s katerimi ima Slovenija v blagovni menjavi agroživilskih proizvodov vseskozi presežek. V letu 2008 se je ta presežek po nekaj letih zmanjševanja ponovno povečal (na 107 milijonov evrov) in bil največji po letu 2004.

Kmetijska politika v letu 2008

Leto 2008 ni prineslo pomembnejših vsebinskih sprememb v kmetijski politiki. To velja tako za tržno cenovno politiko, kot za politiko razvoja podeželja. V podobnem obsegu so se izvajale in sofinancirale tudi javne službe in splošne storitve za kmetijstvo.

Neposredna plačila kmetijskim proizvajalcem, kot najpomembnejši ukrep tržno cenovne politike, so se drugo leto zapored izvajala po novi shemi v skladu z reformo skupne kmetijske politike. Slovenija je z reformo izbrala kombinirano shemo neposrednih plačil. Gre za kombinacijo proizvodno vezanih plačil (25% proizvodne pomoči za hmelj, 65% posebne premije za biko in vola, 50% premij za drobnico), zgodovinskih dodatkov (80% premij za mleko, 30% vseh premij za govedo, 100% plačil za sladkor) in enotnih regionalnih plačil (ločeno za njive in trajno travinje), izkoristila pa je tudi možnost uvedbe dodatnega plačila za poseben način reje in izboljšanje kakovosti (proizvodno vezano plačilo za ekstenzivno rejo ženskih goved). S prehodom na novo shemo se večina neposrednih plačil veže na kmetijsko zemljo v rabi (t.i. plačilne pravice), odločitev o vrsti proizvodnje pa je prepuščena proizvajalcem. Pogoj za uveljavljanje vseh pravic do neposrednih plačil je spoštovanje pravil

in zahtev navzkrižne skladnosti, ki se nanašajo na področje zdravja živali in rastlin, ohranjanja virov pitne vode ter ohranjanje rastlinskih in živalskih habitatov.

Med novostmi, ki so bile uveljavljene v letu 2008, kaže omeniti predvsem razširitev zajema površin, ki so upravičene do neposrednih plačil, na intenzivne sadovnjake, drevesnice, trsnice in matičnjake, površine z zelišči ter kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem. Višina večine neposrednih plačil je ostala enaka kot v letu prej, z izjemo plačil za stročnice in lupinasto sadje, ki so porasla na 80% primerljive ravni v EU 15 (v letu 2007 70%).

Pri ukrepih za stabilizacijo trga v letu 2008 ni bilo večjih novosti. Poleg standardnih ukrepov v okviru tržnih ureditev (izvozna nadomestila, podpora skladiščenju, različne oblike podpore porabi), se je tudi v letu 2008 izvajal ukrep razdelitve hrane iz intervencijskih zalog socialno najbolj ogroženim osebam. Zaradi specifičnih razmer na trgu je bila v letu 2008 izjemoma v okviru državnih pomoči izplačana tudi podpora rejcem prašičev (za ohranitev plemenske črede), zaradi nenadnih pomorov čebel pa so bili državne pomoči deležni tudi čebelarji. V letu 2008 se je nadaljevalo sofinanciranje zavarovalnih premij, s ciljem zmanjšanja tveganj v kmetijski pridelavi.

V okviru politike razvoja podeželja je bilo leto 2008 prvo leto, v katerem so se izvajali vsi ukrepi v skladu s sprejetim in potrjenim Program razvoja podeželja 2007-2013. V okviru tega programa se bo v tem sedemletnem obdobju izvajalo 21 ukrepov v okviru štirih prednostnih osi (izboljšanje konkurenčnosti, ohranjanje okolja in naravnih virov, izboljšanje kakovosti življenja na podeželju, krepitev lokalnih razvojnih pobud LEADER) ter tehnična pomoč. Skupni obseg javnih sredstev za vse štiri osi za to programsko obdobje (iz EU in nacionalnega proračuna) znaša 1,153 milijarde evrov. Ukrepi prve, tretje in četrte osi se izvajajo na podlagi javnih razpisov, ukrepi druge osi pa na podlagi zbirnih vlog.

Do konca leta 2008 je bilo postopoma objavljenih 21 javnih razpisov za 9 ukrepov prve osi, 8 razpisov za vse 4 ukrepe tretje osi ter 2 razpisa za ukrepe četrte osi (Leader). S temi javnimi razpisi (skupaj 31) je bilo razpisanih 233 milijonov evrov javnih sredstev oziroma 41% okvirno razpoložljivih sredstev za te ukrepe za celotno programsko obdobje. Večina vlog je še v obdelavi, za nekatere ukrepe pa so v letu 2008 stekla tudi že prva izplačila. Nadaljevala so se tudi izplačila pogodbenih obveznosti za vseh 5 ukrepov za prestrukturiranje kmetijstva, živilstva in gozdarstva, prevzetih v preteklem programskem obdobju v okviru Enotnega programskega dokumenta 2004-2006. Za ukrepe druge osi (območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in kmetijsko okoljski ukrepi) so bile v letu 2008 v celoti izplačane obveznosti, nastale na podlagi vlog za leto 2007, deloma pa so bile izplačane tudi že vloge za leto 2008.

Poleg sredstev iz okvira Programa razvoja podeželja so bila v letu 2008 prestrukturiranju kmetijstva in živilstva namenjena tudi sredstva iz naslova reforme trga sladkorja oziroma prilagoditve na razmere po prenehanju proizvodnje sladkorja v Sloveniji. Sredstva, ki jih v celoti zagotavlja EU, so bila izplačana v obliki dodatne investicijske pomoči pridelovalcem sladkorne pese ter pomoči za prestrukturiranje Tovarni sladkorja Ormož.

Pri ukrepih v vinogradništvu (prestrukturiranje vinogradov) in čebelarstvu ni bilo večjih sprememb, medtem ko se je obseg ukrepov, ki se izvajajo v okviru nacionalnih programov strukturne politike (zemljiške operacije, vertikalni ukrepi razvoja podeželja, različne podpore promociji, tržnemu organiziranju in trženju) nekoliko zmanjšal. Del teh ukrepov se bo v novim programskem obdobju izvajal v okviru Programa razvoja podeželja 2007-2013.

1 STANJE V KMETIJSTVU

1.1 Makroekonomsko okolje

V letu 2008 so bila gospodarska gibanja v Sloveniji manj ugodna kot v letu prej (UMAR, 2009). Realna rast bruto domačega proizvoda je po visoki rasti v letu 2007 (6,8%) padla na 3,5%. Gospodarska aktivnost se je v letu 2008 močno upočasnila že v tretjem četrtletju, v zadnjem četrtletju pa je bila stopnja rasti BDP negativna. Upočasnitev gospodarske rasti je predvsem posledica bistveno nižje rasti izvoza zaradi manjšega tujega povpraševanja (3,3%) in umirjanja investicijske aktivnosti (6,2%), skromnejša pa je bila tudi rast končne potrošnje (2,6%).

Inflacija je bila v letu 2008 zaradi visokih stopenj v prvi polovici leta višja kot leto prej in je v povprečju leta znašala 5,7%. Inflacijska gibanja so bila podobna kot v celotnem evrskem območju, nanje pa so vplivale predvsem spremembe cene nafte in hrane na svetovnem trgu.

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*
Prebivalstvo (000; 30.6.)	1.990	1.992	1.996	1.997	1.997	2.001	2.008	2.019	2.039
Realne stopnje rasti BDP (%)	4,1	2,8	4,0	2,8	4,3	4,3	5,9	6,8	3,5
Deleži dodane vrednosti v BDV po dejavnostih (%):									
- Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	3,3	3,0	3,3	2,5	2,7	2,7	2,4	2,4	2,3
- Industrija in gradbeništvo (C, D, E, F)	35,8	35,5	34,8	35,1	34,5	34,1	34,4	34,4	34,0
- Storitve (G do P)	60,9	61,5	61,9	62,4	62,8	63,2	63,3	63,3	63,7
BDP na prebivalca (EUR, tekoči tečaj)	10.858	11.441	12.281	12.900	13.599	14.346	15.446	17.076	18.204
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS; EUR)	14.600	15.600	16.600	17.000	18.400	19.500	20.700	22.000	23.100
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS EU-27=100)	79,7	79,6	82,2	83,4	86,4	88,0	89,1	90,9	92,1
Izvoz proizvodov (mio EUR)	9.492	10.347	10.962	11.285	12.783	14.397	16.757	19.406	19.777
Uvoz proizvodov (mio EUR)	10.984	11.344	11.574	12.239	14.143	15.805	18.341	21.508	22.944
Saldo menjave proizvodov s tujino (mio EUR)	-1.493	-998	-612	-954	-1.360	-1.408	-1.584	-2.102	-3.167
Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP)	-2,7	0,2	1,0	-0,8	-2,8	-1,7	-2,5	-4,2	-5,9
Javnofinančni saldo (% BDP)	-1,2	-1,3	-2,8	-1,3	-1,3	-1,0	-0,8	0,3	-0,3
Brezposelnost po ILO (%)	7,0	6,4	6,4	6,7	6,3	6,5	6,0	4,9	4,4
Registrirana brezposelnost (%)	11,8	11,2	11,3	10,9	10,3	10,2	9,4	7,7	6,7
Inflacija v povprečju leta (%)	8,9	8,4	7,5	5,6	3,6	2,5	2,5	3,6	5,7

* začasni podatki

Vir: SURS, EUROSTAT, UMAR

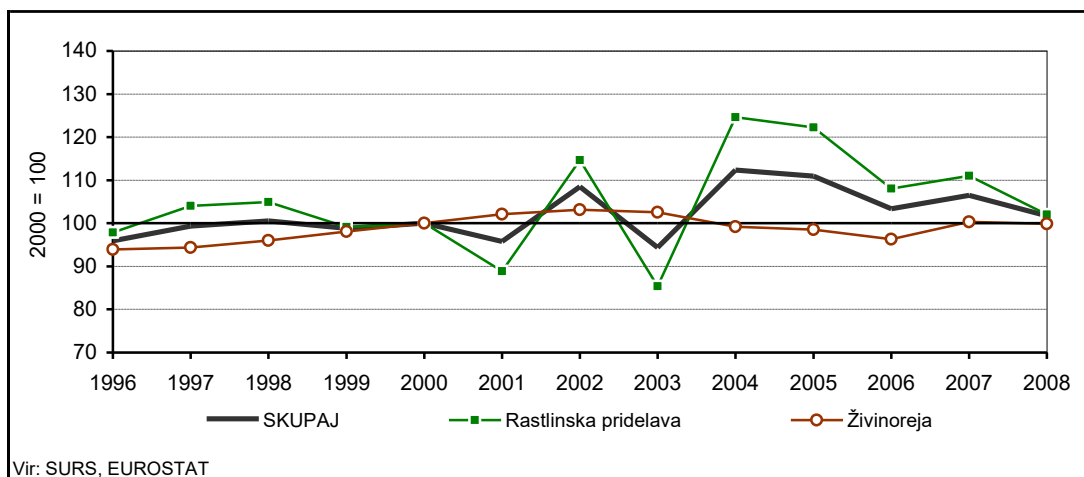
Realna rast bruto plače na zaposlenega je znašala 2,5% in je prvič po letu 2001 prehitela rast produktivnosti dela (0,6%).

Rast zaposlenosti je ostala podobna kot v letu prej (2,9%), vse do zadnjega četrtletja pa se je ob tem nadaljevalo tudi upadanje števila brezposelnih. Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili je bila v letu 2008 najnižja od kar se meri (4,4%).

Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance se je povečal za 1,7 odstotne točke in je znašal 5,9% BDP ali največ po osamosvojitvi. K primanjkljaju na tekočem računu je največ prispeval večji primanjkljaj v bilanci menjave blaga.

1.2 Obseg kmetijske proizvodnje

Obseg kmetijske proizvodnje po letu 2000 močno niha, v glavnem kot posledica naravnih razmer, ki so bile v zadnjih letih zelo spremenljive. Kot kažejo začasni podatki, je bil fizični obseg kmetijske proizvodnje v letu 2008 manjši kot predhodno leto za okoli 4%. Zmanjšala se je predvsem rastlinska pridelava (za okoli 8%), medtem ko v živinoreji na agregatni ravni po prvih ocenah statistike ni prišlo do večjih sprememb v obsegu proizvodnje.

Slika 1: Indeksi kmetijske proizvodnje; 1996-2008

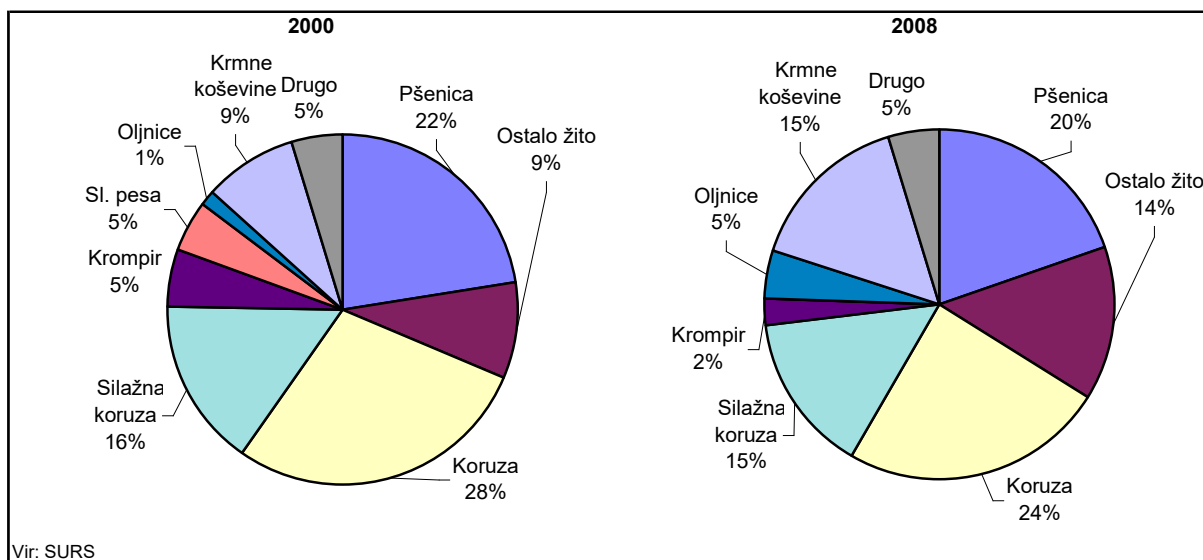
V zadnjih letih površina kmetijske zemlje v uporabi kmetijskih gospodarstev niha blizu 500 tisoč hektarov. Ob tem je po letu 2000 opazen rahel trend povečevanja površine njiv, medtem ko se površine trajnih nasadov zmanjšujejo, predvsem zaradi opuščanja rabe kmečkih sadovnjakov. V letu 2008 se je po podatkih statistike površina kmetijske zemlje v rabi v primerjavi z letom prej zmanjšala za dober odstotek, kar je v celoti rezultat manjše površine trajnega travinja (-3,8%).

Preglednica 2: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih; 2000-2008

	000 ha	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Njive in vrtovi		170,8	172,7	168,4	172,8	175,1	176,3	177,8	175,1	180,3
Trajni nasadi		29,9	29,9	29,9	28,6	28,6	27,5	27,5	26,1	26,1
Travniki in pašniki		308,2	307,0	307,2	308,3	286,8	304,9	285,0	297,3	286,0
Kmetijska zemlja v rabi, skupaj		509,0	509,6	505,5	509,7	490,5	508,8	490,3	498,6	492,4

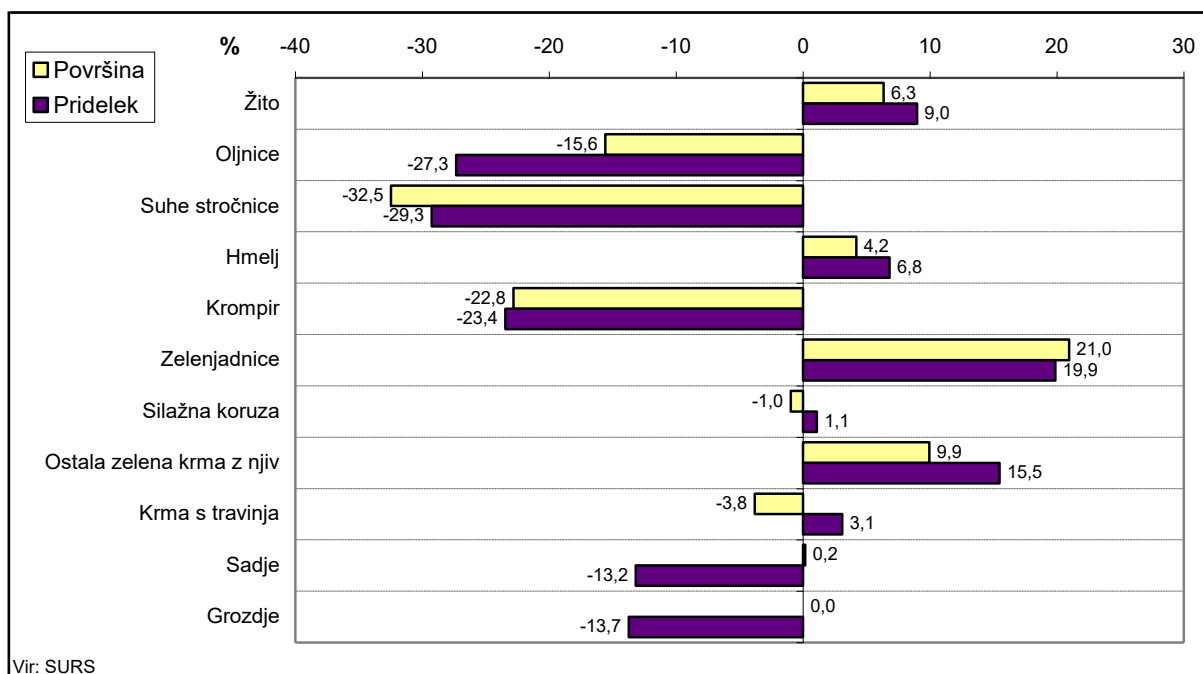
Vir: SURS

Več kot polovica njiv je namenjena pridelavi žita, zlasti koruze za zrnje in pšenice, več kot četrtina pa pridelavi zelene krme, kjer prevladujeta silažna koruza ter trave in travno-deteljne mešanice. Od leta 2000 se je setvena struktura njiv precej spremenila. Opazno se je povečal delež oljnic in suhih stročnic ter krmnih koševin, zmanjšal pa delež krompirja. Rastlinska pridelava je k bruto vrednosti kmetijske pridelave letu 2008 prispevala 50% (leta 2007 53%).

Slika 2: Setvena struktura njiv; 2000 in 2008

V letu 2008 je bilo žito pospravljeno s skoraj 106 tisoč hektarov njiv, kar je 6% več kot leto prej in največ v zadnjem desetletju. Površine s pšenico in piro so se povečale za desetino (na 35 tisoč ha), s koruzo za zrnje za 7% (na 44 tisoč ha), več njiv kot v letu prej pa je bilo namenjenih tudi pridelavi ječmena in tritikale. Pomembno večja kot v letu prej je bila površina z zelenjadnicami, zeleno krmo z njiv ter hmeljem. Precejšnje zmanjšanje obsega pridelovanja beleži statistika pri oljnicah in suhih stročnicah, ponovno pa je bila manjša tudi površina krompirja.

Slika 3: Pospravljene površine in rastlinski pridelki v letu 2008 v primerjavi z letom 2007

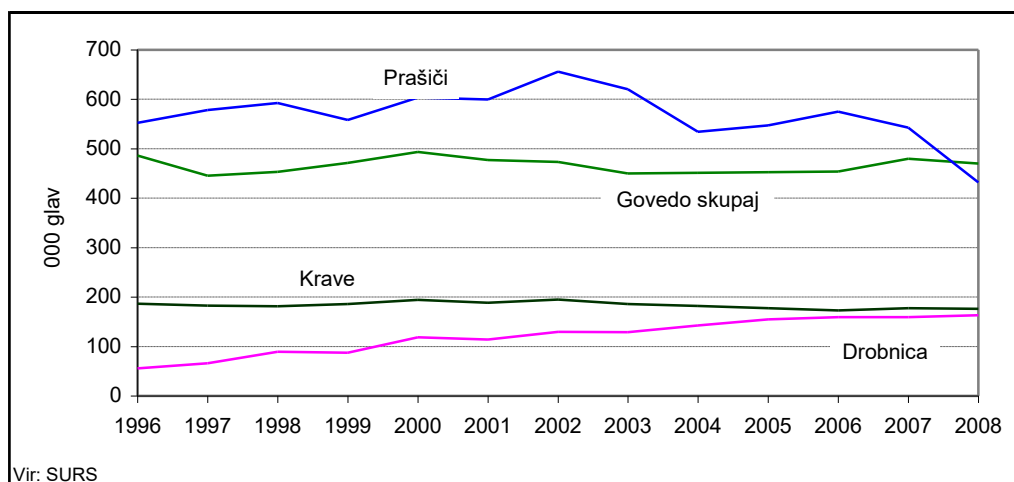
Letina 2008 pri večini poljščin ni pomembneje odstopala od običajnih. Izjema so strna žita, pri katerih so bili doseženi hektarski pridelki med najvišjimi v zadnjih petih letih. Količinsko in kakovostno dobra je bila tudi letina hmelja, razmeroma visoki (glede na pretekla leta) pa so bili tudi hektarski pridelki krompirja in oljne ogrščice. Pri koruzi so bili hektarski pridelki v letu 2008 pod povprečjem zadnjih let in 3% nižji kot v letu 2007, kar v precejšnji meri lahko pripišemo poletnim neurjem s točo v nekaterih območjih Slovenije. Neugodne poletne vremenske razmere so prizadele tudi pridelek buč za olje, ki je najslabši v zadnjih desetih letih. Hektarski pridelek zelene krme z njiv je bil nekaj nižji kot v letu prej, pridelek krme s travinja pa je bil med najvišjimi v zadnjem desetletju.

Skupni pridelek žita je bil v letu 2008 zaradi večjih površin in dobre letine 9% večji kot v letu prej in to predvsem na račun večjega skupnega pridelka pšenice (+20%), ječmena (+13%) in tritikale (+10%), nekaj večji pa je bil tudi pridelek koruze. Največji porast skupnega pridelka beležimo pri zelenjadnicah (večje površine), hmelju (večje površine, dobra letina) ter krmi z njiv in travinja. Pri ostalih poljščinah podatki kažejo na manjši skupni pridelek kot v letu prej.

Za sadjarstvo in vinogradništvo je bilo leto 2008 razmeroma neugodno. Spomladanska pozeba ter poznejša neurja s točo so slabo vplivala na pridelek zgodnjih vrst sadja, zlasti marelic, sliv in jagodičja, ki se je močno zmanjšal, manjši pridelek kot v letu prej pa je bil dosežen tudi pri vseh treh najbolj razširjenih sadnih vrstah, jabolkih, hruškah in breskvah. Skupni pridelek jabolk je bil manjši kot v letu 2007 za desetino, hrušk za petino ter breskev za četrtno. Zmanjšal se je tudi pridelek grozdja (-14%) in bil med nižjimi v zadnjem obdobju.

V živinoreji so spremembe v proizvodnji praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi tu opazna določena (praviloma ciklična) nihanja med leti. Število govedi je po podatkih statistike konec leta 2008 znašalo 470 tisoč glav, od tega 176 tisoč krav. V primerjavi z letom prej se je zmanjšalo za 2% oziroma 1%. Skupno število govedi tako ostaja razmeroma

stabilno. Precej večje so bile v letu 2008 spremembe števila prašičev, katerih stalež se je zmanjšal za 20% in padel na najnižjo raven zadnjih dveh desetletij (na 432 tisoč glav). Rast števila drobnice se je v zadnjih letih umirila. Konec leta 2008 je njeno število znašalo 163 tisoč glav (2% več kot leta 2007).

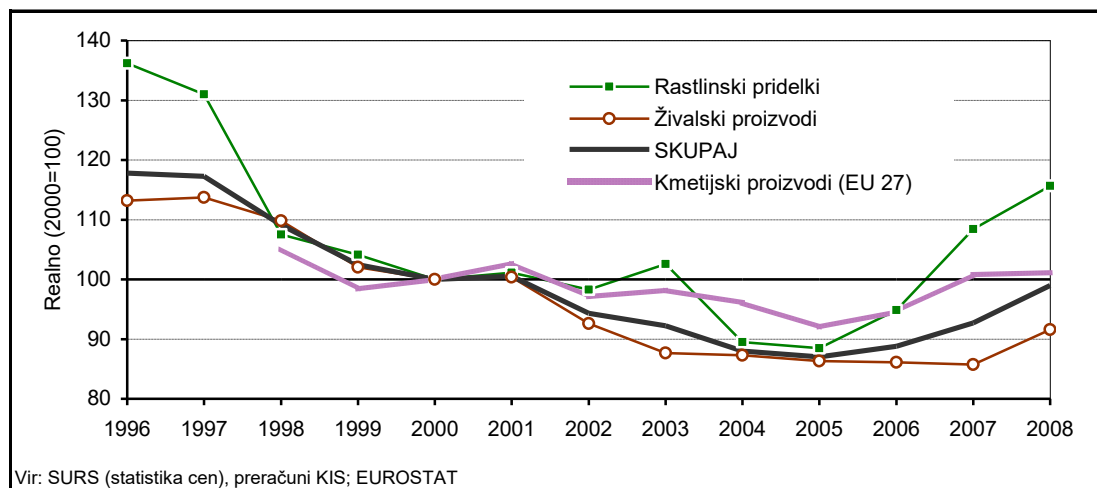
Slika 4: Število živali konec leta, 1996-2008

Po prvih ocenah na osnovi podatkov o številu živali, zakolu v klavnicah, odkupu in zunanji trgovini je bila živinorejska proizvodnja v letu 2008 nekaj manjša kot v letu prej. Ocene kažejo na precejšnje zmanjšanje proizvodnje v prašičereji in rahel padec v govedoreji, predvsem na račun manjše proizvodnje mleka. Obseg perutninarstva je ostal na ravni leta prej, prirast drobnice pa se je nekoliko povečal.

1.3 Cene v kmetijstvu

Za kmetijstvo je značilen dolgoročni trend realnega padanja cen kmetijskih proizvodov. Ta trend je bil izrazit vse do leta 2005. V zadnjih treh letih (2006-2008) so cene kmetijskih proizvodov realno precej porasle in ponovno dosegle raven iz leta 2000. Gibanje cen je vseskozi podobno gibanju cen kmetijskih proizvodov v EU, le da je bil padec cen pri nas nekoliko izrazitejši.

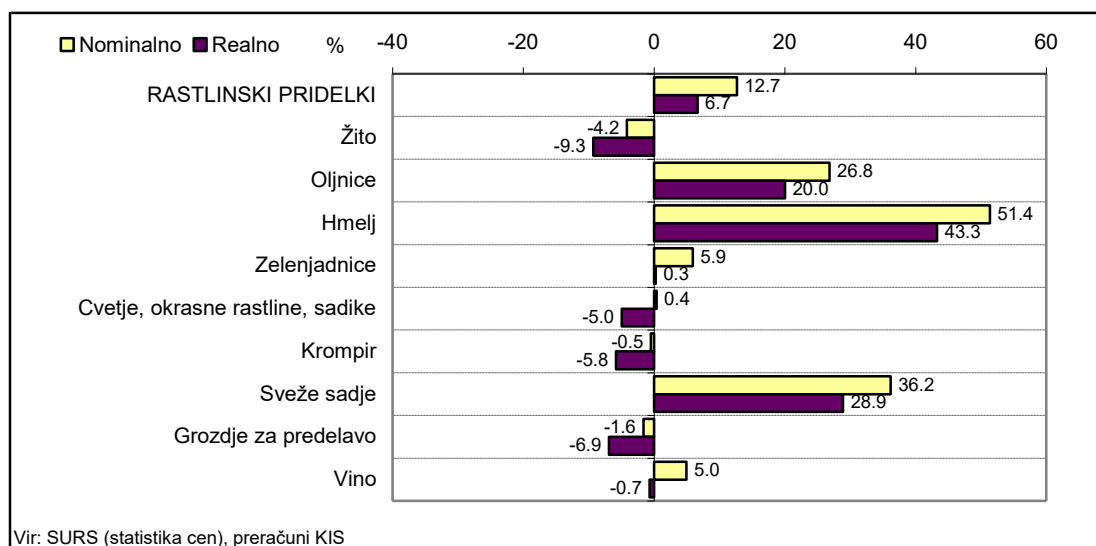
Cene kmetijskih proizvodov so hitro rasle konec leta 2007 ter v prvi polovici leta 2008, medtem ko je bilo v drugi polovici leta 2008 že opaziti znake umirjanja oziroma postopnega zniževanja, zlasti pri rastlinskih pridelkih. Pri živalskih proizvodih je bila rast cen v letu 2008 vseskozi zmernejša, cene pa bolj stabilne.

Slika 5: Indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih, 1996-2008

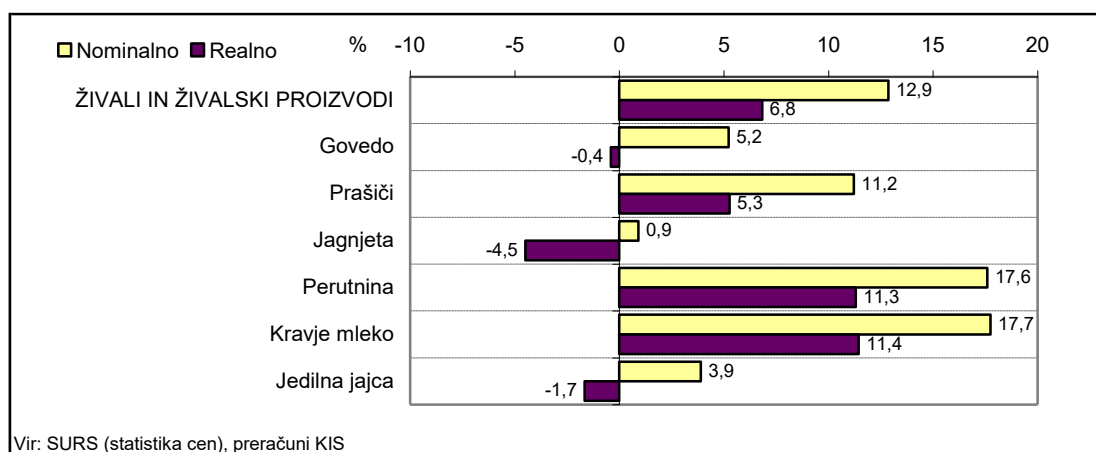
Na letni ravni so se cene kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih po podatkih statistike v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 nominalno povečale za 12,8%, merjeno z inflacijo, ki je znašala 5,7%, pa so bile realno višje za 6,8%.

Cene rastlinskih pridelkov so v letu 2008 agregatno realno porasle za 6,7%. Spremembe cen so bile pri posameznih pridelkih precej različne, pri večini pomembnejših pridelkov pa so cene ostale najvišje ali med najvišjimi v zadnjem desetletju. Najbolj so porasle cene hmelja, sadja in oljnic. Velik realni padec cen beleži statistika v letu 2008 pri žitu, kar je predvsem posledica drastičnega znižanja cene koruze (skoraj polovico nižja kot v letu prej) ter grozdju in krompirju, kjer so se cene vrnile na običajno raven obdobja po letu 2000.

Slika 6: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2008 v primerjavi z letom 2007

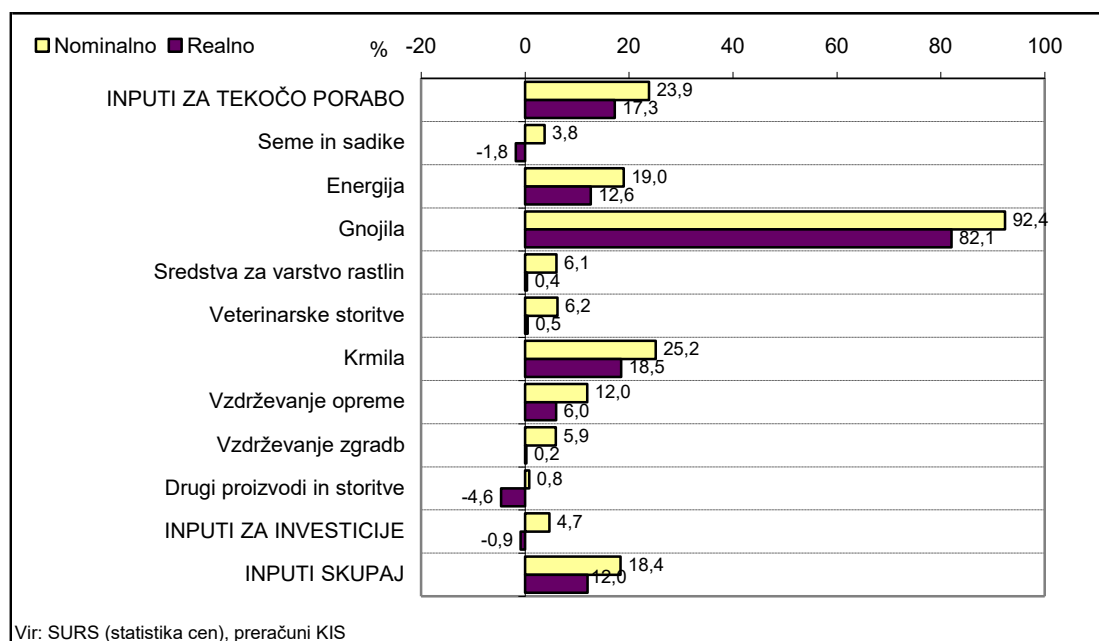
V živinoreji so v letu 2008 cene na agregatni ravni realno porasle za 6,8%, kar pomeni prvo realno povečanje teh cen po letu 2001. Najbolj so porasle odkupne cene piščancev in mleka. Precejšen je bil tudi porast cen prašičev, ki pa ni nadomestil padca teh cen v letu prej, ko so cene prašičev dosegle najnižjo raven v zadnjem desetletju. Rast cen klavne govedi je bila bolj zmerna in blizu ravni inflacije. Največji realni padec cen beleži statistika pri jagnjetih, kjer je trend padanja cen opazen že daljše obdobje.

Slika 7: Spremembe cen živali in živalskih proizvodov v letu 2008 v primerjavi z letom 2007

Realni porast cen kmetijskih proizvodov je v letu 2008 ponovno spremljal tudi realni porast cen inputov za kmetijstvo. Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1) so v primerjavi z letom 2007 na agregatni ravni nominalno porasle za 23,9%, kar pomeni realno povečanje teh cen za 17,3%.

Velik porast cen inputov za kmetijstvo v letu 2008 je predvsem rezultat izjemnega povečanja cen mineralnih gnojil, nadpovprečno visoka pa je bila tudi rast cen krmil in energije. Realno nižje kot v letu prej so bile le cene semena in sadik ter drugih proizvodov in storitev za kmetijstvo.

Slika 8: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2008 v primerjavi z letom 2007

Okvir 1: Cene v kmetijstvu

Z letom 2004 je Statistični urad RS metodologijo izračuna indeksov cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih v celoti uskladi z metodologijo Eurostat. Zaradi usklajevanja metodologije so se spremenile predvsem uteži za izračun indeksov, ki so po novem izračunane za bazno leto 2000. Na osnovi tega baznega leta so bili na novo preračunani in objavljeni tudi indeksi cen kmetijskih pridelkov od leta 2001 dalje.

Leta 2004 je bila končana tudi revizija statističnega raziskovanja cen inputov v kmetijstvu. V tem okviru se po novem zbirajo podatki o cenah proizvodov in storitev, ki predstavljajo pomemben delež v vrednosti vmesne potrošnje in investicijske porabe v kmetijstvu ter izračunavajo indeksi cen po skupinah in podskupinah inputov. Tudi pri indeksih cen inputov so uteži izračunane za bazno leto 2000, indeksi pa objavljeni za obdobje od leta 2001 dalje.

Za analizo cen inputov v kmetijstvu do objave letnih indeksov za obdobje do leta 2001 v okviru statistike cen ni bilo podatkov. Letne spremembe cen pomembnejših proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu so bile ocenjene na Kmetijskem inštitutu Slovenije na osnovi podatkov ekonomskih računov za kmetijstvo. Za izračun indeksov so bili upoštevani samo kupljeni proizvodi in storitve za tekočo porabo (brez na gospodarstvih pridelane in porabljene krme). Indeksi cen inputov za obdobje do leta 2000 zaradi razlik v metodologiji (drugačne uteži) niso povsem neposredno primerljivi z indeksi od leta 2001 dalje, ki jih zagotavlja statistika cen.

Izvedeni kazalec za analizo cen v kmetijstvu je cenovno-stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih in indeksom cen inputov.

$$\text{Cenovno-stroškovno razmerje (terms of trade)} = \text{Indeks cen kmetijskih proizvodov} / \text{Indeks cen inputov} * 100$$

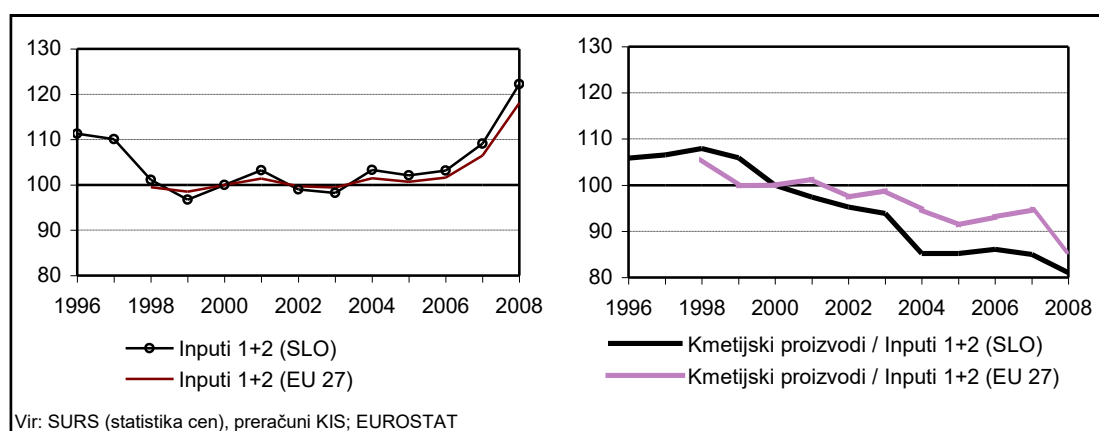
Če je ta indeks večji od 100 to pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večji porast oziroma manjši padec cen kmetijskih proizvodov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže na poslabšanje tega razmerja.

Večje realno povečanje cen inputov za tekočo porabo kot cen kmetijskih proizvodov je povzročilo ponovno poslabšanje cenovno stroškovnih razmerij v kmetijstvu. Zaostrovanje cenovno stroškovnih razmerij spremlja kmetijstvo kot dolgoročni trend, izrazito neugodna pa so ta razmerja od leta 2004 dalje. Podobne ugotovitve veljajo tudi na ravni EU kot celote.

Preglednica 3: Indeksi cen kmetijskih proizvodov in inputov za kmetijstvo; 2003-2008

Predhodno leto = 100	NOMINALNO						REALNO					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Kmetijski proizvodi pri proizvajalcih	103,2	98,9	101,3	104,6	108,2	112,8	97,8	95,4	98,9	102,0	104,4	106,8
Rastlinski pridelki	110,3	90,4	101,3	109,9	118,4	112,7	104,4	87,3	98,8	107,2	114,3	106,7
Živali in živalski proizvodi	100,0	103,2	101,3	102,2	103,1	112,9	94,7	99,6	98,9	99,7	99,5	106,8
Inputi za kmetijstvo (1+2)	104,8	108,9	101,3	103,5	109,6	118,4	99,2	105,1	98,8	101,0	105,7	112,0
Inputi za tekočo porabo (1)	104,7	108,5	100,0	104,6	112,0	123,9	99,1	104,7	97,6	102,1	108,1	117,3
Inputi za investicije (2)	105,1	109,8	104,3	101,2	103,6	104,7	99,5	106,0	101,8	98,7	100,0	99,1
Razmerje kmetijski pridelki / inputi	98,6	90,7	100,0	101,0	98,7	95,3						

Vir: SURS, preračuni KIS

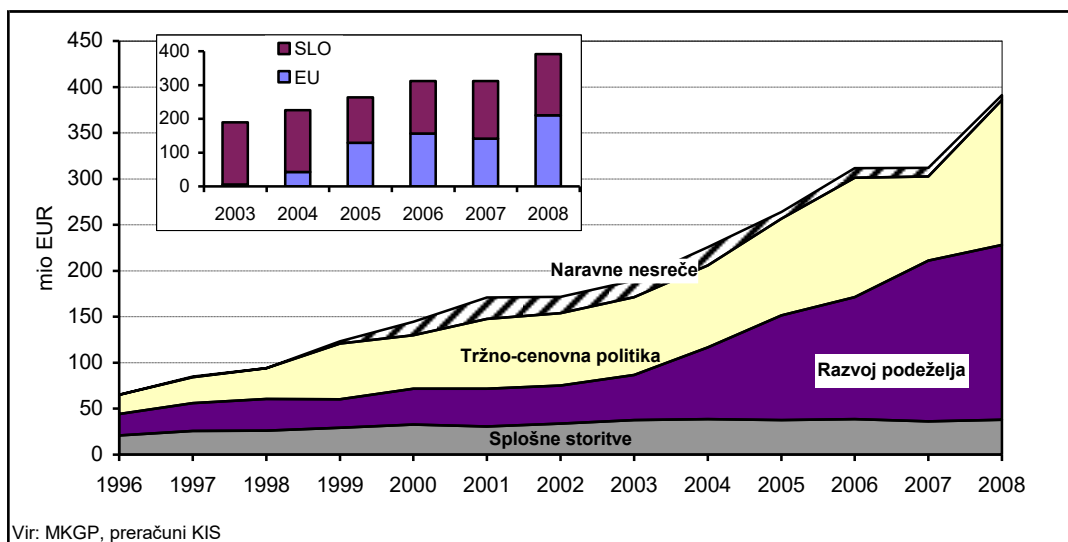
Slika 9: Cenovno-stroškovna razmerja v kmetijstvu; 1996-2008

1.4 Proračunski izdatki za kmetijstvo

Proračunski odhodki za kmetijstvo se od leta 1995 stalno povečujejo. Hitra rast je značilna zlasti za obdobje po letu 1998, ko se je kmetijska politika začela intenzivno prilagajati in postopno usklajevati s skupno kmetijsko politiko EU ter za obdobje po vstopu v EU, ko se je pomembno povečal obseg sofinanciranja ukrepov iz evropskih skladov.

Do leta 2003 so hitro rasli predvsem izdatki za ukrepe tržno-cenovne politike (ukrepi za stabilizacijo trga, neposredna plačila), v zadnjih letih pa so močno porasle podpore v okviru ukrepov politike razvoja podeželja (izravnalna plačila in razvojne podpore). Sredstva za splošne storitve za kmetijstvo se niso pomembneje povečevala, tako da je njihov delež v skupnih proračunskih podporah v zadnjih letih padel na okoli 10%.

V letu 2007 je realizacija proračuna Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano znašala 466 milijonov evrov (23% več kot leta 2007). Od tega je bilo za ukrepe kmetijske politike porabljenih 380 milijonov evrov (28% več kot leto prej). Preostala sredstva so bila namenjena gozdarstvu, ribištvu ter pokrivanju stroškov ministrstva in organov v sestavi.

Slika 10: Proračunska sredstva za kmetijstvo; 1996-2008

Podobno kot v predhodnih letih, so bila tudi v letu 2008 sredstva iz proračuna MKGP dopolnjena s sredstvi iz drugih proračunskih virov. V letu 2008 je bilo iz naslova državnih pomoči za sanacijo posledic neurja in drugih ujm izplačanih dobrih 5 milijonov evrov. Skupaj s temi sredstvi in vračilom trošarine za pogonsko gorivo, ki ga kmetijska gospodarstva uveljavljajo pri Ministrstvu za finance, so proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2008 znašala 391 milijonov evrov, kar je četrtno več kot v letu prej. Povečala so se izplačila za vse skupine ukrepov kmetijske politike, z izjemo odškodnin.

Preglednica 4: Proračunska izplačila za kmetijstvo; 2007 in 2008

000 EUR	Skupaj			Slovenija			EU		Delež EU		
	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>	2007	2008	%	%	
PRORAČUN MKGP	379.908	466.321	122,7	235.762	251.507	106,7	144.145	214.814	37,9	46,1	
Stroški MKGP in organov v sestavi	55.535	54.879	98,8	54.478	54.879	100,7	1.056	0	1,9	0,0	
Gozdarstvo	25.012	29.996	119,9	24.676	26.416	107,1	336	3.580	1,3	11,9	
Ribištvo	2.763	1.765	63,9	1.523	1.337	87,8	1.240	428	44,9	24,2	
KMETIJSTVO (1)	296.598	379.681	128,0	155.085	168.874	108,9	141.513	210.807	47,7	55,5	
SREDSTVA DRUGIH MINISTRSTEV (2)	15.540	11.584	74,5	15.540	11.584	74,5	0	0	0,0	0,0	
Skupaj izdatki za kmetijstvo (1+2)	312.138	391.265	125,4	170.625	180.459	105,8	141.513	210.807	45,3	53,9	
- Podpore ob nar. nesrečah, odškodnine	9.495	5.432	57,2	9.495	5.432	57,2	0	0	0,0	0,0	
- Ukrepi tržno-cenovne politike	91.584	157.824	172,3	59.484	99.218	166,8	32.100	58.606	35,0	37,1	
- Ukrepi politike razvoja podeželja	174.675	190.217	108,9	66.662	39.497	59,2	108.013	150.720	61,8	79,2	
- Izdatki za splošne storitve za kmetijstvo	36.384	37.792	103,9	34.984	36.311	103,8	1.400	1.481	3,8	3,9	

Vir: MKGP, preračuni KIS

Z vstopom v EU v letu 2004 je skupni evropski proračun prevzel tudi sofinanciranje ukrepov, ki so del skupne kmetijske politike. V celoti iz nacionalnih virov so se v letu 2008 financirali le specifični nacionalni ukrepi. Delež sofinanciranja ukrepov kmetijske politike s strani evropskih skladov je v letu 2008 v skupnih proračunskih izdatkih za kmetijstvo predstavljal skoraj 54% (9 odstotnih točk več kot v letu 2007). Največji delež so proračunska sredstva EU predstavljala pri izplačilih za ukrepe politike razvoja podeželja (79%), najmanjšega pa pri splošnih storitvah za kmetijstvo (4%), ki v glavnem niso predmet skupne kmetijske politike.

Okvir 2: Proračunski izdatki za kmetijstvo

Proračunski izdatki za kmetijstvo zajemajo samo tiste postavke državnega proračuna, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izdatkov pokriva proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Izračun proračunskih izdatkov temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja Ministrstvo za finance in podrobni interni bazi podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Pri izračunu proračunskih izdatkov za kmetijstvo je proračun MKGP očiščen za vse postavke, ki se nanašajo na druge dejavnosti (gozdarstvo, ribištvo, del veterine) ter na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški ipd.), dodani pa so izdatki drugih ministrstev, ki so namenjeni kmetijstvu.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Glede na to, da pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da se v posameznem letu zaradi poravnave že prevzetih obvez lahko pojavijo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

Za potrebe vsebinske analize proračunskih izdatkov za kmetijstvo so posamezni ukrepi razporejeni po vrstah politike in skupinah ukrepov glede na njihove osnovne značilnosti. V primeru, ko celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) odgovarja določeni skupini ukrepov, je v to skupino razvrščena v celoti, sicer pa samo tisti njen del, ki odgovarja tej skupini. Pri takšnem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami, skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Klasifikacija kmetijske politike in njenih ukrepov po skupinah

KMETIJSKA POLITIKA				
		Tržno-cenovna politika	Politika razvoja podeželja	Javne službe in druge splošne storitve za kmetijstvo
UKREPI	PRORAČUN	<u>Stabilizacija trga</u>		
		- zunanjetrgovinska zaščita		
		- podpore izvozu		
		- intervencijski odkup		
		- podpore skladiščenju		
		- podpore porabi		
		- drugo		
		<u>Neposredna plačila po proizvodih</u>		
		- cenovne podpore		
		- neposredna plačila na površino, glavo		
		- regresi		
		- druga plačila		
		<u>Druge neposredne podpore</u>		
		- državne pomoči ob naravnih nesrečah		
		- odškodnine in drugo		
			<u>Izravnalna plačila</u>	
			- težje pridelovalne razmere	
			- okoljska plačila	
			- drugo	
			<u>Razvojne podpore</u>	
			- investicije in prestrukturiranje kmetijstva in živilstva	
			- vertikalni programi razvoja podeželja	
			- drugo	
				- svetovalna služba
				- strokovne naloge
				- veterinarska preventiva
				- raziskovalno delo
				- šolstvo
				- javni zavodi in drugo

Tržno-cenovna politika zajema ukrepe, ki se praviloma nanašajo na posamezne kmetijske proizvode in neposredno vplivajo na prihodek proizvajalcev. V to skupino so uvrščeni vsi ukrepi za stabilizacijo trga, s katerimi politika vpliva na raven cen kmetijskih proizvodov, kakor tudi različne oblike neposrednih plačil in drugih neposrednih podpor proizvajalcem. Večina teh ukrepov je v zadnjih letih opredeljena v okviru tržnih ureditev za posamezne kmetijske proizvode.

Posebno skupino ukrepov v okviru tržno-cenovne politike predstavljajo državne pomoči za sanacijo posledic naravnih nesreč (npr. suša, neurja) in različne odškodnine (npr. za škodo po divjadi, v okviru zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd.), ki tudi predstavljajo neke vrste kompenzacijska plačila proizvajalcem.

Politika razvoja podeželja zajema ukrepe, ki se praviloma nanašajo na posamezne proizvajalce, skupine proizvajalcev ali območja in so opredeljeni po programih. Njihov namen je

povečati konkurenčnost in učinkovitost kmetijskih proizvajalcev, podpreti razvoj predelovalne industrije, tržne organiziranosti, kakor tudi splošni razvoj podeželskih območij. Razdeljeni so v dve večji skupini.

Prvo skupino sestavljajo izravnalna plačila proizvajalcem (npr. za težje pridelovalne razmere, za okolju prijazno kmetijstvo). Ta plačila neposredno vplivajo na prihodek proizvajalcev in so namenjena povečanju njihove konkurenčnosti (izravnavanju razlik zaradi manjše proizvodnje ali višjih stroškov).

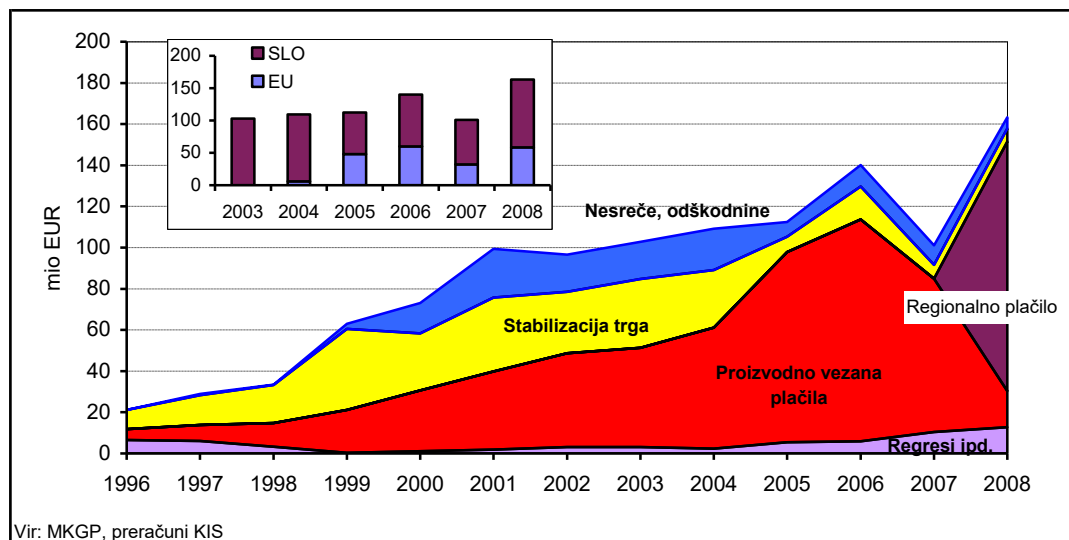
V drugo skupino ukrepov v okviru politike razvoja podeželja so združeni t.i. ukrepi razvojne politike, ki zajemajo podpore investicij in ukrepe prestrukturiranja kmetijskih gospodarstev ter živilsko-predelovalne industrije in zadrug, vertikalne programe razvoja podeželja (diverzifikacija dejavnosti, infrastruktura, zemljiške operacije ipd.) ter druge ukrepe (podpore združevanju, trženju ipd.).

Politika na področju javnih služb in drugih storitev za kmetijstvo praviloma zajema ukrepe, s pomočjo katerih država omogoča delo javnih služb in druge infrastrukture, kot tudi realizacijo različnih projektov, ki so pomembni za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni iniciativi. Ta skupina ukrepov v glavnem nima neposrednega vpliva na prihodek kmetijskih gospodarstev, čeprav lahko nekatere od njih razumemo tudi kot regresiranje storitev za proizvajalce (npr. del storitev svetovalne službe, del kontrole proizvodnosti v živinoreji).

Vsakoletno razporeditev in analizo proračunskih izdatkov po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKGP.

Proračunska izplačila za ukrepe tržno-cenovne politike

Proračunska izplačila za ukrepe tržno-cenovne politike so se po letu 2000 povečevala predvsem na račun povečevanja neposrednih plačil proizvajalcem. Ta trend, ki se je v letu 2007 začasno prekinil zaradi zamikov pri izplačilih, se je nadaljeval tudi v letu 2008.

Slika 11: Proračunska izplačila za ukrepe tržno-cenovne politike; 1996-2008

Za neposredna plačila v kmetijstvu je bilo v letu 2008 izplačano 138,7 milijonov evrov oziroma 86% več kot v letu prej, od tega 121 milijonov v obliki regionalnega enotnega plačila. Ta izplačila predstavljajo poravnavo obveznosti po uredbah za leto 2007, ki so bile zaradi prehoda na novo shemo neposrednih plačil v celoti prenesene v proračun za naslednje leto (2008), poravnavo preostalih obveznosti iz predhodnih let (pozitivno rešene pritožbe) ter izplačilo akontacij neposrednih plačil za odobrene vloge za tekoče leto 2008 upravičencem, prizadetim ob neurjih v tem letu.

Obseg izplačil za ukrepe za stabilizacijo trga je ostal na podobni ravni kot leta 2007 (6,4 milijona evrov, -4%). Za ukrep razdelitve hrane iz intervencijskih zalog socialno najbolj ogroženim osebam je bili izplačanih 40% več sredstev kot v predhodnem letu (1,8 milijona

evrov). Zaradi specifičnih razmer na trgu so bili v letu 2008 poleg standardnih ukrepov v okviru tržnih ureditev uporabljeni tudi izjemni ukrepi za podporo prašičereji ter čebelarstvu (1,1 milijona evrov), ki so se je v celoti financirali iz nacionalnih sredstev. Manj sredstev kot v letu prej je bilo namenjeno za odstranjevanje klavničnih odpadkov (2,3 milijona evrov) ter za izvozna nadomestila (0,8 milijona evrov).

Za ukrepe za zniževanje stroškov je bilo porabljeno 12,7 milijona evrov ali 23% več kot leta 2007. Povečala so se izplačila za sofinanciranja zavarovalnih premij, medtem ko so vračila trošarin za gorivo, porabljeno v kmetijstvu ostala blizu ravni predhodnega leta.

Sofinanciranje ukrepov tržno-cenovne politike (brez odškodnin) iz sredstev EU je v letu 2008 znašalo 37% oziroma 2 odstotni točki več kot v letu 2007.

Preglednica 5: Proračunska izplačila za tržno-cenovno politiko; 2007 in 2008

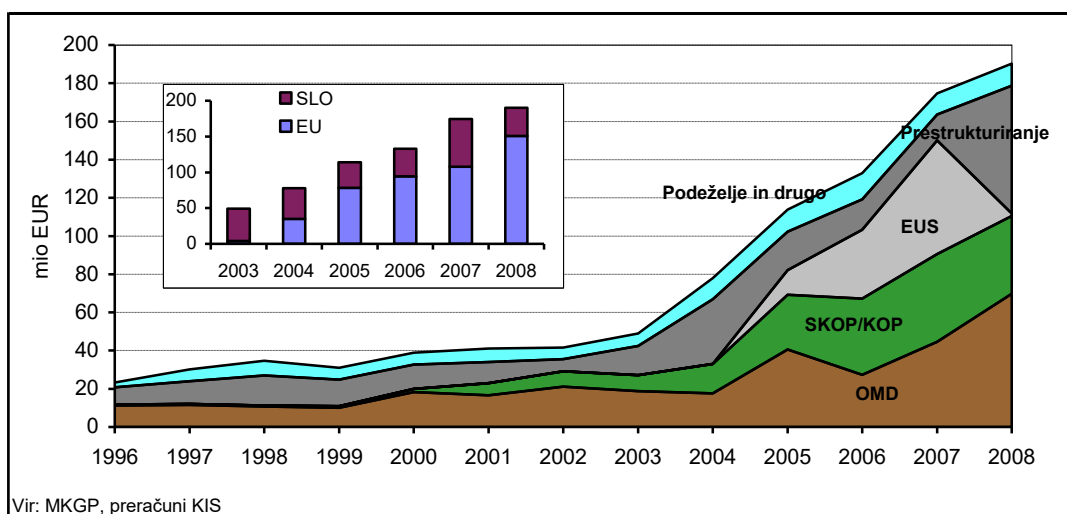
000 EUR	Skupaj			Slovenija			EU		Delež EU	
	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>	2007	2008	% 2007	2008
TRŽNO-CENOVNA POLITIKA skupaj	101.079	163.256	161,5	68.980	104.650	151,7	32.100	58.606	31,8	35,9
Ukrepi tržno-cenovne politike	91.584	157.824	172,3	59.484	99.218	166,8	32.100	58.606	35,0	37,1
Ukrepi za stabilizacijo trga	6.638	6.388	96,2	2.701	3.616	133,9	3.937	2.772	59,3	43,4
Proizvodno vezana neposredna plačila	74.577	17.629	23,6	46.414	10.498	22,6	28.163	7.131	37,8	40,5
Regionalna plačila	0	121.074		0	72.371		0	48.703		40,2
Ukrepi za zniževanje stroškov	10.369	12.732	122,8	10.369	12.732	122,8	0	0	0,0	0,0
Podpore ob naravnih nesrečah, odškodnine	9.495	5.432	57,2	9.495	5.432	57,2	0	0	0,0	0,0
Naravne nesreče (suša, neurja, ipd.)	9.143	5.203	56,9	9.143	5.203	56,9	0	0	0,0	0,0
Druge odškodnine	352	229	65,2	352	229	65,2	0	0	0,0	0,0

Vir: MKGP, preračuni KIS

Za ukrepe za podporo ob naravnih nesrečah in različne oblike odškodnin za škodo na pridelkih (škoda po divjadi, ukrepi v okviru zdravstvenega varstva rastlin in živali) je bilo v letu 2008 porabljeno 5,4 milijona evrov, kar je 43% manj kot v letu prej. Večina teh sredstev je bila namenjena odpravi posledic suše in neurij v letu 2007.

Proračunska izplačila za ukrepe politike razvoja podeželja

Proračunske podpore v okviru politike razvoja podeželja, ki so se do leta 2003 povečevale počasneje od tržno-cenovnih podpor, so po vstopu v EU začele hitro naraščati zaradi visokega deleža sofinanciranja večine ukrepov s sredstvi evropskega kmetijskega sklada. Obseg nacionalnih sredstev za te ukrepe se v zadnjih letih ne spreminja pomembneje.

Slika 12: Proračunska izplačila za ukrepe kmetijske politike razvoja podeželja; 1996-2008

Za ukrepe politike razvoja podeželja je bilo v letu 2008 iz proračuna skupaj izplačanih 190,2 milijona evrov ali 9% več kot v letu prej. Od tega je bilo 58% sredstev (110,5 milijona evrov) porabljenih za izravnalna plačila v okviru druge osi Programa razvoja podeželja (območja z omejenimi dejavniki, kmetijsko okoljski program), ki so se glede na leto 2007 povečala za 22%. Za ukrep podpore prilagajanju in izvajanju EU standardov, ki se v novem programskem obdobju ne izvaja več, so bile izplačane le preostale obveznosti iz preteklih let. Hkrati je bilo za ukrepe razvojne politike v ožjem smislu (prestrukturiranje kmetijstva in živilstva, programi in ukrepi razvoja podeželskih območij in drugo) izplačano trikrat več sredstev kot v letu prej in največ doslej.

Preglednica 6: Proračunska izplačila za politiko razvoja podeželja; 2007 in 2008

000 EUR	Skupaj			Slovenija			EU		Delež EU	
	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>	2007	2008	% 2007 2008	
UKREPI POLITIKE RAZVOJA PODEŽELJA	174.675	190.217	108,9	66.662	39.497	59,2	108.013	150.720	61,8	79,2
Izravnalna plačila	90.587	110.482	122,0	31.844	22.101	69,4	58.743	88.381	64,8	80,0
Območja z omejenimi možnostmi	44.566	69.706	156,4	15.670	13.945	89,0	28.896	55.761	64,8	80,0
Kmetijsko okoljski ukrepi	46.021	40.776	88,6	16.174	8.156	50,4	29.847	32.621	64,9	80,0
Prilagajanje in izvajanje EU standardov	59.518	1.414	2,4	21.548	354	1,6	37.970	1.061	63,8	75,0
Razvojne podpore	24.569	78.320	318,8	13.269	17.042	128,4	11.300	61.278	46,0	78,2
Mladi kmetje	277	6.769	2445,6	277	1.692	611,4	0	5.077	0,0	75,0
Prestrukturiranju kmetijstva	9.967	23.456	235,3	3.928	4.663	118,7	6.039	18.793	60,6	80,1
Prestrukturiranje živilstva	3.315	36.586	1103,8	1.657	3.235	195,2	1.657	33.351	50,0	91,2
Zgodnje upokojevanje kmetov	2.568	2.467	96,1	902	1.636	181,3	1.665	831	64,9	33,7
Diverzifikacija in kmetijska infrastruktura	3.778	4.446	117,7	2.721	2.541	93,4	1.058	1.905	28,0	42,8
Drugi ukrepi strukturne politike	4.665	4.597	98,6	3.783	3.275	86,6	881	1.322	18,9	28,8

Vir: MKGP, preračuni KIS

Izplačila podpor za območja z omejenimi možnostmi za kmetijstvo so se v letu 2008 povečala za 56%. S temi izplačili so bile poravnane obveznosti iz leta 2007, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna 2008 ter zaostale obveznosti iz predhodnih let, poleg tega pa tudi del prevzetih obveznosti iz subvencijskega leta 2008. Izplačila podpor za okolju prijazno kmetijstvo (okoljska plačila), ki naraščajo že vse od uvedbe v letu 2001, so se v letu 2008 prvič nekoliko znižala (-11%). Izplačila so se nanašala na prevzete obveznosti iz leta 2007 in pozitivno rešene pritožbe iz predhodnih let, medtem ko so izplačila za te ukrepe po uredbah za leto 2008 v celoti prenesena v leto 2009.

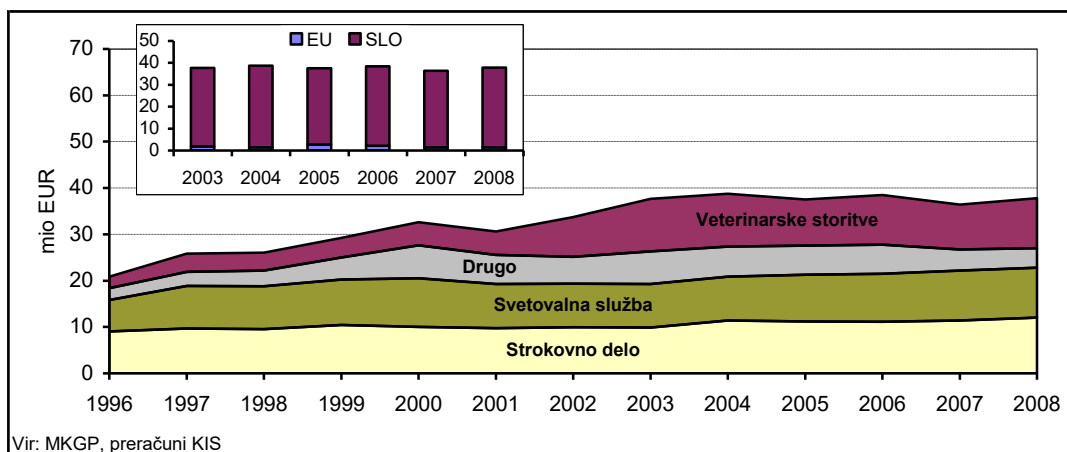
Proračunske podpore v okviru razvojne politike so v letu 2009 znašale 78,3 milijona evrov. Povečanje sredstev za te namene je v primerjavi z letom 2007 izjemno veliko. Najbolj so se povečala izplačila podpor mladim kmetom za prevzem kmetij, ki so z novim programskim obdobjem postala del Programa razvoja podeželja (PRP 2007-2013) in tako sofinancirana s strani EU. Na izjemno povečanje podpor predelovalni industriji so vplivala izplačila v okviru specifičnega programa prestrukturiranja Tovarne sladkorja Ormož, povezanega z reformo trga za sladkor (28,4 milijona evrov), močno pa so se povečale tudi podpore za izboljšanje predelave in trženja kmetijskih proizvodov, ki so se izplačevale še iz naslova Enotnega programskega dokumenta (EPD 2004-2006), kakor tudi že iz naslova PRP 2007-2013. Izplačila podpor prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev so se v primerjavi z letom prej več kot podvojila, k čemur je poleg podpor naložbam iz okvira EPD 2004-2006 in PRP 2007-2013 (15,2 milijona evrov) veliko prispevalo tudi izplačilo sredstev za prestrukturiranje pridelovalcev sladkorne pese (5,8 milijona evrov), povečala pa so se tudi izplačila podpor za prestrukturiranje vinogradov (2,4 milijona evrov). V skupini ukrepov, ki zajema kmetijsko infrastrukturo (predvsem zemljiške operacije) in različne oblike diverzifikacije podeželskega gospodarstva, je bilo povečanje izplačil v letu 2008 bolj zmerno (17%), izplačila podpor za zgodnje upokojevanje kmetov in druge ukrepe pa so se nekoliko zmanjšala.

Delež sofinanciranja ukrepov iz okvira politike razvoja podeželja s strani evropskih skladov se je v letu 2008 močno približal 80%. Ukrepe prestrukturiranja v okviru reforme trga za

sladkor ter v okviru trga vina (obnova vinogradov) EU financira v celoti, drugi ukrepi pa so sofinancirani najmanj s 50% (EPD 2004-2006, ukrepi v čebelarstvu) in največ z 80-odstotnim deležem (večina ukrepov PRP). Obseg ukrepov, ki so predmet državnih pomoči in se v celoti financirajo iz nacionalnih sredstev, se je v letu 2008 močno zmanjšal.

Proračunska izplačila za splošne storitve za kmetijstvo

Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (podpore svetovanju, izobraževanju, raziskovanju, strokovnemu delu, javnim zavodom) se praviloma v zadnjih letih povečujejo manj kot pri drugih ukrepih kmetijske politike, zato se znižuje tudi njihov delež v strukturi skupnih proračunskih izdatkov za kmetijstvo. V letu 2008 je ta delež znašal slabih 10% oziroma najmanj doslej.

Slika 13: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo; 1996-2008

Za financiranje in sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo je bilo v letu 2008 porabljenih 37,8 milijona evrov, kar je 4% več kot v letu prej.

Preglednica 7: Proračunska izplačila za splošne storitve za kmetijstvo; 2007 in 2008

000 EUR	Skupaj			Slovenija			EU		Delež EU	
	2007	2008	2008 2007	2007	2008	2008 2007	2007	2008	% 2007	% 2008
Izdatki za splošne storitve za kmetijstvo	36.384	37.792	103,9	34.984	36.311	103,8	1.400	1.481	3,8	3,9
Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi	9.664	10.774	111,5	8.999	9.920	110,2	665	853	6,9	7,9
Kmetijska svetovalna služba	10.760	10.784	100,2	10.760	10.784	100,2	0	0	0,0	0,0
Javne službe in naloge na področju zootehnike	8.191	8.537	104,2	8.191	8.537	104,2	0	0	0,0	0,0
Javne službe in naloge na področju rast. pridelave	3.228	3.496	108,3	3.211	3.484	108,5	17	13	0,5	0,4
Druge splošne storitve in programi	4.541	4.201	92,5	3.823	3.586	93,8	718	615	15,8	14,6

Vir: MKGP, preračuni KIS

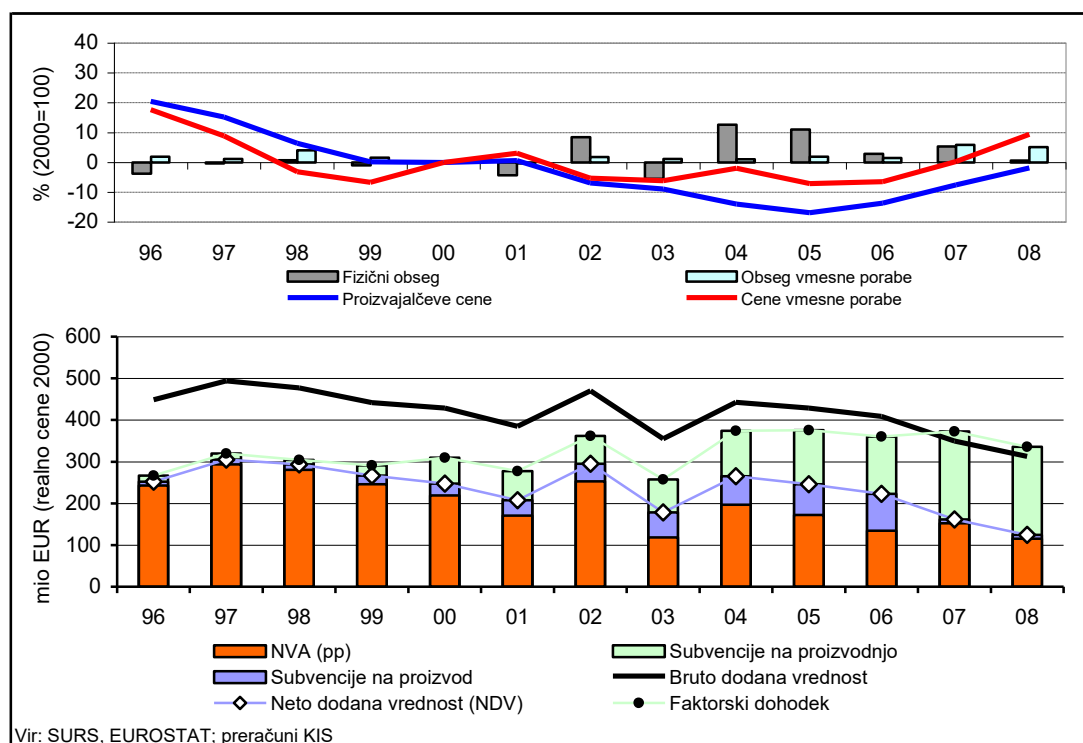
Sredstva so se v primerjavi s predhodnim letom najbolj povečala v veterinarstvu ter pri nalogah na področju rastlinske pridelave. Pri drugih skupinah storitev so izplačila ostala na podobni ravni kot v letu prej ali pa so se zmanjšala.

Podpore izvajanju splošnih storitev za kmetijstvo so praviloma predmet nacionalne kmetijske politike, ki se tudi po vstopu v EU v celoti financira iz nacionalnega proračuna. Delež EU sredstev v tej skupini ukrepov je bil v letu 2008 le okoli 4%. EU sredstva so bila, podobno kot leto prej, namenjena sofinanciranju programov usposabljanja za izvajanje skupne kmetijske politike, pokrivanju stroškov obdelave FADN podatkov ter sofinanciranju določenih ukrepov v veterini ter pri varstvu rastlin.

1.5 Ekonomski rezultati kmetijstva

Ekonomske razmere za kmetijstvo so bile v letu 2008, podobno kot v letu prej, v znamenju izjemno velikih sprememb cen, tako na strani kmetijskih proizvodov, še bolj pa na strani reprodukcijskega materiala za kmetijstvo. Cene kupljenih inputov so večinoma močno porasle, nekatere prav ekstremno (mineralna gnojila), medtem ko so se cene kmetijskih pridelkov gibale različno. Pri nekaterih pridelkih beležimo velik porast cen (oljnice, hmelj, sadje, perutnina, mleko), pri nekaterih je bila rast zmernejša (ječmen, prašiči), pri nekaterih pa so cene močno padle (koruza, grozdje, krompir) ali ostale realno blizu ali pod ravniyo leta prej.

Začasne ocene ekonomskih računov kmetijstva za leto 2008 kažejo na poslabšanje dohodkovnega položaja v panogi. Ob manjšem fizičnem obsegu proizvodnje in hitrejši rasti cen vmesne porabe od rasti cen kmetijskih pridelkov se je faktorski dohodek kmetijstva v primerjavi z letom 2007 realno zmanjšal za okoli 10% in tako padel pod raven povprečja zadnjega petletnega obdobja (2003-2007). Na nominalno in realno zmanjšanje kažejo tudi vsi drugi kazalci dohodka.

Slika 14: Osnovni kazalci ekonomskega računa za kmetijstvo; 1996-2008

Fizični obseg proizvodnje se je v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 zmanjšal za dobre 4%. Osnovne cene kmetijskih proizvodov (skupaj z odobrenimi subvencijami na proizvod) so realno porasle za 6%, vrednost proizvodnje, kot posledica spremembe fizičnega obsega in cen pa je bila realno višja kot v letu prej za dober odstotek. Ob nekaj manjšem obsegu porabe in višjih cenah so se stroški vmesne poraba realno povečali za okoli 8%. Bruto dodana vrednost se je glede na leto prej realno zmanjšala za dobrih 10%, neto dodana vrednost pa zaradi višje amortizacije za več kot 20%.

Okvir 3: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski račun za kmetijstvo (ERK) v bistvu predstavlja satelitski račun nacionalnih računov, ki upošteva specifičnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji Eurostat obvezni del rednih statističnih raziskovanj. Njihov cilj je zagotavljati sistematične, primerljive in celovite informacije o kmetijstvu za potrebe analize stanja, projekcij in vodenja kmetijske politike. ERK vključuje proizvodne enote po načelu aktivnosti in praviloma zajema samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih in brez kmetijske proizvodnje izven kmetijskih gospodarstev). To pomeni, da so praviloma iz računov izključene vse enote (gospodarstva oziroma gospodinjstva), ki proizvajajo samo za lastne potrebe.

ERK sestavlja niz medsebojno povezanih računov in tabel. Račun proizvodnje beleži transakcije povezane s proizvodnim procesom. Izdelan je po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (količini, cenah in vrednosti proizvoda), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po t.i. osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Analogno se vmesna poraba obračunava po cenah, ki so že zmanjšane za subvencije na proizvode (inpute) in povečane za morebitne davke na proizvode (inpute). Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi ipd.).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost, kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo in neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prvi element računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah ipd.), po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih faktorjev (zemlja, kapital, delo).

Osnovni elementi računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK

Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah				
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah			Subvencije na proizvod minus Davki na proizvod	
Vmesna potrošnja	Bruto dodana vrednost			
	Poraba fiksnega kapitala	Neto dodana vrednost		Subvencije na proizvodnjo minus Davki na proizvodnjo
		Faktorski dohodek		

Zadnja postavka delitve dohodka znotraj ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti in odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln in vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah in transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije) in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda. Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalcev pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato daje podatke za analizo sprememb v strukturi, kakor tudi v obsegu in cenah po vseh elementih računov.

Indeksi cen v okviru ekonomskih računov za kmetijstvo večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta seznama

skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Najpomembnejše razlike v metodologiji izračuna indeksov cen v okviru statistike cen in ekonomskih računov za kmetijstvo

	Ekonomski računi za kmetijstvo	Statistika cen
Osnova za izračun uteži	Vrednost v tekočem letu: – celotna proizvodnja dejavnosti kmetijstva (tudi del proizvodov in storitev za tekočo porabo) – celotna vmesna potrošnja – celotna investicijska poraba	Vrednost v baznem letu: – odkup in prodaja kmetijskih proizvodov (tržna proizvodnja) – kupljeni inputi za tekočo porabo – kupljeni inputi za investicijsko porabo
Vrsta cen	Proizvajalčeve oziroma nabavne cene (subvencije niso vključene) Osnovne cene oziroma cene kupcev (skupaj s subvencijami na proizvode)	Proizvajalčeve oziroma nabavne cene (subvencije niso vključene)
Vrsta indeksa	Paaschev indeks	Laspeyresov indeks
Bazno leto	Predhodno leto	Leto, ki se konča na 0 ali 5 (menjava baznega leta na vsakih 5 let)
Deflator	Implicitni deflator bruto domačega proizvoda	Inflacija (indeks cen življenjskih potrebščin)

Državni statistični urad je osnovne podatke ekonomskih računov kmetijstva za Slovenijo po metodologiji Eurostat prvič objavil v letu 2004, izdelani pa so za obdobje od leta 1995 dalje. Za obdobje 1992-1994 so bili ekonomski računi kmetijstva po enaki metodologiji izdelani na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS).

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in na proizvodnjo) v ekonomske račune za kmetijstvo vključene v višini dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, z letom 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu, ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v določenem letu lahko velike.

Tekoče analize ekonomskega položaja po posameznih proizvodih (modelne kalkulacije) kažejo, da so se ekonomske razmere v letu 2008 pri večini rastlinske pridelave poslabšale, k čemur so največ prispevali visoki stroški, predvsem zaradi porasta cen gnojil in strojnih storitev. Posebej izrazito je bilo poslabšanje pri koruzi, kjer je hkrati močno padla odkupna cena, precejšnje pa tudi pri krompirju in grozdju. Veliko izboljšanje ekonomskih rezultatov je opazno le pri pridelavi oljne ogrščice, sicer pa so bili rezultati podobni ali slabši kot v letu prej. Tudi v živinoreji so bili zaradi visokih cene krme ekonomski rezultati praviloma pod povprečjem zadnjih let. V primerjavi z letom prej se je ekonomski položaj izboljšal le pri prirabi mleka, v perutninarstvu, prašičereji in pri pitanju govedi je ostal podoben, poslabšal pa se je pri proizvodnji jajc in jagnjet.

1.6 Struktura kmetijskih gospodarstev

Velikostna struktura kmetijskih gospodarstev

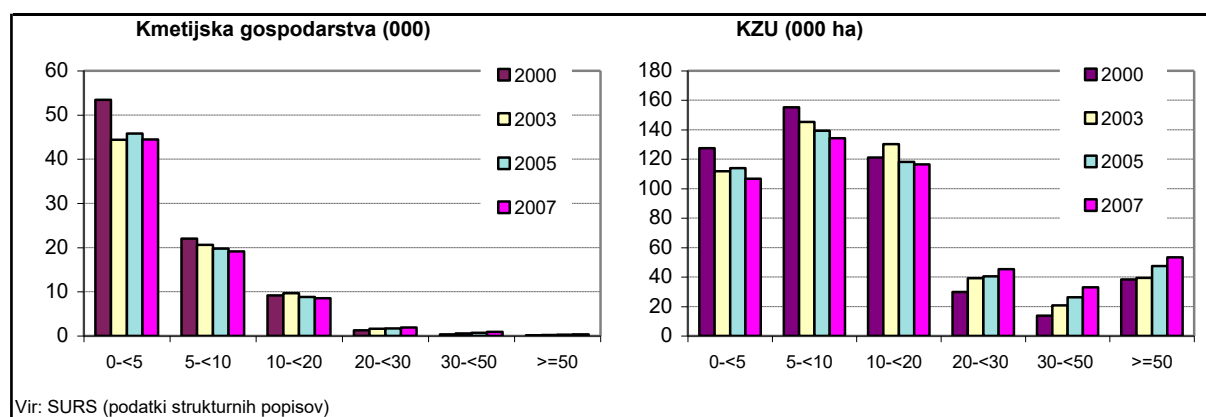
V letu 2007 se je po podatkih vzorčnega popisa kmetijstva v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarjalo dobrih 75 tisoč kmetijskih gospodarstev. To je 2,5% manj kot ob vzorčnem popisu 2005. V primerjavi s popolnim popisom, ki je bil izveden leta 2000, se je število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za skoraj 13%. To pomeni, da letno v Sloveniji okoli 2% kmetijskih gospodarstev preneha s kmetovanjem. Ker se površina kmetijske zemlje, ki jo popisana kmetijska gospodarstva obdelujejo, v omenjenem medpopisnem obdobju praktično ni spremenila, se je nekoliko povečala povprečna velikost kmetijskih gospodarstev. Ta sedaj znaša skoraj 6,5 ha kmetijske zemlje v rabi (KZU), kar je 3,1% več kot v letu 2005 in 15,5% več kot leta 2000.

Preglednica 8: Spremembe v velikostni strukturi kmetijskih gospodarstev po površini kmetijske zemlje v uporabi; 1997-2007

	1997	2000	2003	2005	2007	Indeks (2000 = 100)					2007
						1997	2000	2003	2005	2007	2005
Število kmetijskih gospodarstev (KMG)	90,8	86,5	77,1	77,2	75,3	105,0	100,0	89,2	89,3	87,1	-2,4
Kmetijska zemlja v uporabi (ha KZU)	466,6	485,9	486,5	485,4	488,8	96,0	100,0	100,1	99,9	100,6	0,7
Povprečno KZU na KMG (ha)	5,1	5,6	6,3	6,3	6,5	91,4	100,0	112,2	111,9	115,5	3,1
Delež KMG z 10 ali več ha KZU	10%	13%	16%	15%	16%	74,9	100,0	123,7	118,0	122,5	3,8
Delež KZU na KMG z 10 ali več ha KZU	35%	42%	47%	48%	51%	82,6	100,0	112,8	114,5	121,4	6,0

Vir: SURS (strukturni popisi)

Značilno je, da se je prag, nad katerim se absolutno in relativno število kmetijskih gospodarstev še vedno povečuje, z 10 ha premaknil na 20 ha. Število gospodarstev nad 20 ha se je tako povečalo za 15,6%, površina kmetijske zemlje, ki jo ta gospodarstva obdelujejo, pa za dobrih 15%. Ta gospodarstva sedaj obdelujejo že več kot četrtino KZU, kar je 10 odstotnih točk več kot leta 2000. Nadaljuje se trend zmanjšanja števila kmetijskih gospodarstev v razredu do 10 hektarjev, ki po podatkih popisa 2007 sedaj obdeluje manj kot polovico vse kmetijske zemlje v uporabi. V letu 2000 so gospodarstva v tem razredu obdelovala še 58% KZU.

Vir: SURS (podatki strukturnih popisov)

Slika 15: Število kmetijskih gospodarstev in površina po velikostnih razredih KZU; 2000-2007

Število gospodarstev, ki redijo živino, se je ob vzorčnem popisu 2007 v primerjavi z letom 2005 zmanjšalo za 5%, v primerjavi z letom 2000 pa kar za 18%. Za več kot 10% se je zmanjšalo število gospodarstev z rejo perutnine in rejo kuncev. Govedorejska gospodarstva so, podobno kot prašičerejska, po številu nazadovala za dobrih 6%. Povečalo se je le število gospodarstev, ki redijo drobnico in sicer za 3,1% (ovce) oziroma 0,6% (koze).

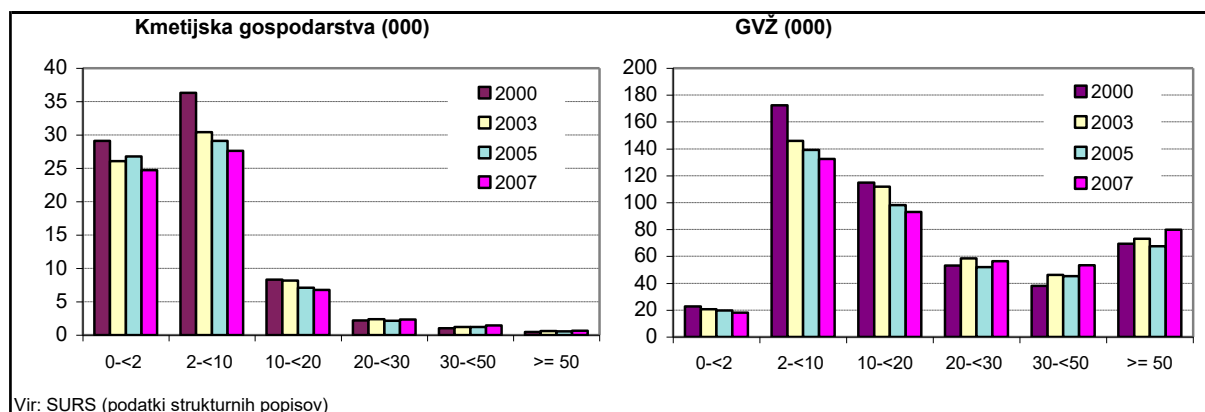
Podobno kot pri rastlinski pridelavi se tudi v živinoreji nadaljuje proces koncentracije proizvodnje. Ob skoraj 3-odstotnem povečanju skupnega števila glav velike živine (GVŽ) se je povprečno število glav na kmetijsko gospodarstvo, ki redi živino, v zadnjih dveh letih povečalo za 0,5 GVŽ in sedaj znaša 6,8 GVŽ na gospodarstvo.

Preglednica 9: Spremembe v velikostni strukturi kmetijskih gospodarstev po številu glav velike živine; 2000-2007

	2000	2003	2005	2007	Indeks (2000 = 100)				2007
					2000	2003	2005	2007	2005
Število kmetijskih gospodarstev z živino	77,5	68,9	66,9	63,5	100,0	89,0	86,4	81,7	-5,0
- delež v vseh KMG	90%	89%	87%	84%	100,0	99,7	96,8	93,8	-2,7
Število glav velike živine (GVŽ)	470,5	456,2	421,6	433,4	100,0	97,0	89,6	94,1	2,8
Povprečno število GVŽ na KMG	6,1	6,6	6,3	6,8	100,0	109,0	103,7	115,1	8,2
Delež KMG z 20 ali več GVŽ	5%	6%	6%	7%	100,0	129,1	122,5	146,5	18,9
Delež GVŽ na KMG z 20 ali več GVŽ	34%	39%	39%	44%	100,0	114,2	114,5	129,5	12,0

Vir: SURS (strukturni popisi)

Pri velikostni strukturi gospodarstev po številu GVŽ je značilno, da se povečujeta število in delež gospodarstev, ki redijo več kot 20 GVŽ na gospodarstvo. V tem velikostnem razredu je 7% vseh živinorejskih gospodarstev (leta 2005 6%), redijo pa 44% vse živine (leta 2005 39%).

Slika 16: Število kmetijskih gospodarstev in GVŽ po velikostnih razredih GVŽ, 2000-2007

Tipologija in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev

V Sloveniji je bilo v letu 2007 v določeno vrsto rastlinske oziroma živinorejske proizvodnje usmerjeno 58,7% kmetijskih gospodarstev, kar je skoraj 8 odstotnih točk več kot v letu 2005 (51,2%). V okviru specializirane rastlinske pridelave prevladuje tip gospodarstev, ki je usmerjen v gojenje trajnih nasadov. Vanj se uvršča slaba desetina vseh kmetijskih gospodarstev. Med specializiranimi živinorejskimi gospodarstvi z 41,9% prevladuje tip, usmerjen v rejo travojede živine. V enega od tipov z mešano pridelavo, bodisi v tip mešana rastlinska pridelava, mešana živinoreja ali pa kombinacija obojega spada 41,3% kmetijskih gospodarstev. V obdobju 2005-2007 se je v Sloveniji najbolj povečalo število kmetijskih gospodarstev, ki so usmerjena v rejo prašičev in perutnine ter travojede živine, zmanjšalo pa se je število mešanih živinorejskih gospodarstev.

Specializirana kmetijska gospodarstva v Sloveniji ustvarijo skoraj tri četrtine celotne vrednosti standardiziranega pokritja v kmetijstvu (v letu 2005 dve tretjini). Od te vrednosti kar 42,3% ustvarijo gospodarstva, usmerjena v rejo travojede živine. Razporeditev standardiziranega pokritja, izraženega v ESU po proizvodnih tipih kmetij, je podobna kot razporeditev kmetijske zemlje, ki jo ta gospodarstva obdelujejo.

Povprečna ekonomska velikost, merjena z ESU/gospodarstvo, se je v letu 2007 povečala za 1,3 ESU in znaša 5,9 ESU (v letu 2005 4,6 ESU). Izrazito (za 6%) se je zmanjšalo število kmetijskih gospodarstev z ekonomsko močjo pod 4 ESU, povečalo pa predvsem število gospodarstev z ekonomsko močjo nad 16 ESU.

Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih

Na kmetijskih gospodarstvih je v letu 2007 delalo dobrih 200.000 oseb. Skupaj s sezonskim in priložnostnim delom ter strojnimi storitvami je znašal vložek dela, izražen v polnovrednih delovnih močeh (PDM), 83.950 PDM. Skupni obseg delovne sile se je v primerjavi s popisom 2005 zmanjšal za skoraj 12%, v primerjavi z popisom 2000 pa za 22%. Ker se je zmanjšalo tudi število kmetijskih gospodarstev, se je povprečno število PDM na kmetijsko gospodarstvo v primerjavi z letom 2000 znižalo za 11,2%, v primerjavi z letom 2005 pa za 8,7%. Zmanjšal se je tudi vložek dela na enoto površine kmetijske zemlje v obdelavi (na ha KZU) in sicer za 12,2%.

Starostna struktura družinskih članov na družinskih kmetijah se še vedno slabša. Več kot ena tretjina družinskih članov je starejših od 55 let, kar je 0,6 odstotne točke več kot v letu 2005 in kar 2,8 odstotne točke več kot v letu 2000. Nasprotno se je delež družinskih članov,

mlajših od 45 let v obdobju od leta 2000 zmanjšal za več kot 5 odstotnih točk. Mlajših od 45 let je na kmetijskih gospodarstvih tako samo dobra polovica družinskih članov.

Počasi, a vztrajno, se izboljšuje izobrazbena struktura gospodarjev na družinskih kmetijah. Delež gospodarjev brez izobrazbe ali samo z osnovnošolsko izobrazbo se je v letu 2007 v primerjavi z letom 2005 zmanjšal za 6,4 odstotne točke, v primerjavi z letom 2000 pa celo za 25 odstotnih točk. Sorazmerno s tem se je povečal delež gospodarjev s poklicno ali srednjo izobrazbo, pa tudi tistih z višjo ali visoko izobrazbo. Podobne spremembe zasledimo tudi pri kmetijski izobrazbi gospodarjev, kjer se razmeroma hitro zmanjšuje delež gospodarjev, ki imajo samo praktične izkušnje. V zadnjih dveh letih se je ta delež zmanjšal za 6,8 odstotnih točk, v primerjavi z letom 2000 pa kar za 18,6 odstotnih točk. Povečuje pa se delež gospodarjev z različnimi oblikami formalne izobrazbe.

Dopolnilne dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih

Z različnimi oblikami dopolnilnih dejavnosti se je v letu 2007 ukvarjalo okoli 4% vseh kmetijskih gospodarstev. To je podobno število kot v letu 2005 in 21,8% več kot v letu 2000. Izstopajo predvsem štiri dejavnosti: storitve s kmetijsko mehanizacijo, turizem na kmetijskih gospodarstvih, predelava lesa ter predelava sadja in zelenjave.

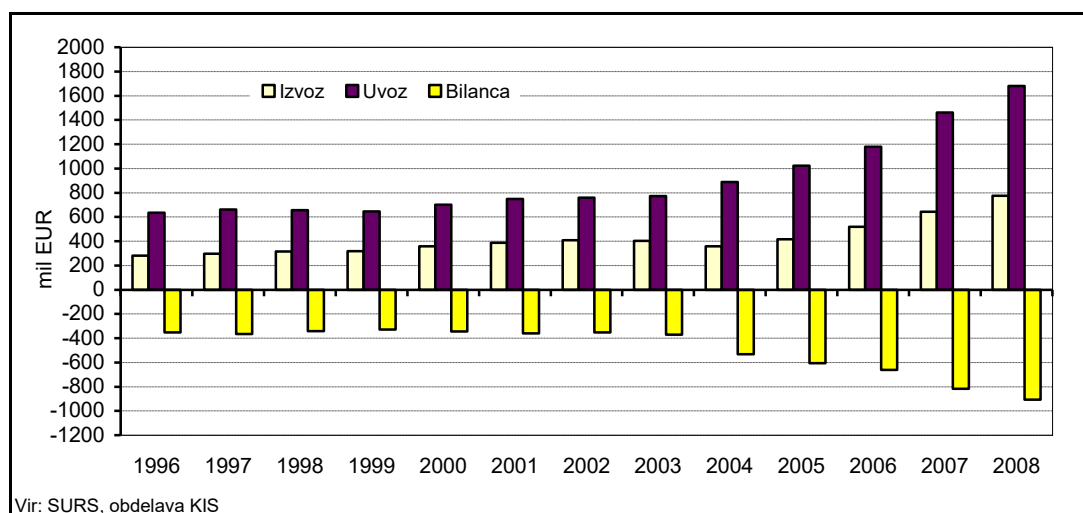
2 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Blagovna menjava agroživilskih proizvodov se po letu 1999 stalno povečuje. Vstop Slovenije v EU in s tem povezane spremembe zunanjetrgovinske ureditve so rast obsega zunanje trgovine še pospešile, pri čemer pa se je uvoz povečal bolj kot izvoz. Primanjkljaj agroživilstva je zato močno porasel, pokritost uvoza z izvozom pa se je zmanjšala. V letu 2008 se je trend hitre rasti obsega zunanje trgovine nadaljeval, pri čemer je bila rasti izvoza večja od rasti uvoza, kar je vplivalo na večjo pokritost uvoza z izvozom kot v letu prej, primanjkljaj pa se je kljub temu povečal.

Preglednica 10: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2000-2008

	Milijoni EUR	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Indeks 2008/07
Blagovna menjava agroživilstva		1.057,0	1.134,0	1.166,6	1.176,1	1.245,8	1.438,8	1.698,3	2.104,5	2.455,8	116,7
- izvoz		356,8	386,3	407,5	403,2	357,4	416,0	518,3	643,6	774,2	120,3
- uvoz		700,1	747,7	759,1	772,9	888,5	1.022,8	1.180,0	1.460,9	1.681,6	115,1
- bilanca		-343,3	-361,3	-351,7	-369,7	-531,1	-606,8	-661,6	-817,3	-907,4	111,0
Pokritost uvoza z izvozom (%)		51,0	51,7	53,7	52,2	40,2	40,7	43,9	44,1	46,0	104,5

Vir: SURS, obdelava KIS

Vir: SURS, obdelava KIS

Slika 17: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov; 1996-2008

V letu 2008 se je blagovna menjava agroživilskih proizvodov v primerjavi z letom 2007 povečala za 17%, pri čemer je bil izvoz večji za 20%, uvoz pa za 15%. Oba sta dosegla najvišjo vrednost doslej. Primanjkljaj je porasel za 11% in znašal 907 milijonov evrov.

Okvir 4: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Pojem »kombinirana nomenklatura« carinske tarife pomeni poimenovanje posameznih oddelkov, poglavij in podpoglavij, tarifnih števil ter opomb, temeljna pravila razvrščanja blaga po kombinirani nomenklaturi in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem Harmoniziranem sistemu nazivov in šifriranja blaga. Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov - rimske številke), poglavja (2-mestni nivo) in podpoglavja (4-mestni nivo) na osnovi 8-mestnih tarifnih števil, ki so v celoti usklajene z EU (Kombinirana nomenklatura EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statistiki zunanje trgovine od leta 2004 dalje prikazuje SURS podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Sočasno zadovoljuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovinske statistike ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska Komisija, v Sloveniji pa Ministrstvo za gospodarstvo. Ažurira se enkrat letno.

Od 01.05.2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh ločenih virov: Intrastat in Extrastat. Intrastat je statistika blagovne menjave med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegla t.i. vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegli med letom. Vključitveni prag je za leta 2004, 2005 in 2006 znašal 22.600.000 SIT. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oz. prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU-25 za obdobje od maja 2004 naprej vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistika blagovne menjave držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oz. enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od nacionalne carinske zakonodaje, ki je bila s 01.05.2004 dokončno usklajena z evropsko (Taric). V Extrastat so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zajetje, ne glede na višino statistične vrednosti in neto mase (statistični prag ni določen).

Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oz. transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja idr., glede na v pogodbi prikazane dobavne pogoje. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice). Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je glede na naravo proizvoda mogoče določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, kjer je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij 01 do 24 kombinirane nomenklature carinske tarife. Seznam carinskih tarif oz. proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske ni v celoti usklajen z EU. Po definiciji EU se med agroživilske proizvode v okviru statistike zunanje trgovine uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03; 051191; 1604; 1605; 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501-3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101-4103, 4301, 5001-5003, 5101-5103, 5201-5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi zaenkrat zajemajo poglavja 01 do 24 kombinirane nomenklature, kot do sedaj.

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je prikazana po naslednjih skupinah držav: stare članice EU (EU-15), nove članice EU (EU-10 in EU-2), države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Srbija in Črna gora, Makedonija) in ostale države (vse druge države, razen naštetih).

Blagovna menjava agroživilstva po skupinah proizvodov

V letu 2008 je bil izvoz agroživilskih proizvodov vrednostno večji kot v letu prej praktično pri vseh pomembnejših skupinah proizvodov, z izjemo skupine ostanki in odpadki živil, krma. Izvoz v tej skupini se je v primerjavi z letom zmanjšal za 20%. Najbolj se je povečal izvoz oljnih semen in plodov (več kot 3-krat), nadpovprečno velik pa je bil tudi izvoz raznih živil, živih živali ter svežega sadja. Izvoz v skupini mleko in mlečni izdelki je bil večji kot v letu prej za 14%, izvoz mesa ter izdelkov iz mesa pa se je povečal za 7 oziroma 10%. Razmeroma malo se je v primerjavi z drugimi skupinami v letu 2008 povečal tudi izvoz pijač (+7%).

V strukturi izvoza je tudi v letu 2008 največji delež zavzemalo mleko (16%), sledijo pa ostanki in odpadki živil, krma (13%), oljna semena in plodovi (10%) ter pijače in razna živila (po 9%). Meso ter izdelki iz mesa so v letu 2008 skupaj predstavljali 15% vrednosti izvoza, kar je skoraj dve odstotni točki manj kot v letu prej.

Preglednica 11: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2007 in 2008

CT	Ime	Izvoz					Uvoz				
		Mil. EUR		2008	%		Mil. EUR		2008	%	
		2007	2008		2007	2008	2007	2008		2007	2008
1	Žive živali	21,2	35,9	169,6	3,3	4,6	16,2	16,8	103,9	1,1	1,0
2	Meso in drugi klavnični proizvodi	51,1	54,9	107,4	7,9	7,1	124,2	146,7	118,1	8,5	8,7
3	Ribe, raki	2,8	4,4	160,1	0,4	0,6	32,6	37,1	113,6	2,2	2,2
4	Mlečni izdelki, jajca, med	106,3	121,6	114,5	16,5	15,7	86,6	108,1	124,8	5,9	6,4
5	Proizvodi živalskega porekla	0,6	0,7	117,0	0,1	0,1	4,7	6,9	145,4	0,3	0,4
6	Živo drevje, čebulnice, cvetje	4,9	4,9	98,4	0,8	0,6	38,7	43,3	111,7	2,7	2,6
7	Užitne vrtnine	7,7	9,2	119,6	1,2	1,2	87,5	91,2	104,2	6,0	5,4
8	Užitno sadje	33,6	51,2	152,5	5,2	6,6	117,3	153,5	130,8	8,0	9,1
9	Kava, čaj, začimbe	3,2	3,2	100,4	0,5	0,4	28,6	30,9	108,4	2,0	1,8
10	Žita	6,9	11,2	163,1	1,1	1,5	88,6	75,3	84,9	6,1	4,5
11	Proizvodi mlinске industrije	1,3	1,3	97,8	0,2	0,2	29,0	37,4	129,1	2,0	2,2
12	Oljna semena in plodovi	22,6	78,0	345,3	3,5	10,1	17,7	57,9	326,5	1,2	3,4
13	Šelak, gume, ekstrakti	5,4	12,5	229,7	0,8	1,6	9,2	10,6	114,4	0,6	0,6
14	Rastlinski material za pletarstvo	0,1	0,1	98,5	0,0	0,0	0,5	0,5	102,1	0,0	0,0
15	Masti in olja	13,4	14,8	110,2	2,1	1,9	55,0	68,6	124,9	3,8	4,1
16	Izdelki iz mesa	54,5	60,2	110,5	8,5	7,8	40,6	50,6	124,6	2,8	3,0
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	26,4	16,9	64,1	4,1	2,2	50,6	58,9	116,3	3,5	3,5
18	Kakav in kakavovi izdelki	8,4	10,0	119,3	1,3	1,3	64,9	67,6	104,1	4,4	4,0
19	Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka	26,4	28,2	106,7	4,1	3,6	86,9	99,0	113,9	5,9	5,9
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	12,9	13,0	101,1	2,0	1,7	70,1	72,8	103,8	4,8	4,3
21	Razna živila	38,8	67,6	174,3	6,0	8,7	88,3	118,5	134,2	6,0	7,0
22	Pijače, alkoholi in kis	67,2	72,1	107,3	10,4	9,3	86,1	96,0	111,5	5,9	5,7
23	Ostanki in odpadki živil, krma	128,1	102,2	79,8	19,9	13,2	180,6	162,1	89,8	12,4	9,6
24	Tobak	0,1	0,1	97,6	0,0	0,0	56,2	71,4	127,2	3,8	4,2
SKUPAJ		643,6	774,2	120,3	100,0	100,0	1.460,9	1.681,6	115,1	100,0	100,0

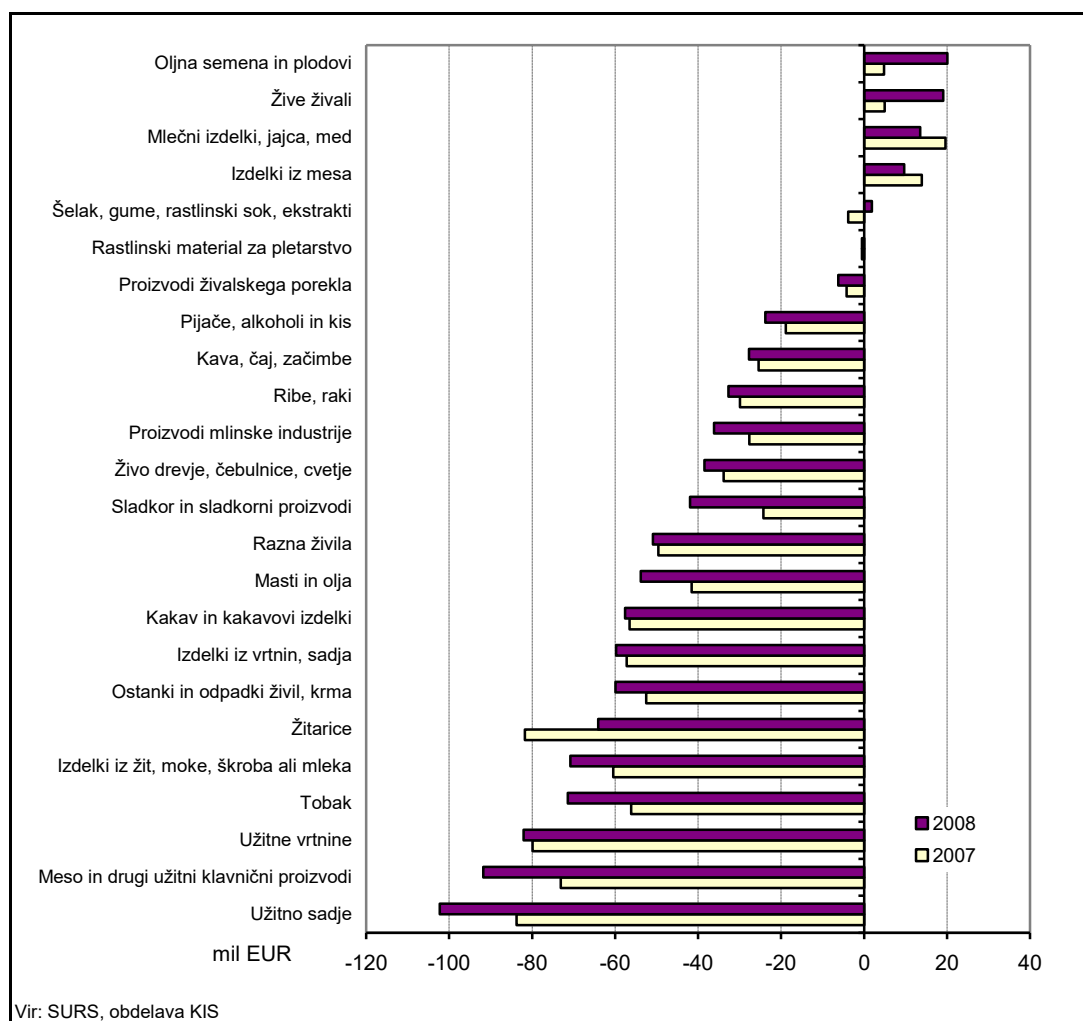
Vir: SURS, obdelava KIS

Podobno kot izvoz, se je tudi uvoz vrednostno povečal praktično v vseh tarifnih skupinah z izjemo skupine ostanki in odpadki živil, krma ter žita. Najbolj se je v letu 2008 povečal uvoz oljnih semen in plodov (več kot 3-krat) ter raznih živil in sadja (za več kot 30%). Pri ostalih skupinah proizvodov je bilo povečanje uvoza bolj zmerno. Uvoz izdelkov iz mesa in mleka se je povečal za četrtnino, uvoz mesa pa za 18%. V strukturi uvoza se je opazneje povečal le delež oljnih semen in plodov (za 2 odstotni točki), opazneje zmanjšal pa delež krme (za 3 odstotne točke) ter žita (za nekaj manj kot 2 odstotni točki).

Pozitivni zunanjetrgovinski saldo je bil v letu 2008, podobno kot v letu prej, zabeležen pri mlečnih izdelkih, izdelkih iz mesa, pri živih živalih ter pri oljnih semenih in plodovih. Pri mlečnih izdelkih in izdelkih iz mesa se je zunanjetrgovinski presežek v primerjavi z letom prej zmanjšal za okoli 30%, pri oljnih semenih in plodovih ter živih živalih pa je bil presežek okoli

4-krat večji kot v letu 2007. Pri pijačah, kjer je bila sicer Slovenija tradicionalni neto izvoznik, je bila bilanca tretje leto zapored negativna.

Pri drugih skupinah proizvodov je bil uvoz tudi v letu 2008 vrednostno večji od izvoza. V večini tarifnih skupin proizvodov se je primanjkljaj v primerjavi z letom 2007 še povečal. Izjema je le tarifna skupina žito, kjer se je primanjkljaj precej zmanjšal ter skupina šalek, gume, rastlinski sok, ekstrakti, kjer se bilanca prevesila na pozitivno stran. Močno je porasel primanjkljaj pri sladkorju (73% večji kot v letu 2007) ter proizvodih mlinske industrije, masti in olju, tobaku in mesu (okoli 30% večji). Največji primanjkljaj je v letu 2008 zabeležen pri sadju, mesu in vrtninah.

Slika 18: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah; 2007 in 2008

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

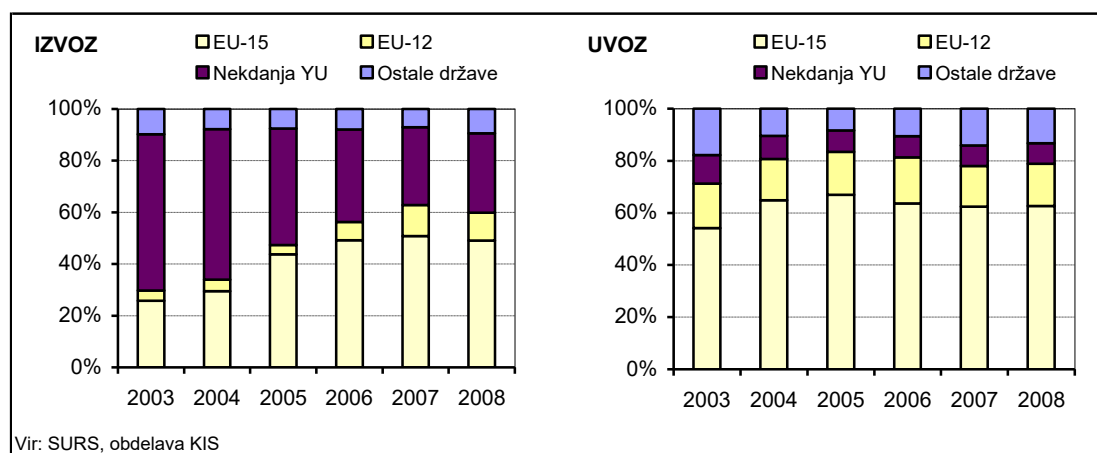
Spremembe regionalne strukture blagovne menjave agroživilstva v smeri povečevanja deleža trgovine z državami EU, ki so bile opazne že v prvem letu po pristopu, so se nadaljevale tudi v letu 2008. V letu 2008 se je tako blagovna menjava z EU-27 povečala za 16%, pri čemer je rast uvoza (16,5%) za 2 odstotni točki prehitela rast izvoza (14,5%). Blagovna menjava z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije se je povečala za 20%, z ostalimi državami pa za 17%, pri čemer pa se je izvoz v te skupine držav povečal močnejše kot uvoz.

Preglednica 12: Izvoz in uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah držav; 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Indeks 2008/07
IZVOZ	357,0	386,3	407,5	403,2	357,4	416,0	518,3	643,6	774,2	120,3
EU-27	88,9	77,4	95,4	119,7	121,3	196,9	291,8	404,6	463,3	114,5
EU-15	76,6	65,8	83,2	104,0	105,2	182,1	254,7	327,4	379,8	116,0
EU-10	10,2	8,3	10,4	13,9	14,2	13,0	34,7	70,0	62,0	88,6
EU-2	2,1	3,2	1,8	1,8	2,0	1,9	2,4	7,3	21,5	294,8
Nekdanja YU	217,7	263,2	269,3	244,0	208,0	187,8	185,4	193,4	238,5	123,3
Ostale države	50,5	45,8	42,8	39,5	28,0	31,3	41,1	45,6	72,5	159,1
UVOZ	700,2	747,4	759,1	772,9	888,5	1.022,8	1.180,0	1.460,9	1.681,6	115,1
EU-27	503,8	538,4	544,5	550,9	717,1	853,0	960,0	1.139,3	1.326,8	116,5
EU-15	380,7	407,0	414,0	418,5	576,2	684,2	750,5	911,6	1.052,8	115,5
EU-10	119,5	126,4	124,5	124,4	135,5	161,6	203,5	220,9	266,2	120,5
EU-2	3,7	5,0	6,1	8,0	5,4	7,2	5,9	6,8	7,8	115,1
Nekdanja YU	69,5	74,2	80,2	84,2	78,3	84,5	95,6	115,2	131,4	114,1
Ostale države	126,9	134,9	134,4	137,7	93,0	85,3	124,4	206,4	223,3	108,2
BILANCA	-343,2	-361,1	-351,7	-369,7	-531,1	-606,8	-661,6	-817,3	-907,4	111,0
EU-27	-415,0	-461,0	-449,1	-431,2	-595,8	-656,1	-668,2	-734,7	-863,5	117,5
EU-15	-304,1	-341,2	-330,8	-314,5	-471,0	-502,2	-495,8	-584,2	-673,0	115,2
EU-10	-109,2	-118,1	-114,1	-110,5	-121,4	-148,6	-168,9	-151,0	-204,2	135,3
EU-2	-1,6	-1,7	-4,3	-6,2	-3,4	-5,3	-3,5	0,5	13,7	2630,6
Nekdanja YU	148,2	189,0	189,1	159,8	129,6	103,3	89,8	78,3	107,0	136,7
Ostale države	-76,4	-89,1	-91,6	-98,3	-65,0	-54,0	-83,3	-160,9	-150,9	93,8

Vir: SURS, obdelava KIS

V letu 2008 ni prišlo do večjih sprememb v regionalni strukturi izvoza in uvoza. Delež izvoza v države EU-27 je v letu 2008 znašal 60% (leta 2007 63%), delež držav nekdanje Jugoslavije 31% (leta 2007 30%), delež drugih držav pa 9% (leta 2007 7%).

Slika 19: Delež izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2003-2008

V strukturi uvoza, kjer vseskozi prevladujejo države EU, je njihov delež v letu 2008 dosegel 79%, delež držav na območju nekdanje Jugoslavije 8%, preostalih 13% uvoza pa je izviralo iz ostalih držav. Strukturni deleži po skupinah držav se pri uvozu v primerjavi z letom 2007 niso spremenili. Nespremenjene so ostale tudi osnovne značilnosti zunanjetrgovinske bilance po skupinah držav. Negativni saldo z državami EU-27 se je ob hitrejši rasti uvoza od izvoza v primerjavi z letom 2007 povečal za slabih 18% in znašal skoraj 864 milijonov evrov. Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije je bil tudi v letu 2008 pozitiven, ob tem pa se je zaradi skromnejše rasti uvoza ob večjem izvozu presežek povečal za 37% in tako porasel na 107 milijonov evrov, kar je največji presežek po letu 2004. V trgovini z ostalimi državami se je primanjkljaj po dveh letih rasti nekoliko zmanjšal (za 6%), kljub temu pa je presegal 150 milijonov evrov.

3 UKREPI KMETIJSKE POLITIKE V LETU 2008

3.1 Tržno-cenovna politika

3.1.1 Neposredna plačila v kmetijstvu

Leto 2008 je bilo drugo leto, v katerem so se neposredna plačila proizvajalcem izvajala po novi shemi v skladu z reformo skupne kmetijske politike (2003-2006). Slovenija je z reformo izbrala kombinirano shemo neposrednih plačil. Gre za kombinacijo proizvodno vezanih plačil (25% proizvodne pomoči za hmelj, 65% posebne premije za bike in vole, 50% premij za drobnico), zgodovinskih dodatkov (80% premij za mleko, 30% vseh premij za govedo, 100% plačil za sladkor) in enotnih regionalnih plačil (ločeno za njive in trajno travinje), izkoristila pa je tudi možnost uvedbe dodatnega plačila za poseben način reje in izboljšanje kakovosti (proizvodno vezano plačilo za ekstenzivno rejo ženskih govedi). S prehodom na novo shemo se večina neposrednih plačil veže na kmetijsko zemljo v rabi (t.i. plačilne pravice), odločitev o vrsti proizvodnje pa je prepuščena proizvajalcem. Pogoji za uveljavljanje vseh pravic do neposrednih plačil je spoštovanje pravil in zahtev navzkrižne skladnosti, ki so predpisane z evropsko in nacionalno zakonodajo in se nanašajo na področje zdravja živali in rastlin, ohranjanja virov pitne vode ter ohranjanje rastlinskih in živalskih habitatov.

Med novostmi, ki so bile uveljavljene v letu 2008, kaže omeniti predvsem razširitev zajema površin, ki so upravičene do neposrednih plačil na intenzivne sadovnjake, drevesnice, trsnice in matičnjake, površine z zelišči ter kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem. Ob tem je višina regionalnega plačila na enoto za njive in travinje ostala enaka kot v letu 2007. Med novostmi je tudi odprava plačilnih pravic z dovoljenjem, ki so v letu 2007 veljale za pridelavo sadja, zelenjave in krompirja oziroma njihova pretvorba v 'navadne' plačilne pravice. Plačilne pravice za praho zaenkrat ostajajo, vendar kmetijskim gospodarstvom prahe v letu 2008 ni bilo potrebno izvajati, saj je stopnja prahe znašala 0%. Višina večine neposrednih plačil, ki so tudi po reformi ostala proizvodno vezana, je ostala enaka kot v letu prej. Izjemo predstavljajo plačila za stročnice in lupinasto sadje, ki so porasla na 80% primerljive ravni v EU 15 (v letu 2007 70%).

Preglednica 13: Vrste in višina neposrednih plačil za najpomembnejše trge; 2007 in 2008

	2007	2008
Neposredna plačila za rastlinske pridelke (EUR/ha)		
Neposredno plačilo za hmelj	120,00	120,00
Pomoč za stročnice	38,89	44,45
Pomoč za energetske rastline	45,00	45,00
Neposredno plačilo za lupinasto sadje	84,52	96,60
Plačilo za nasade semenskega krompirja	170,00 / 420,00	170,00 / 420,00
Neposredna plačila za živali in živalske proizvode (EUR/glavo)		
Posebna premija za bike	136,50	136,50
Posebna premija za vole	97,50	97,50
Osnovna premija za ovce mesnih pasem	10,50	10,50
Osnovna premija za koze in ovce mlečnih pasem	8,40	8,40
Dodatna premija za drobnico	3,50	3,50
Plačilo za ekstenzivno rejo ženskih govedi	161,00	*
Regionalno enotno plačilo (EUR/ha)		
- njive (tudi hmeljišča, oljčniki, nasadi jagodičja)	332,00	332,00
- trajno travinje (tudi travniški sadovnjaki)	108,70	108,70
Individualna (zgodovinska) plačila (EUR/ha)		
- govedoreja	30% vseh plačil za govedo	30% vseh plačil za govedo
- mleko	80% obeh premij	80% obeh premij
- sladkorna pesa	100%	100%

* določena skupna masa sredstev; plačilo na enoto odvisno od števila uveljavljenih pravic

Vir: Uradni listi RS (različne številke), MKGP

3.1.2 Ukrepi za pospeševanje prodaje in stabilizacijo razmer na trgu kmetijskih proizvodov

Med ukrepi za stabilizacijo trga, ki jih po vstopu praktično v celoti financira skupni proračun EU, pri vrstah in vsebini ukrepov v letu 2008 ni bilo večjih sprememb.

Po vstopu v EU se obseg izvoznih nadomestil zaradi sprememb v zunanjetrgovinski ureditvi zmanjšuje. V letu 2008 je bilo za ta namen izplačano 0,8 milijona evrov oziroma dve tretjini manj kot v letu prej. Zmanjšanje je posledica izpada izvoznih nadomestil za mleko, ki so v predhodnih letih zavzemala večino izplačil. Največ izvoznih nadomestil je bilo izplačano za prašičje meso in izdelke (dobrih 60%), sladkor in izoglukoza (16%) ter jajca (14%).

Preglednica 14: Izplačane podpore za izvoz; 2007 in 2008

	Izplačano (000 EUR)		Indeks 2008/07	Struktura (%)	
	2007	2008		2007	2008
Mleko	1.420,8	3,7	0,3	56,7	0,4
Meso prašičev	533,7	523,0	98,0	21,3	63,2
Govedo	21,5	24,9	115,9	0,9	3,0
Sladkor in izoglukoza	68,9	131,6	191,1	2,8	15,9
Sadje	63,5	8,5	13,4	2,5	1,0
Jajca	61,0	115,9	189,9	2,4	14,0
Žito in riž	4,0	0,5	13,3	0,2	0,1
Proizvodi izven priloge 1	332,0	19,0	5,7	13,3	2,3
Izvozna nadomestila skupaj (PP 9434)	2.505,4	827,1	33,0	100,0	100,0

Vir: ARSKTRP

V okviru intervencijskih in specifičnih ukrepov za stabilizacijo trga je bilo v letu 2008 največ sredstev namenjenih humanitarni pomoči v hrani iz intervencijskih zalog Skupnosti. Za ta ukrep, ki se je v Sloveniji začel izvajati v letu 2006, je bilo porabljen okoli 1,8 milijona evrov (skupaj z DDV). Podobno kot v letu 2007, so se v letu 2008 izvajale tudi podpore zasebnemu skladiščenju namiznega vina ter uporabi zgoščenega grozdnega mošta za obogatitev vina. V okviru ukrepov za pospeševanje porabe mleka so bila izplačana povračila za dobavo mleka in določenih mlečnih izdelkov šolskim ustanovam, izplačane pa so bile tudi podpore skladiščenju sira.

Preglednica 15: Izplačana sredstva za specifične ukrepe za stabilizacijo trga; 2007 in 2008

	Izplačano (000 EUR)		Indeks 2008/07
	2007	2008	
Pomoč zasebnemu skladiščenju	22,4	71,4	318,7
- Pomoč zasebnemu skladiščenju vina (PP 9434)	18,7	67,1	358,6
- Pomoč skladiščenju sira (PP 9434)	3,8	4,3	113,9
Podpore porabi	1.383,3	2.009,9	145,3
- Podpora porabi koncentriranega mošta (PP 9434)	92,4	209,0	226,2
- Nadomestila za sladkor za kemično industrijo	5,5		
- Šolsko mleko (PP 9434)	1,6	2,7	170,8
- Programi dobave hrane za humanitarne namene (PP 9434, PP 6636)	1.283,8	1.798,1	140,1
Druge intervencije na trgu	46,0	1.056,3	2.296,3
- Izredne podpore perutninskemu sektorju zaradi ptičje gripe	46,0		
- Izredne podpore prašičereji (PP 5538)		1.013,9	
- Izredne podpore čebelarstvu zaradi pomorov čebel (PP 5538)		42,4	
Operativni stroški (PP 9434, PP 6636)	192,8	103,5	53,7
Intervencijski in specifični ukrepi za stabilizacijo trga	1.644,5	3.241,1	197,1
Odstranjevanje klavničnih odpadkov (PP 2255)	2.487,9	2.320,2	93,3

Vir: ARSKTRP

Zaradi specifičnih razmer na trgu so bili v letu 2008 uporabljeni tudi nekateri izjemni ukrepi in sicer podpore za prašičerejo za ohranitev plemenske črede prašičev (v obliki plačila na plemensko žival) ter podpore čebelarstvu zaradi nenadnih pomorov čebel (v obliki plačila na

čebeljo družino). Ti ukrepi so se izvajali kot državna pomoč, ki se v celoti financira iz nacionalnih sredstev. Za tovrstne ukrepe je bilo v letu 2008 iz proračuna izplačano 1,1 milijona evrov.

Za financiranje odstranjevanja odpadkov živalskega izvora, ki zajema odvoz, predelavo ter uničenje trupel poginulih živali iz vmesnih obratov/zbiralnic Nacionalnega veterinarskega inštituta, kot tudi odvoz trupel poginulih prašičev z večjih farm, ki ga kot gospodarsko javno službo opravlja podjetje KOTO d.d., je bilo v letu 2008 porabljeno skupaj 2,3 milijona evrov.

3.1.3 Pomoč po naravnih nesrečah, odškodnine in sofinanciranje zavarovanja

V letu 2008 je bila izplačana državna pomoč za odpravo posledic naravnih nesreč v letu 2007, poleg tega pa so bila izvedena izplačila in poračuni (tudi vračila) še za vloge iz preteklih let. Za vse vrste škod, nastalih zaradi suše in neurij v preteklih letih, je bilo tako upravičencem izplačano skupaj 5,2 milijona evrov pomoči. Za leto 2008 ni bilo predvideno izplačilo odškodnin zaradi naravnih nesreč za kmetijstvo v obliki državnih pomoči, so pa bili najbolj prizadeti v neurjih upravičeni do izplačila 50-odstotne akontacije neposrednih plačil za leto 2008 že v tekočem letu.

Za druge oblike pomoči oziroma odškodnin, ki se redno izplačujejo iz proračuna MKGP (program preprečevanja prekomernega razmnoževanja ogrcev poljskega majskega hrošča, odškodnine v okviru zdravstvenega varstva rastlin in živali, odškodnine za škodo po divjadi), je bilo v letu 2008 izplačano 0,229 milijona evrov. Skupaj je bilo v letu 2008 za vse oblike pomoči in odškodnin v kmetijstvu izplačanih 5,4 milijona evrov, kar je 43% manj kot v letu prej.

Preglednica 16: Izplačana pomoč za sanacijo posledic naravnih nesreč in odškodnine; 2007 in 2008

	Izplačano (000 EUR)		Indeks 2008/07
	2007	2008	
Suša, neurja s točo, pozebe, poplave	9.143,30	5.203,0	100,0
- Pomoč za odpravo posledic suše v letu 2003 (PP 879)	21,4	-697,7	
- Pomoč za odpravo posledic neurij s točo v letu 2004 (PP 968)	11,1	65,4	589,4
- Pomoč za odpravo posledic naravnih nesreč v letu 2005 (PP 666)	121,4	152,4	125,5
- Pomoč za odpravo posledic suše in neurja v letu 2006 (PP 677)	8.989,5	1.333,7	14,8
- Pomoč za odpravo posledic suše v letu 2007 (PP 687)		4.349,1	
Preprečevanje prekomernega razmnoževanja ogrcev poljskega majskega hrošča (PP 4275)	126,2	97,5	77,2
Odškodnine v okviru zdravstvenega varstva rastlin (PP 4272)	155,7	38,8	24,9
Odškodnine v okviru zdravstvenega varstva živali (PP 5552)*	38,5	46,6	121,0
Odškodnine za škodo po divjadi (PP 1403)	31,7	46,6	147,0
Podpore ob naravnih nesrečah in odškodnine skupaj	9.495,4	5.432,4	57,2
Sofinanciranje premij za zavarovanje posevkov in plodov (PP 4106)	3.972,0	6.351,2	159,9

* upoštevan samo del proračunske postavke, ki je bil izplačan za odškodnine (brez stroškov cenilcev ipd.)

Vir: ARSKTRP, MKGP

Z namenom zmanjšanja tveganj v kmetijski pridelavi s povečanjem obsega zavarovanja je bil z letom 2006 uveden nov ukrep sofinanciranja zavarovalnih premij za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo toče, požara in udara strele, ki se je v letu 2007 razširil tudi na zavarovanje živali za primer bolezni. V letu 2008 je višina sofinanciranja za rastlinske pridelke znašala 40% obračunane zavarovalne premije, za živali pa do 50%. V imenu upravičencev so sofinanciran del premije uveljavljale zavarovalnice. Za oba namena je bilo v letu 2008 iz proračuna izplačano 6,4 milijona evrov, od tega 5 milijonov evrov za zavarovanje posevkov in plodov.

3.2 Politika razvoja podeželja

3.2.1 Programi razvoja podeželja

Večina ukrepov politike razvoja podeželja v ožjem smislu se po vstopu v EU izvaja v okviru specifičnih programov, ki jih potrdi Evropska komisija. V programskem obdobju 2004-2006 se je ta politika načrtovala v dveh ločenih dokumentih – Programu razvoja podeželja in Enotnem programskem dokumentu. Program razvoja podeželja se je nanašal samo na kmetijstvo in je vseboval ukrepe za območja z omejenimi dejavniki, kmetijsko okoljske ukrepe, ukrepe v podporo izvajanju EU standardov ter ukrepe za spodbujanje zgodnjega upokojevanja kmetov. Ukrepi v podporo prestrukturiranju kmetijstva, živilstva in gozdarstva so predstavljali eno izmed prednostnih nalog Enotnega programskega dokumenta, preko katerega se je izvajala strukturna in kohezijska politika na vseh področjih. Poleg tega se je del ukrepov strukturne politike in politike razvoja podeželja izvajal tudi v okviru specifičnih nacionalnih programov, ki so po vsebini dopolnjevali programe, ki jih je sofinancirala EU.

S prehodom na novo programsko obdobje in sprejetjem Programa razvoja podeželja 2007-2013, so bile vsebine, ki so bile v obdobju 2004-2006 predmet različnih programskih dokumentov združene v enoten dokument, v katerega je vključena tudi večina vsebin, ki so bile v prejšnjem programskem obdobju predmet izključno nacionalne politike. Splošni cilj novega programa je uravnotežen razvoj podeželskih območij Slovenije.

Politika razvoja podeželja se v obdobju 2007-2013 izvaja preko štirih prednostnih osi z naslednjimi cilji:

- izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja (1. os);
- izboljšanje okolja in podeželja (2. os);
- izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in diverzifikacija podeželskega gospodarstva (3. os);
- krepitev lokalnih razvojnih pobud - LEADER (4. os).

Za izboljšanje konkurenčnosti agroživilstva in gozdarstva je namenjeno 33,3% sredstev, ohranjanju kulturne krajine in varovanju okolja 52,2%, izboljšanju kakovosti življenja in diverzifikaciji dejavnosti 11,0%, gradnji lokalnih zmogljivosti 3,0% ter tehnični pomoči 0,5% sredstev.

V okviru prve osi je največji del sredstev namenjen posodabljanju in prestrukturiranju kmetijstva ter dvigu dodane vrednosti in kakovosti v pridelavi in predelavi kmetijskih in gozdarskih proizvodov. Izvajale se bodo tudi aktivnosti, ki izboljšujejo trajnostno in ekonomsko učinkovitejše gospodarjenje z gozdovi ter aktivnosti, ki prispevajo k dvigu usposobljenosti za delo v kmetijstvu in gozdarstvu. Na drugi osi je poudarek dan aktivnostim, ki ohranjajo kmetijstvo v območjih z neugodnimi naravnimi danostmi za kmetovanje in izvajanju okolju prijaznih kmetijskih praks, s ciljem ohranjanja in izboljšanja stanja naravnih virov. Tretja os je namenjena aktivnostim, ki izboljšujejo zaposlitvene možnosti na podeželju (podpora ustanavljanju mikro podjetij) in izboljšanju kakovosti življenja na podeželju. V okviru četrte prednostne osi bo podprta gradnja lokalnih zmogljivosti, ki temelji na načelih LEADER. Izvajale se bodo aktivnosti, ki spodbujajo lokalno prebivalstvo, da aktivno sodeluje v razvoju podeželskih območij in se vključuje v lokalne akcijske skupine, ki izvajajo lokalne razvojne strategije.

V skladu z Nacionalnim strateškim načrtom in Programom razvoja podeželja 2007-2013 bo Slovenija v tem programskem obdobju v okviru vseh štirih osi izvajala skupaj 20 ukrepov in tehnično pomoč ter izplačala sprejete obveznosti prejšnjega programskega obdobja za ukrep izvajanje EU standardov, ki se sicer v programskem obdobju 2007-2013 ne bo več izvajal. Za program razvoja podeželja je v obdobju 2007-2013 skupaj namenjeno 1.159 milijonov evrov javnih (evropskih in nacionalnih) sredstev. Stopnja sofinanciranja s strani evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja znaša 75% za 1. in 3. os ter 80% za 2. in 4. os.

Preglednica 17: Indikativna razdelitev sredstev za Program razvoja podeželja 2007-2013 po oseh in ukrepih

	Ukrep	Opis	Javna sredstva (mio EUR)
	1. os - KONKURENČNOST		
111	Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	Kritje stroškov izobraževanja	13,6
112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	Enkratna podpora ob prevzemu	35,3
113	Zgodnje upokojevanje kmetov	Renta prenosnikom	38,1
121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	Sofinanciranje naložb v primarno kmetijsko pridelavo	82,3
122	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	Sofinanciranje naložb v spravilo lesa	24,9
123	Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	Sofinanciranje naložb v predelavo in trženje	93,2
125	Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	Sofinanciranje komasacij, hidromelioracij in zemljiške infrastrukture	43,6
131	Izpolnjevanje standardov temelječih na zakonodaji skupnosti	Izplačilo obveznosti iz PRP 2004-2006	40,4
132	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	Pavšalno kritje stroškov sodelovanja v shemah	18,6
133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje za proizvode, ki so vključeni v sheme kakovosti	Sofinanciranje stroškov promocije	6,6
142	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	Sofinanciranje stroškov ustanovitve in delovanja	2,9
	Skupaj os 1		399,5
	2. os - OKOLJE		
211	Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost	Nadomestilo zaradi manj ugodnih dejavnikov za kmetovanje	282,4
212			
214	Kmetijsko okoljska plačila	Nadomestilo zaradi strožjih omejitev pri kmetovanju	305,3
	Skupaj os 2		587,6
	3. os - PODEŽELJE		
311	Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti (za člane kmetijskih gospodarstev)	Sofinanciranje naložb in poklicnega usposabljanja	31,5
312	Podpora ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	Sofinanciranje naložb in poklicnega usposabljanja	55,5
322	Obnova in razvoj vasi	Sofinanciranje urejanja skupnih površin in objektov	30,3
323	Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja	Sofinanciranje obnove objektov kulturne dediščine in območij naravnih vrednot	14,7
	Skupaj os 3		132,0
	4. os - LEADER		
41	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Sofinanciranje izvedbenih projektov	23,6
421	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	Sofinanciranje projektov sodelovanja LAS	3,4
431	Vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja	Sofinanciranje animacije, ustanavljanja in delovanja LAS	6,8
	Skupaj os 4		33,8
	Skupaj osi 1, 2, 3, 4		1.152,9
511	Tehnična pomoč	Sofinanciranje aktivnosti po programu	6,0
	Skupaj		1.158,9

Vir: MKGP

Ukrepi druge osi so se po novem programu izvajali že v letu 2007, medtem ko se je večina ukrepov ostalih osi začela izvajati šele v letu 2008.

Iz nabora ukrepov prve osi, ki so namenjeni izboljšanju konkurenčnosti kmetijskega, živilskega in gozdarskega sektorja, je bilo do konca leta 2008 postopoma objavljenih 21 javnih razpisov za 9 ukrepov, od tega 4 že v letu 2007. Skupaj je bilo razpisano 126,3

milijona evrov javnih sredstev oziroma 32% okvirno razpoložljivih sredstev te osi za celotno programsko obdobje.

V okviru druge osi, ki zajema ukrepe podpore območjem z omejenimi dejavniki in kmetijsko-okoljske ukrepe, se pogoji za uveljavljanje plačil glede na leto prej niso pomembneje spremenili. Podobno kot pri neposrednih plačilih iz prvega stebra, tudi pri plačilih za težje pridelovalne razmere po novem štejejo kot upravičena tudi kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem. Ob tem se je višina plačil za gospodarstva v vseh območjih, z izjemo t.i. osnovnih kmetijskih gospodarstev, znižala za 1%. Kmetijsko-okoljski ukrepi se nadaljujejo pod podobnimi pogoji, kot so veljali že v letu 2007, vendar v obdobju 2008-2013 upravičenci ne morejo prevzemati novih petletnih obveznosti, razen za podukrep ekološko kmetovanje.

Za ukrepe tretje osi, katerih cilj je izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in diverzifikacija podeželskega gospodarstva, je bilo do konca leta 2008 objavljenih 8 javnih razpisov (od tega eden že v letu 2007) za vse 4 ukrepe, predvidene v programu. Z njimi so bila razpisana sredstva v višini 73,3 milijona evrov, kar predstavlja 56% vseh razpoložljivih sredstev v okviru te osi za celotno obdobje 2007-2013.

V letu 2008 je bil objavljen tudi javni razpis za ukrepe Leader za izbor in potrditev lokalnih akcijskih skupin, upravičenih do sredstev za izvajanje pristopa Leader, s katerim so bila razpisana sredstva te osi za celotno programsko obdobje (33,8 milijona evrov).

Za večino ukrepov po javnih razpisih v okviru prve in tretje osi, ki so bili objavljeni v letih 2007 in 2008 in zaprti do sredine leta 2008, so v tem letu potekala tudi že prva izplačila sredstev. Praktično v celoti so bila izvedena tudi plačila za ukrepe druge osi, pri čemer so se kmetijsko-okoljska plačila v celoti nanašala na obveznosti, prevzete v letu 2007, za območja z omejenimi dejavniki za kmetijstvo pa je bil poleg teh izplačan tudi precejšen del izravnalnih plačil za leto 2008.

Čeprav se je z letom 2007 programsko obdobje 2004-2006 končalo, način "začasnega finančnega instrumenta" omogoča črpanje sredstev še v dveh letih po razpisu sredstev oziroma prevzemu obveznosti ($t + 2$), to je še dve leti po zaključku programskega obdobja 2004-2006. V letu 2008 so tako potekala tudi še izplačila za vloge iz naslova PRP in EPD za obdobje 2004-2006, odobrene v letu 2006 ali prej, kakor tudi za pozitivno rešene pritožbe iz predhodnih let.

Preglednica 18: Sredstva za ukrepe, ki po vsebini sodijo v program razvoja podeželja, izplačana v letu 2008

000 EUR	PRP 2007- 2013	PRP 2004- 2006	EPD 2004- 2006	Državne pomoči	Reforma trga sladkorja
Zgodnje upokojevanje	1.107,6	1.359,1			
Mladi kmetje	6.768,8				
Izvajanje EU standardov na kmetijskih gospodarstvih	1.414,1				
Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	11.891,5	5,4	3.332,7	3,2	5.792,6
Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	4.494,8		417,1		
Dodajanje vrednosti kmetijskim proizvodom	3.500,3		4.497,4		28.365,6
Kmetijska infrastruktura (komasacije)	15,0				
Skupine proizvajalcev (informiranje in pospeševanja prodaje - sheme kakovosti)	34,7		222,6		
Ustanavljanje in delovanje skupin proizvajalcev	13,8				
Skupaj 1. os	29.240,6				
Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost	69.703,3			2,6	
Kmetijsko okoljski ukrepi	40.775,7			0,5	
Skupaj 2. os	110.478,9				
Diverzifikacija v nezemeljske dejavnosti	940,9		976,8		
Ustanavljanju in razvoj mikropodjetij (turizem in obrt)	947,7				
Skupaj 3. os	1.888,6				
Tehnična pomoč	1.257,6	157,3	19,5		
Skupaj	142.865,6	1.521,8	9.466,0	6,3	34.158,2

Poleg ukrepov iz okvira različnih programov strukturne politike in politike razvoja podeželja so bila v letu 2008 prestrukturiranju kmetijstva in živilske industrije namenjena tudi sredstva iz naslova reforme trga sladkorja, ki jih v celoti zagotavlja EU. V letu 2008 je bila tako na osnovi programa za prestrukturiranje izplačana dodatna investicijska pomoč pridelovalcem sladkorne pese za prilagoditev na razmere po prenehanju proizvodnje sladkorja v Sloveniji. Pomoč za prestrukturiranje ter prehodna pomoč je bila v letu 2008 izplačana tudi Tovarni sladkorja Ormož, ki se je odpovedala kvoti za proizvodnjo sladkorja in prenehala s predelavo sladkorne pese.

3.2.2 Programi in ukrepi na področju vinogradništva in čebelarstva

Vinogradništvo

Po vstopu v EU je nacionalni program obnove vinogradov zamenjal program prestrukturiranja vinogradniških površin, pridelovalci pa lahko uveljavljajo tudi podporo za trajno opustitev vinogradov. Prestrukturiranje vinogradov v celoti financira EU. V letu 2008 je bilo v okviru tega ukrepa podprto prestrukturiranje 240 ha vinogradov. Izplačila so potekala za že izvedena dela na podlagi dokazila o dokončanju obnove.

Preglednica 19: Izplačane podpore vinogradništvu; 2007 in 2008

	Izplačano (000 EUR)		Indeks 2008/07
	2007	2008	
Obnova in prestrukturiranje vinogradov	2.171,3	2.415,6	111,3
Obnova vinogradov (nacionalni ukrep; del PP 2074)	23,4	3,5	14,9
Prestrukturiranje vinogradov (EU ukrep; PP 2076)	2.129,7	2.401,9	112,8
Podpora za trajno opustitev vinogradniške pridelave (EU ukrep; PP 2076)	18,2	10,3	56,4
Podpore promocijskim dejavnostim vinogradniško-vinarskega sektorja (PP 7650)	1.764,5	972,7	55,1

Vir: MKGP

V letu 2008 se je izvajal tudi ukrep podpore promocijskim dejavnostim vinogradniško-vinarskega sektorja, ki ga v celoti financira nacionalni proračun. Podpore so bile dodeljene za sodelovanje na sejnih, tržne raziskave, svetovalne storitve in izobraževanje vinarjev. Poleg organizacij proizvajalcev so bile do pomoči upravičene tudi nekatere druge pravne osebe in kmetijska gospodarstva.

Čebelarstvo

V čebelarstvu sta se, podobno kot v letu 2007, izvajala dva ukrepa podpor. Program ukrepov v čebelarstvu, ki ga 50-odstotno sofinancira EU, v obdobju 2008-2010 zajema tehnično pomoč čebelarjem, analize kakovosti medu, obnovo čebeljega fonda ter aplikativne raziskave.

Preglednica 20: Izplačane podpore za čebelarstvo; 2007 in 2008

	Izplačano (000 EUR)		Indeks 2008/07
	2007	2008	
Čebelarstvo	605,5	1.034,8	170,9
Program ukrepov v čebelarstvu (PP 9443, PP 9448)	471,0	215,4	45,7
Podpore čebelarstvu (nacionalni ukrep; PP 2094)	134,5	819,3	609,2

Vir: MKGP

V okviru ukrepa podpore čebelarstvu, ki se v celoti financira iz nacionalnega proračuna, so bila v letu 2008 sredstva namenjena javni svetovalni službi v čebelarstvu za izvedbo svetovanja, pripravo člankov, usposabljanj čebelarjev, krožkov in različnih promocijskih projektov.

3.2.3 Drugi programi in ukrepi

Zemljiške operacije

V okviru zemljiških operacij je bila v letu 2008 sredstva proračuna porabljena za hidromelioracije kmetijskih zemljišč, vzdrževanje akumulacije Vogršček, vzdrževanje in sanacijo melioracijskih sistemov ter za sanacijo nedokončanih komasacij. Podpore novim komasacijam se v programskem obdobju 2007-2013 izvajajo v okviru prve osi Programa razvoja podeželja.

Največ sredstev je bilo v letu 2008 namenjeno sanaciji, vzdrževanju in upravljanju hidromelioracijskih sistemov. V tem okviru se je financirala tudi izdelava popolne evidence in katastra melioracijskih sistemov in naprav ter potrebna strokovna podpora. Za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov se sredstva zbirajo s prispevki v skladu z zakonskimi določili. Izbrani upravljavci hidromelioracijskih sistemov poskrbijo za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, ki so usklajeni z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen. V letu 2008 so se vzdrževalna dela izvajala na 247 hidromelioracijskih sistemih na osnovi zbranih sredstev iz let 2003, 2004 in iz odmere za leto 2007. Več sredstev kot v letu prej je bilo namenjeno tudi za vzdrževalna in upravljavška dela na akumulaciji Vogršček ter na osnovnem in sekundarnem razvodu tega namakalnega sistema.

V okviru programa sanacij nedokončanih komasacij so se izplačevale odškodnine ter stroški postopka na podlagi pozitivno rešenih pritožb komasacijskim udeležencem. Izvajala so se tudi določena administrativna dela, ki so bila nujno potrebna za vpis pravnomočnih komasacij v zemljiško knjigo ter določena strokovno tehnična dela (strokovna mnenja, geodetske odmere,...). Konec leta 2007 je bila izdelana enotna informacijska baza (aplikacija KataKoma), ki služi kot orodje za vodenje evidence komasacij. V letu 2008 je bilo izvedeno testno polnjenje baze. Za testno območje je bilo izbranih 13 tipičnih komasacijskih območij. Pri vnosu ni bilo večjih problemov, tako da so izpolnjeni vsi pogoji, da se lahko v letu 2009 začne s projektom celovitega polnjenja informacijske baze komasacijskih območij.

Preglednica 21: Izplačana sredstva v okviru zemljiških operacij; 2007 in 2008

	Izplačano (000 EUR)		Indeks 2008/07
	2007	2008	
Hidromelioracije kmetijskih zemljišč (PP 1494)	502,2	852,3	169,7
Vzdrževanje melioracijskih sistemov (PP 8227)*	167,4	358,9	214,4
Vzdrževanje akumulacije Vogršček (PP 2436)	304,5	613,5	201,5
Komasacije (PP 2430)	655,0	104,5	15,9

* ni upoštevano kot podpora kmetijstvu, ker so sredstva zbrana s prispevki uporabnikov sistemov
Vir: MKGP

Pospeševanje prodaje in drugo

V letu 2008 je bilo največ sredstev porabljeno za pospeševanje prodaje, za programe informiranja in promocije ter za podpore strokovnim prireditvam in interesnemu povezovanju.

V okviru pospeševanja prodaje so bila v letu 2008 sredstva porabljena za plačilo stroškov najema in postavitve razstavnih prostorov na različnih sejnih doma in v tujini, za organizacijo kulinarično-vinskih predstavitev v tujini, za izdelavo promocijskega gradiva ter nabavo promocijskih in protokolarnih daril.

V letu 2008 so bile prvič sofinancirane tudi akcije informiranja in promocije na notranjem trgu EU in tretjih trgih s ciljem povečanja ugleda kmetijskih proizvodov s poreklom Evropske unije. Za podporo tovrstnim programom, izbranim na podlagi javnih razpisov, se sredstva zagotavljajo iz EU (62,5%) in nacionalnega proračuna. V letu 2008 so se začeli izvajati trije programi informiranja in promocije, in sicer program kakovost, varnost, sledljivost - perutninsko meso EU porekla na tretjih trgih, program BIO užitek in program

informiranja in promocije za mleko in mlečne proizvode na notranjem trgu EU. Sredstva so bila v letu 2008 izplačana le za izvajanje programa na tretjih trgih.

Tudi v letu 2008 so se sofinancirali letni programi različnih stanovskih oblik povezovanja (društva, zveze društev in sindikat kmetov) na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih dejavnosti. Letni program dela je bil za nevladne organizacije (Zvezo kmetov Slovenije, Zvezo slovenske podeželske mladine in Sindikata kmetov Slovenije) sofinanciran na podlagi ocenjenega programa, za preostala društva in zveze pa je bil izveden javni razpis. Sredstva so bila na predlog strokovne komisije dodeljena 78 društvom oziroma zvezam.

Preglednica 22: Izplačane podpore v okviru drugih ukrepov politike razvoja podeželja; 2007 in 2008

	Izplačano (000 EUR)		Indeks 2008/07
	2007	2008	
Pospeševanje prodaje (PP 1473)	960,2	433,9	45,2
Programi informiranja in promocije (PP 9440, PP 9449)		352,2	
Strokovne prireditve, stanovsko in interesno povezovanje (PP 2556)	284,5	275,0	96,7
Državno in svetovno tekmovanje v oranju (PP 6159)	45,9	45,9	100,0
Podpore ekonomski diverzifikaciji podeželja – alternativni dohodkovni viri (PP 2470)	192,3	9,8	5,1
Inovativni programi za razvoj podeželskih ekonomij (PP 2429)	9,1		

Vir: MKGP

V okviru podpor ekonomski diverzifikaciji podeželja so se v letu 2008 sredstva namenila za zaključevanje izvajanja programa Podjetništvo na podeželju, ki ga je na podlagi pogodbe izvajala Javna agencija RS za podjetništvo in tuje investicije, na osnovi programa dela za leto 2007, s katerim je bilo podprto izvajanja aktivnosti 10 podeželskih razvojnih jeder na lokalni ravni. V novem programskem obdobju se bodo tovrstne aktivnosti financirale v okviru osi Leader Programa razvoja podeželja.

Literatura in viri

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja: interni podatki

Analiza prve generacije javnih razpisov za 1., 3. in 4. os Programa razvoja podeželja 2007-2013.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2008

(http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/saSSo/PRP_2007-2013/Analiza_JR_Radgonski_sejem.ppt)

Eurostat: različne objave do 31.3. 2009

Javni razpisi. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2008

(http://www.mkgp.gov.si/si/javni_razpisi/)

Modelne kalkulacije. Kmetijski inštitut Slovenije, 2008 (<http://www.kis.si/pls/kis/!kis.web?m=177&j=SI#nav>)

Obrazložitev zaključnega računa za leto 2008. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, marec 2009.

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2009. Ljubljana, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, april 2009.

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva in gozdarstva v letu 2007. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2008

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2007-2013. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2007.

Statistični urad RS: različne objave do 31.3. 2009

Uredba o izvedbi neposrednih plačil v kmetijstvu (Ur.l. RS, št. 99/06, 5/07, 49/ 07, 124/07, 31/08)

Uredba o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2008 (Ur.l. RS, št 12/08)

Uredba o plačilih za kmetijsko okoljske ukrepe iz Programa razvoja podeželja 2004-2006 v letih 2007-2010 (Ur.l. RS, št. 19/07, 124/07, 21/ 08)

Uredba o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja 2007-2013 v letih 2007-2013 (Ur.l. RS, št. 19/07, 124/07, 21/ 08)

Uredba o ukrepih 1., 3. in 4. osi PRP 2007-2013 (Ur.l. RS, št 73/08)

Uredba o programih kmetijske strukturne politike in kmetijske politike razvoja podeželja za leti 2007 in 2008 (Ur. l. RS, št. 58/2007)

Uredba o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijskih proizvodov in ribištva za leto 2008 (Ur. l. RS, št. 68/2008)

PRILOGE

Priloga 1: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina); 1996-2008.....	42
Priloga 2: Struktura kmetijske zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina); 1996-2008.....	43
Priloga 3: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih; 1996-2008.....	44
Priloga 4: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih; 1996-2008.....	45
Priloga 5: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih; 1996-2008.....	46
Priloga 6: Število živine in živinorejska proizvodnja; 1996-2008.....	47
Priloga 7: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke; 1996-2008 .	48
Priloga 8: Zakol živine v klavnicah; 1996-2008.....	49
Priloga 9: Nominalni in realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih; 2002-2008.....	50
Priloga 10: Nominalni in realni indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2002-2008.....	51
Priloga 11: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov; 1996-2008.....	52
Priloga 12: Proračunski izdatki za kmetijstvo po virih in skupinah ukrepov; 1996-2008.....	53
Priloga 13: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga; 1996-2008.....	54
Priloga 14: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga; 1996-2008.....	55
Priloga 15: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga; 1996-2008.....	56
Priloga 16: Neposredna plačila za rastlinske pridelke ter regionalna enotna plačila; 2000-2008.....	57
Priloga 17: Najpomembnejša neposredna plačila za živalske proizvode; 2000-2008.....	58
Priloga 18: Izravnalna plačila na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost; 2000-2008.....	59
Priloga 19: Plačila na enoto za ukrepe kmetijsko-okoljskega programa; 2001-2008.....	60
Priloga 20: Javni razpisi v okviru 1., 3.in 4. osi Programa razvoja podeželja 2007-2013, objavljeni v letih 2007 in 2008.....	61

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

Priloga 1: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina); 1996-2008

	ha	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008 2007
Kmetijska zemlja v rabi skupaj		513.473	494.271	490.918	498.591	508.960	509.604	505.496	509.710	490.519	508.759	490.318	498.467	492.424	98,8
Trajni nasadi		31.263	30.766	30.724	29.917	29.915	29.915	29.872	28.608	28.608	27.539	27.538	26.148	26.148	100,0
Sadovnjaki		12.645	12.453	12.453	12.453	12.447	12.447	12.216	11.066	11.066	9.997	9.997	8.928	8.928	100,0
Vinogradi		17.736	17.420	17.388	16.591	16.602	16.602	16.602	16.556	16.556	16.428	16.427	16.086	16.086	100,0
Oljčniki		609	630	630	630	633	633	828	814	814	820	820	910	910	100,0
Drevesnice in trsnice		273	263	253	243	233	233	226	172	172	294	294	224	224	100,0
Travniki in pašniki		300.806	289.987	287.473	296.592	308.196	307.037	307.176	308.348	286.830	304.906	285.000	297.284	285.973	96,2
Njive in vrtovi		181.404	173.519	172.722	172.083	170.849	172.652	168.448	172.754	175.081	176.314	177.780	175.035	180.303	103,0
Žito		99.276	95.480	95.119	91.122	101.865	103.871	98.277	98.286	99.345	94.637	95.951	98.586	105.016	106,5
Suhe stročnice		668	579	445	312	322	362	512	723	770	2.009	3.905	2.337	1.578	67,5
Krompir		9.382	9.186	9.200	9.845	8.952	7.785	7.113	6.832	6.833	6.306	5.900	5.736	4.427	77,2
Krmne korenovke ipd.		4.644	2.773	2.793	2.516	1.804	1.346	1.112	1.231	930	954	357	527	559	106,1
Sladkorna pesa		6.341	6.370	7.670	10.837	8.116	4.700	4.450	5.359	4.658	5.057	6.684	0	0	
Oljnice		2.858	2.316	2.416	2.401	2.321	2.577	5.757	6.559	5.772	6.580	7.500	9.666	8.161	84,4
Hmelj		2.233	2.163	2.010	1.803	1.766	1.682	1.817	1.662	1.524	1.453	1.507	1.572	1.638	104,2
Druge industrijske rastline		66	109	56	48	39	53	59	13	14	17	27	17	17	100,0
Zelenjadnice		2.952	2.807	2.707	2.608	2.507	2.731	2.497	3.087	2.904	2.891	3.169	2.752	3.421	124,3
Zelena krma z njiv		50.166	49.026	47.635	48.061	41.423	45.857	44.855	47.922	50.219	53.665	51.361	51.467	54.404	105,7
Seme		216	232	277	191	201	297	358	441	441	246	216	183	183	100,0
Cvetje in okrasne rastline		124	132	140	149	157	105	139	169	169	169	139	154	154	100,0
Drugo na njivah		307	264	260	286	338	470	1.038	149	214	222	192	151	161	106,6
Začasno neobdelano		2.171	2.082	1.993	1.904	1.038	816	464	320	1.288	2.108	872	1.887	584	30,9

Vir: SURS

Priloga 2: Struktura kmetijske zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina); 1996-2008

%	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Trajni nasadi	6,1	6,2	6,3	6,0	5,9	5,9	5,9	5,6	5,8	5,4	5,6	5,2	5,3
Sadovnjaki	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4	2,2	2,3	2,0	2,0	1,8	1,8
Vinogradi	3,5	3,5	3,5	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2	3,4	3,2	3,4	3,2	3,3
Oljčniki	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Drevesnice in trsnice	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Travniki in pašniki	58,6	58,7	58,6	59,5	60,6	60,3	60,8	60,5	58,5	59,9	58,1	59,6	58,1
Njive in vrtovi	35,3	35,1	35,2	34,5	33,6	33,9	33,3	33,9	35,7	34,7	36,3	35,1	36,6
Žito	19,3	19,3	19,4	18,3	20,0	20,4	19,4	19,3	20,3	18,6	19,6	19,8	21,3
Suhe stročnice	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,8	0,5	0,3
Krompir	1,8	1,9	1,9	2,0	1,8	1,5	1,4	1,3	1,4	1,2	1,2	1,2	0,9
Krmne korenovke ipd.	0,9	0,6	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Sladkorna pesa	1,2	1,3	1,6	2,2	1,6	0,9	0,9	1,1	0,9	1,0	1,4	0,0	0,0
Oljnice	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1,1	1,3	1,2	1,3	1,5	1,9	1,7
Hmelj	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Druge industrijske rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjadnice	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7
Zelena krma z njiv	9,8	9,9	9,7	9,6	8,1	9,0	8,9	9,4	10,2	10,5	10,5	10,3	11,0
Seme	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Cvetje in okrasne rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo na njivah	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Začasno neobdelano	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,4	0,2	0,4	0,1

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 3: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih; 1996-2008

	ha	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008 2007
Žito*		99.816	96.007	95.625	91.736	102.510	104.516	99.414	99.305	99.775	95.547	96.186	99.275	105.564	106,3
- pšenica		35.159	33.431	35.025	31.615	38.256	39.335	35.729	35.585	32.385	30.059	32.083	32.040	35.413	110,5
- koruza za zrnje		47.123	47.491	45.592	44.401	48.009	47.571	45.525	44.137	45.996	42.369	39.839	40.906	43.698	106,8
- ječmen		12.543	10.828	10.871	10.935	11.570	12.664	12.392	13.789	15.324	15.451	17.044	18.532	19.229	103,8
- rž		1.938	1.345	1.227	911	674	745	620	630	1.109	1.320	766	820	714	87,1
- oves		1.888	1.817	1.793	2.405	2.251	1.917	2.014	1.964	1.854	2.731	2.471	2.332	1.887	80,9
- tritikala		343	437	478	634	835	1.227	1.661	1.820	2.124	1.986	2.869	3.091	3.241	104,9
- drugo žito*		822	658	639	835	915	1.057	1.473	1.380	983	1.631	1.114	1.554	1.382	88,9
Suhe stročnice		668	579	445	312	322	362	512	723	770	2.009	3.905	2.337	1.578	67,5
Krompir		9.382	9.186	9.200	9.845	8.952	7.785	7.113	6.832	6.833	6.306	5.900	5.736	4.427	77,2
Krmne korenovke ipd.*		8.647	6.753	6.773	4.948	4.236	3.778	3.686	4.048	3.401	3.472	1.834	1.977	1.564	79,1
Sladkorna pesa		6.341	6.370	7.670	10.837	8.116	4.700	4.450	5.359	4.658	5.057	6.684	0	0	
Oljnice		2.858	2.316	2.416	2.401	2.321	2.577	5.757	6.559	5.772	6.580	7.500	9.666	8.161	84,4
- oljna ogrščica		149	54	77	173	122	398	2.433	2.705	1.945	2.260	2.809	5.358	4.442	82,9
- sončnice		109	9	24	24	24	20	25	107	56	40	156	246	256	104,1
- soja		4	4	4	28	28	37	67	40	78	172	226	126	49	38,9
- druge oljnice		2.596	2.249	2.311	2.176	2.147	2.122	3.232	3.707	3.693	4.108	4.309	3.936	3.414	86,7
Hmelj		2.233	2.163	2.010	1.803	1.766	1.682	1.817	1.662	1.524	1.453	1.507	1.572	1.638	104,2
Zelena krma z njiv*		54.319	52.492	51.101	52.337	44.856	49.290	48.995	55.717	56.985	61.704	57.869	59.207	62.170	105,0
- silažna koruza		30.953	29.953	29.285	30.204	26.851	24.491	23.933	30.200	27.045	31.525	27.008	26.802	26.543	99,0
- drugi enoletni posevki		1.735	1.482	1.447	1.276	1.243	1.168	1.028	1.326	2.289	2.357	1.352	1.672	1.274	76,2
- detelje in mešanice		3.713	3.885	3.584	2.997	2.863	1.892	2.021	2.168	2.357	3.070	2.481	3.090	4.351	140,8
- trave in mešanice		17.917	17.172	16.785	17.860	13.899	21.739	22.013	22.023	25.294	24.752	27.028	27.643	30.002	108,5
Zelenjadnice*		3.818	3.630	3.501	3.373	3.242	3.531	3.229	3.982	3.631	3.614	4.099	3.550	4.294	121,0
Sadje**		12.735	12.497	12.489	12.512	12.554	12.544	12.293	11.141	11.141	10.101	10.101	9.037	9.052	100,2
- jabolka		6.123	6.058	6.058	6.058	6.408	6.408	6.426	5.817	5.817	5.385	5.385	4.855	4.855	100,0
- hruške		1.538	1.418	1.418	1.418	1.360	1.360	1.270	1.183	1.183	1.054	1.054	890	890	100,0
- breskve		979	1.028	1.028	1.028	956	956	862	806	806	799	799	674	674	100,0
- drugo sadje		4.094	3.992	3.984	4.007	3.830	3.820	3.736	3.335	3.335	2.863	2.863	2.619	2.634	100,6
Grozdje		17.736	17.420	17.388	16.591	16.602	16.602	16.602	16.556	16.556	16.428	16.427	16.086	16.086	100,0
Oljke		609	630	630	630	633	633	828	814	814	820	820	910	910	100,0
Krma s trajnih travnikov in pašnikov		300.806	289.987	287.473	296.592	308.196	307.037	307.176	308.348	286.830	304.906	285.000	297.284	285.973	96,2

* skupaj s predhodnimi in naknadnimi posevki

** skupaj z jagodami

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 4: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih; 1996-2008

000 ton	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>
Žito*	487,2	543,5	557,1	478,6	493,8	496,0	610,7	398,7	583,2	576,3	493,6	531,9	579,6	109,0
- pšenica	137,1	138,9	169,1	117,3	162,6	181,1	174,9	122,9	146,8	141,3	134,4	133,3	160,3	120,2
- koruza za zrnje	296,9	355,3	333,5	308,0	282,4	257,5	371,4	224,2	357,6	351,2	276,1	308,3	319,9	103,8
- ječmen	40,6	38,8	43,4	41,5	37,8	44,5	48,1	39,7	59,7	61,2	61,6	67,9	76,8	113,1
- rž	5,5	3,5	3,9	2,6	1,8	2,3	2,0	1,4	3,5	4,1	2,1	2,5	2,1	82,9
- oves	4,6	4,5	4,7	5,6	5,3	4,9	5,9	3,6	5,3	7,6	6,3	5,5	5,0	89,9
- tritikala	1,2	1,5	1,6	2,5	2,9	4,3	6,6	5,5	8,9	7,8	10,9	12,0	13,3	110,2
- drugo žito*	1,3	0,9	0,9	1,1	1,1	1,3	1,9	1,4	1,3	3,0	2,0	2,3	2,3	101,0
Suhe stročnice	1,3	1,1	1,0	0,7	0,6	0,7	1,3	0,8	2,0	5,6	10,5	6,0	4,2	70,7
Krompir	181,1	188,1	195,7	194,2	186,2	148,3	166,0	107,6	171,5	144,7	107,0	131,0	100,3	76,6
Krmne korenovke ipd.*	238,9	176,4	171,1	113,4	90,2	81,5	89,0	63,0	74,3	73,5	35,1	38,8	31,6	81,5
Sladkorna pesa	308,0	288,8	380,2	467,1	349,1	185,7	232,2	202,1	213,1	260,1	262,0	0,0	0,0	
Oljnice	3,5	1,9	2,6	2,5	1,8	3,0	8,5	8,1	8,1	8,7	9,3	18,3	13,3	72,7
- oljna ogrščica	0,3	0,1	0,2	0,5	0,3	1,2	5,2	4,8	5,4	5,4	5,0	14,7	10,9	74,3
- sončnice	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,4	97,0
- soja	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,3	0,5	0,3	0,1	39,4
- druge oljnice	3,0	1,7	2,4	2,0	1,4	1,8	3,2	3,0	2,4	3,0	3,6	2,8	1,8	64,6
Hmelj	3,3	4,1	3,4	2,7	2,0	2,2	2,2	1,5	2,4	2,5	1,9	2,2	2,3	106,8
Zelena krma z njiv*	1.438,0	1.543,4	1.548,6	1.418,7	1.074,1	975,8	1.236,1	1.018,5	1.415,1	1.670,5	1.246,4	1.335,9	1.381,2	103,4
- silažna koruza	1.250,5	1.352,6	1.366,5	1.245,5	965,7	833,2	1.066,1	900,6	1.209,7	1.473,0	1.052,4	1.121,2	1.133,3	101,1
- drugi enoletni posevki	24,2	21,5	18,1	16,2	9,8	8,8	8,1	14,4	20,4	25,3	14,6	16,2	17,7	109,0
- detelje in mešanice	28,7	29,5	29,1	20,5	18,4	11,8	15,2	9,8	16,7	23,0	15,8	21,1	29,5	139,7
- trave in mešanice	134,6	139,9	135,0	136,4	80,2	122,1	146,6	93,7	168,3	149,3	163,6	177,4	200,8	113,2
Zelenjadnice*	86,0	84,1	78,9	89,7	78,8	61,2	70,3	64,3	82,1	87,6	78,8	65,2	78,2	119,9
Sadje**	149,7	107,8	144,2	127,2	175,1	107,0	173,9	135,7	190,6	142,2	157,9	152,4	132,3	86,8
- jabolka	105,4	86,8	114,0	89,4	129,7	78,4	135,9	101,6	139,9	106,2	119,2	114,5	102,9	89,9
- hruške	13,4	7,9	11,3	9,8	15,4	8,8	12,9	11,3	14,2	8,2	11,4	11,8	9,3	78,7
- breskve	12,2	2,8	5,0	13,4	12,2	5,4	10,0	6,0	14,4	13,3	11,2	9,3	6,8	73,3
- drugo sadje	18,7	10,2	13,9	14,7	17,9	14,3	15,1	16,7	22,0	14,4	16,1	16,9	13,4	79,3
Grozdje	114,7	127,7	122,7	98,3	126,7	106,6	123,0	104,4	134,8	120,9	105,5	122,5	105,7	86,3
Oljke	1,3	0,2	1,1	1,5	1,2	0,9	2,5	0,9	2,1	2,9	1,9	1,6	2,5	153,1
Krma s trajnih travnikov in pašnikov	1.332,6	1.486,9	1.459,9	1.466,5	1.238,3	1.228,3	1.560,7	977,0	1.553,1	1.712,6	1.331,9	1.525,0	1.572,1	103,1

* skupaj s predhodnimi in naknadnimi posevki

** skupaj z jagodami

Vir: SURS

Priloga 5: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih; 1996-2008

ton/ha	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>
Žito*	4,88	5,66	5,83	5,22	4,82	4,75	6,14	4,02	5,84	6,03	5,13	5,36	5,49	102,5
- pšenica	3,90	4,16	4,83	3,71	4,25	4,60	4,89	3,45	4,53	4,70	4,19	4,16	4,53	108,8
- koruza za zrnje	6,30	7,48	7,31	6,94	5,88	5,41	8,16	5,08	7,78	8,29	6,93	7,54	7,32	97,1
- ječmen	3,24	3,59	3,99	3,79	3,26	3,51	3,88	2,88	3,90	3,96	3,62	3,66	3,99	109,0
- rž	2,86	2,61	3,14	2,80	2,61	3,04	3,29	2,17	3,14	3,10	2,78	3,06	2,91	95,2
- oves	2,41	2,50	2,61	2,35	2,37	2,58	2,92	1,86	2,86	2,79	2,54	2,38	2,64	111,1
- tritikala	3,42	3,50	3,43	4,01	3,46	3,49	3,95	3,02	4,19	3,95	3,82	3,89	4,09	105,1
- drugo žito*	1,58	1,35	1,44	1,33	1,19	1,28	1,27	0,98	1,34	1,85	1,82	1,48	1,68	113,5
Suhe stročnice	1,91	1,91	2,24	2,22	1,91	1,83	2,48	1,15	2,58	2,81	2,68	2,57	2,69	104,8
Krompir	19,30	20,48	21,27	19,73	20,80	19,05	23,33	15,75	25,10	22,95	18,13	22,85	22,66	99,2
Krmne korenovke ipd.*	27,63	26,12	25,26	22,92	21,28	21,56	24,13	15,58	21,84	21,16	19,13	19,65	20,24	103,0
Sladkorna pesa	48,57	45,33	49,58	43,11	43,01	39,52	52,18	37,71	45,75	51,43	39,20			
Oljnice	1,23	0,81	1,09	1,05	0,80	1,18	1,48	1,23	1,41	1,33	1,23	1,90	1,63	86,1
- oljna ogrščica	2,19	2,25	2,02	2,60	2,50	2,90	2,13	1,79	2,79	2,37	1,78	2,75	2,46	89,6
- sončnice	1,72	1,70	1,88	1,43	1,08	1,11	1,44	1,14	1,41	2,23	1,22	1,74	1,62	93,2
- soja			2,30	2,53	2,46	2,81	2,40	1,70	2,90	1,94	2,33	2,76	2,80	101,2
- druge oljnice	1,15	0,77	1,05	0,90	0,67	0,83	0,98	0,82	0,66	0,72	0,82	0,72	0,53	74,5
Hmelj	1,50	1,91	1,68	1,49	1,12	1,28	1,21	0,90	1,57	1,72	1,27	1,37	1,41	102,5
Zelena krma z njiv*	26,47	29,40	30,30	27,11	23,95	19,80	25,23	18,28	24,83	27,07	21,54	22,56	22,22	98,5
- silažna koruza	40,40	45,16	46,66	41,24	35,96	34,02	44,55	29,82	44,73	46,72	38,96	41,83	42,70	102,1
- drugi enoletni posevki	13,97	14,48	12,48	12,73	7,91	7,49	7,90	10,87	8,89	10,72	10,82	9,69	13,86	143,0
- detelje in mešanice	7,73	7,59	8,11	6,85	6,41	6,22	7,53	4,53	7,08	7,49	6,35	6,82	6,77	99,2
- trave in mešanice	7,51	8,15	8,04	7,64	5,77	5,61	6,66	4,26	6,65	6,03	6,05	6,42	6,69	104,3
Zelenjadnice*	22,53	23,16	22,55	26,58	24,31	17,32	21,78	16,15	22,60	24,23	19,23	18,37	18,21	99,1
Sadje**	11,75	8,63	11,55	10,17	13,95	8,53	14,15	12,18	17,11	14,07	15,63	16,87	14,62	86,7
- jabolka	17,22	14,33	18,81	14,75	20,23	12,24	21,14	17,47	24,06	19,72	22,13	23,58	21,19	89,9
- hruške	8,73	5,60	7,98	6,92	11,30	6,47	10,19	9,57	12,02	7,79	10,86	13,29	10,45	78,7
- breskve	12,43	2,77	4,85	13,00	12,74	5,68	11,63	7,50	17,89	16,70	13,97	13,73	10,06	73,3
- drugo sadje	4,56	2,56	3,50	3,67	4,67	3,75	4,04	5,01	6,61	5,04	5,62	6,44	5,08	78,9
Grozdje	6,47	7,33	7,06	5,93	7,63	6,42	7,41	6,31	8,14	7,36	6,42	7,62	6,57	86,3
Oljke	2,18	0,38	1,69	2,39	1,96	1,39	3,02	1,06	2,64	3,55	2,31	1,76	2,70	153,1
Krma s trajnih travnikov in pašnikov	4,43	5,13	5,08	4,94	4,02	4,00	5,08	3,17	5,41	5,62	4,67	5,13	5,50	107,2

* skupaj s predhodnimi in naknadnimi posevki

** skupaj z jagodami

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 6: Število živine in živinorejska proizvodnja; 1996-2008

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)													
Govedo	486.198	445.724	453.097	471.425	493.670	477.075	473.242	450.225	451.136	452.517	454.033	479.581	469.983
- od tega krave	186.721	182.612	181.174	185.583	194.132	188.582	194.991	185.876	182.074	177.229	173.021	177.636	175.962
Prašiči	552.274	578.193	592.378	558.459	603.594	599.895	655.665	620.506	533.998	547.432	575.116	542.590	432.011
- od tega plemenske svinje	39.506	42.883	43.497	42.893	48.070	46.887	49.981	49.371	41.141	41.176	42.501	37.054	31.500
Drobnica	55.832	65.829	89.166	87.176	118.268	113.968	129.377	128.951	142.295	154.832	159.326	159.408	163.186
- od tega plemenska drobnica	37.588	42.989	57.418	62.274	82.436	80.832	92.640	89.107	100.439	107.488	109.335	109.803	111.825
Perutnina		7.058			5.106	5.217	5.266	4.534	3.268	3.177	3.057	4.559	4.575
Konji (strukturni popis, sredina leta)		9.898			14.407			16.879		19.249		19.623	
Kunci (strukturni popis, sredina leta)		180.994			180.274			138.952		130.106		115.572	
PROIZVODNJA MESA (000 t)													
Prirast (živa masa)													
Govedo	80,8	84,5	81,2	86,4	87,1	81,7	77,8	81,0	80,2	80,6	76,5	77,8	
Prašiči	87,0	79,3	83,3	83,5	77,3	84,6	85,7	91,3	85,0	79,2	83,1	77,7	
Perutnina	73,9	80,3	78,9	73,2	75,2	81,4	73,7	78,8	73,4	76,4	68,8	82,6	
Drobnica	1,4	1,5	2,3	2,3	3,3	2,7	3,5	3,2	3,9	4,2	4,1	4,2	
Domača prireja mesa (klavna masa)													
Govedo	48,0	53,9	44,3	44,1	39,3	48,0	44,6	50,1	45,0	44,1	42,2	43,0	
Prašiči	69,5	60,9	64,4	66,5	58,1	66,4	61,8	73,3	71,2	61,4	63,1	62,4	
Perutnina	53,2	57,8	56,8	52,7	54,1	58,6	53,1	56,8	52,9	55,0	50,1	59,8	
Drobnica	0,5	0,6	0,7	1,0	1,2	1,4	1,5	1,8	1,7	1,9	2,0	2,1	
Vse pridobljeno meso (klavna masa)*													
Govedo	50,0	55,6	47,5	47,7	43,3	49,1	42,7	49,9	47,1	45,4	39,4	38,4	
Prašiči	70,6	62,7	64,9	71,2	60,0	66,4	62,0	73,7	71,3	62,6	61,2	57,3	
Perutnina	53,2	57,8	56,8	52,7	54,1	58,6	53,1	56,8	52,9	55,0	49,6	59,5	
Drobnica	0,5	0,6	0,7	1,0	1,2	1,4	1,5	1,8	1,7	1,9	2,0	2,1	
PROIZVODNJA ŽIVALSKIH PROIZVODOV													
Namolzeno mleko (000 t)	594,4	588,4	601,4	636,3	651,0	655,0	729,7	663,7	652,3	660,8	644,0	668,3	
Kravje mleko	592,8	586,7	599,3	633,8	648,6	652,8	727,6	661,7	650,4	659,0	642,3	666,5	
Ovčje in kozje mleko	1,6	1,7	2,1	2,5	2,4	2,2	2,1	2,1	1,9	1,7	1,7	1,8	
Znesena jajca (mio)	379,3	379,9	364,6	365,5	368,1	355,7	335,1	267,5	242,0	238,8	263,4	322,4	
Natočen med (000 t)	1,8	1,5	1,9	1,4	2,3	2,6	2,5	1,9	2,4	1,7	2,3	1,5	
Nastrižena volna (000 t)	0,06	0,07	0,09	0,10	0,13	0,13	0,15	0,14	0,17	0,18	0,18	0,18	

* skupaj z uvoženo živino

Vir: SURS

Priloga 7: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke; 1996-2008

ton	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>
RASTLINSKI PRIDELKI														
Žito	117.325	159.479	193.228	89.241	129.327	121.064	146.817	114.215	122.360	103.182	80.237	101.763	108.224	106,3
od tega														
- Pšenica	86.537	90.485	133.912	63.429	106.199	108.529	116.244	89.640	77.084	68.422	51.147	52.532	54.528	103,8
- Koruza	27.769	64.046	54.465	23.701	21.224	11.584	28.699	22.769	39.726	31.752	25.726	44.288	46.786	105,6
- Ječmen	1.169	1.765	753	513	654	266	1.114	672	3.938	2.476	2.261	3.169	5.667	178,8
Fižol za zrnje	126	152	215	204	166	158	124	84	75	77	89	92	79	84,9
- odkup	2	6	6	14	3	3	11	9	0	1	2	1	2	282,1
- prodaja na tržnicah	125	147	209	190	163	155	112	75	75	76	87	92	76	83,3
Krompir	12.361	19.279	11.013	14.772	17.399	18.688	15.132	13.652	10.567	11.310	6.025	6.634	7.076	106,7
- odkup	10.584	18.133	9.739	13.599	16.099	17.305	14.017	12.718	9.664	10.455	5.241	5.655	6.078	107,5
- prodaja na tržnicah	1.777	1.147	1.274	1.173	1.300	1.383	1.115	934	904	856	784	979	998	101,9
Sladkorna pesa	300.015	288.876	380.244	464.998	349.066	185.731	232.209	202.077	213.092	260.095	262.031	0	0	
Oljnice	192	213	283	124	273	1.081	5.296	4.026	3.801	4.865	5.369	11.031	4.779	43,3
Hmelj	1.750	1.149	462	3.200	1.717	1.493	1.674	1.707	1.956	1.845	1.528	1.792	1.064	59,4
Zdravilna zelišča	20	101	43	114	57	36	20	19	28	27	24	4	9	227,3
Zelenjadnice	9.979	10.871	11.555	11.963	14.070	13.461	15.960	13.668	15.030	14.522	12.642	13.533	11.066	81,8
- odkup	7.090	7.984	7.550	8.355	10.140	9.633	12.943	11.091	12.454	11.463	9.613	9.792	7.664	78,3
- prodaja na tržnicah	2.889	2.887	4.005	3.608	3.930	3.828	3.016	2.577	2.576	3.059	3.029	3.741	3.402	90,9
Sadje	44.993	46.821	48.905	40.107	61.805	43.674	50.765	46.161	47.558	49.011	40.230	42.667	34.180	80,1
- odkup	43.469	45.086	46.738	38.323	59.924	41.870	49.264	44.864	46.273	47.794	39.022	41.179	34.180	83,0
- prodaja na tržnicah	1.524	1.735	2.167	1.784	1.881	1.804	1.501	1.297	1.285	1.217	1.208	1.488	0	0,0
Grozdje za predelavo	17.366	26.842	26.498	19.297	33.298	31.341	30.352	27.580	35.425	33.442	24.953	33.234	27.415	82,5
Vino (000 l)	17.336	13.574	13.163	14.557	14.598	13.441	16.766	16.524	15.090	14.850	14.909	12.874	12.391	96,2
Oljčno olje (odkup in tržnice)	6	5	5	5	6	8	8	9	3	7	3	1	1	66,3
ŽIVALSKI PROIZVODI														
Kravje mleko (000 l)	387.128	376.442	412.164	426.672	437.492	449.027	468.241	474.555	485.170	493.535	496.133	514.926	509.040	98,9
Jedilna jajca (000)	139.936	141.414	133.602	134.765	147.288	174.891	142.586	137.625	142.041	131.085	137.520	130.563	131.021	100,4
- odkup	136.822	137.546	128.250	129.652	142.104	170.307	138.489	134.558	138.955	128.135	134.263	127.123	127.378	100,2
- prodaja na tržnicah	3.114	3.868	5.352	5.113	5.184	4.584	4.098	3.067	3.085	2.950	3.257	3.440	3.642	105,9
Med	366	229	376	484	612	540	692	742	644	295	576	364	319	87,6
- odkup	314	171	319	434	573	498	653	696	586	253	525	318	249	78,4
- prodaja na tržnicah	52	57	57	50	38	42	40	46	58	42	51	47	70	150,0

Vir: SURS

Priloga 8: Zakol živine v klavnicah; 1996-2008

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	<u>2008</u> <u>2007</u>
ŠTEVILO														
Govedo*	124.129	124.750	125.219	129.455	130.231	140.393	150.749	162.320	151.029	137.618	136.775	128.087	131.533	102,7
Prašiči*	498.326	478.843	489.861	602.651	510.684	467.383	482.807	476.973	442.870	391.788	409.590	405.311	380.703	93,9
Perutnina (000)	27.101	28.040	28.211	25.862	26.353	28.077	26.283	29.616	27.492	27.776	26.626	33.356	33.893	101,6
Drobnica	2.461	5.937	5.042	6.796	7.723	8.243	8.364	9.078	9.464	8.801	9.471	10.663	10.143	95,1
Konji	1.192	1.358	1.239	1.407	1.563	1.685	1.301	1.411	1.467	1.029	1.096	1.379	1.315	95,4
Kunci	11.043	42.971	62.770	57.102	103.298	124.003	123.039	77.787	50.557	40.355	32.123	22.119	29.615	133,9
MASA TRUPOV (t)														
Govedo*	123.392	125.880	126.751	132.173	125.258	132.226	129.580	137.026	127.221	122.866	120.086	128.787	127.509	99,0
Prašiči*	33.641	33.781	33.721	34.482	34.572	39.158	40.472	43.136	40.079	37.381	37.908	36.203	36.943	102,0
Prašiči*	38.393	35.949	37.902	46.597	38.009	35.787	37.083	37.256	34.621	31.675	33.626	33.187	31.406	94,6
Perutnina	51.046	55.705	54.687	50.617	52.090	56.646	51.401	56.047	51.999	53.413	48.137	58.910	58.692	99,6
Drobnica	33	81	68	92	103	111	114	125	122	110	119	134	125	93,0
Konji	263	311	298	316	347	367	296	328	330	239	253	324	305	94,1
Kunci	16	53	75	69	137	157	214	134	69	49	43	29	38	131,9
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo	271,0	270,8	269,3	266,4	265,5	278,9	268,5	265,7	265,4	271,6	277,2	282,6	280,9	99,4
Prašiči	77,0	75,1	77,4	77,3	74,4	76,6	76,8	78,1	78,2	80,8	82,1	81,9	82,5	100,7
Perutnina	1,9	2,0	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	1,7	98,1
Drobnica	13,4	13,6	13,5	13,5	13,3	13,4	13,6	13,7	12,9	12,5	12,5	12,6	12,3	97,8
Konji	220,6	228,7	240,1	224,6	222,3	217,8	227,9	232,7	224,9	231,9	231,3	235,3	232,2	98,7
Kunci	1,4	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,7	1,7	1,4	1,2	1,3	1,3	1,3	98,5

* skupaj z uvoženo klavno živino
Vir: SURS

CENE V KMETIJSTVU

Priloga 9: Nominalni in realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih; 2002-2008

	NOMINALNO								REALNO							
	Indeks (2000 = 100)							2008	Indeks (2000 = 100)							2008
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
KMETIJSKI PROIZVODI, skupaj	109,9	113,5	112,2	113,7	118,9	128,6	145,1	12,8	94,3	92,2	88,0	87,0	88,8	92,7	99,0	6,8
Rastlinski pridelki	114,5	126,2	114,1	115,6	127,0	150,4	169,5	12,7	98,3	102,6	89,5	88,5	94,9	108,4	115,7	6,7
Žito	98,1	106,2	93,9	82,4	86,8	139,3	133,5	-4,2	84,2	86,3	73,7	63,1	64,8	100,4	91,1	-9,3
- navadna pšenica	99,1	105,4	91,3	81,6	83,9	131,6	137,3	4,3	85,0	85,7	71,6	62,4	62,7	94,9	93,7	-1,3
- koruza za zrnje	90,8	111,7	110,9	87,4	104,4	189,6	108,8	-42,6	77,9	90,8	87,0	66,9	78,0	136,7	74,2	-45,7
- krmni ječmen	126,7	102,9	86,1	88,2	96,7	128,1	140,2	9,4	108,7	83,6	67,5	67,5	72,2	92,3	95,7	3,6
Krompir	112,5	168,9	97,2	84,2	166,1	160,1	159,3	-0,5	96,5	137,3	76,2	64,4	124,1	115,4	108,7	-5,8
Sladkorna pesa	129,7	132,3	170,2	151,1	125,6	126,1	126,0	-0,1	111,3	107,5	133,5	115,6	93,8	90,9	86,0	-5,4
Oljnice	153,2	161,6	132,3	120,7	160,7	159,5	202,3	26,8	131,5	131,3	103,8	92,4	120,0	115,0	138,0	20,0
Druge industrijske rastline (hmelj)	111,1	101,1	106,6	121,0	143,0	322,0	487,5	51,4	95,3	82,2	83,6	92,6	106,8	232,1	332,6	43,3
Zelenjadnice	130,6	171,6	116,8	131,0	151,6	163,5	173,2	5,9	112,1	139,4	91,6	100,3	113,2	117,9	118,2	0,3
Cvetje, okrasne rastline, sadike	107,0	106,0	108,8	124,6	112,0	120,6	121,1	0,4	91,8	86,1	85,3	95,4	83,7	86,9	82,6	-5,0
Sveže sadje	122,0	148,8	120,0	123,1	127,2	155,3	211,5	36,2	104,7	120,9	94,1	94,2	95,0	112,0	144,3	28,9
Grozdje za predelavo	113,5	110,7	113,8	115,7	142,2	129,2	127,1	-1,6	97,4	90,0	89,3	88,5	106,2	93,1	86,7	-6,9
Vino	109,3	109,6	111,9	115,6	124,6	143,1	150,2	5,0	93,8	89,1	87,8	88,5	93,1	103,2	102,5	-0,7
Oljčno olje	100,5	103,0	88,0	88,0	80,9	80,9	92,7	14,6	86,2	83,7	69,0	67,3	60,4	58,3	63,3	8,5
Živali in živalski proizvodi	107,9	107,9	111,3	112,8	115,3	118,9	134,2	12,9	92,6	87,7	87,3	86,3	86,1	85,7	91,6	6,8
Govedo	99,8	95,9	98,7	111,9	117,3	118,7	124,9	5,2	85,6	77,9	77,4	85,6	87,6	85,6	85,2	-0,4
Prašiči	106,2	100,2	103,6	109,4	110,4	102,5	114,0	11,2	91,1	81,4	81,3	83,7	82,5	73,9	77,8	5,3
Jagnjeta	111,3	117,1	107,6	109,1	117,6	120,7	121,8	0,9	95,5	95,2	84,4	83,5	87,8	87,0	83,1	-4,5
Perutnina	116,2	124,6	135,0	124,2	125,1	138,1	162,4	17,6	99,7	101,3	105,9	95,0	93,4	99,6	110,8	11,3
Konji	141,5	118,9	114,9	106,8	115,0	128,2	114,3	-10,8	121,4	96,6	90,1	81,7	85,9	92,4	78,0	-15,6
Druge živali	151,2	144,2	152,0	153,1	153,2	153,6	158,8	3,4	129,8	117,2	119,2	117,2	114,4	110,7	108,4	-2,1
Mleko, kravje	110,2	111,1	110,0	109,3	110,6	115,5	136,0	17,7	94,6	90,3	86,3	83,6	82,6	83,3	92,8	11,4
Jajca, jedilna	110,8	107,4	115,7	118,9	117,1	133,5	138,7	3,9	95,1	87,3	90,8	91,0	87,5	96,2	94,6	-1,7
Drugi živalski proizvodi	113,4	135,7	143,4	135,8	138,5	115,0	123,2	7,1	97,3	110,3	112,5	103,9	103,4	82,9	84,1	1,4
EU																
KMETIJSKI PROIZVODI, skupaj	103,9	107,9	108,6	106,5	112,2	122,6	135,0	10,1	97,1	98,2	96,1	92,0	94,6	100,8	101,1	0,3

Vir: SURS (preračuni KIS), EUROSTAT 2009

Priloga 10: Nominalni in realni indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2002-2008

	NOMINALNO								REALNO							
	Indeks (2000 = 100)							2008	Indeks (2000 = 100)							2008
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1+2)	115,4	120,9	131,7	133,4	138,1	151,3	179,1	18,4	99,0	98,2	103,3	102,1	103,1	109,1	122,2	12,0
Inputi za tekočo porabo (1)	116,1	121,5	131,8	131,8	137,9	154,5	191,4	23,9	99,6	98,7	103,4	100,9	103,0	111,4	130,6	17,3
Semena in sadike	113,7	121,8	128,1	130,2	133,3	157,0	162,9	3,8	97,6	99,0	100,5	99,6	99,6	113,2	111,1	-1,8
Energija; Maziva	104,1	110,5	121,9	146,5	157,7	160,4	190,9	19,0	89,3	89,8	95,6	112,1	117,8	115,6	130,3	12,6
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	137,4	135,2	145,1	151,5	156,6	182,1	350,3	92,4	117,9	109,9	113,8	115,9	117,0	131,3	239,0	82,1
Sredstva za varstvo rastlin	108,0	113,6	111,7	115,8	118,9	120,6	127,9	6,1	92,7	92,3	87,6	88,6	88,8	86,9	87,3	0,4
Veterinarske storitve	121,0	130,3	136,8	142,0	170,6	175,4	186,3	6,2	103,8	105,9	107,3	108,7	127,4	126,4	127,1	0,5
Krmila	114,8	120,8	136,6	116,0	116,1	146,6	183,5	25,2	98,5	98,2	107,1	88,8	86,7	105,7	125,2	18,5
Vzdrževanje opreme	116,4	119,7	127,7	135,4	145,5	157,2	176,0	12,0	99,9	97,3	100,2	103,6	108,7	113,3	120,1	6,0
Vzdrževanje zgradb	114,4	116,6	123,1	129,5	135,7	142,0	150,4	5,9	98,2	94,8	96,6	99,1	101,4	102,4	102,6	0,2
Drugi proizvodi in storitve	146,6	156,6	161,1	164,0	167,8	171,0	172,4	0,8	125,8	127,3	126,4	125,5	125,3	123,3	117,6	-4,6
Inputi za investicije (2)	113,9	119,7	131,4	137,1	138,7	143,7	150,5	4,7	97,7	97,3	103,1	104,9	103,6	103,6	102,7	-0,9
Oprema	114,4	117,9	124,1	131,1	134,5	138,4	144,5	4,4	98,2	95,8	97,3	100,3	100,5	99,8	98,6	-1,2
Mehanizacija in druga oprema	114,4	120,5	126,4	132,9	135,5	139,7	145,9	4,4	98,2	97,9	99,1	101,7	101,2	100,7	99,6	-1,1
Transportna oprema (traktorji)	114,3	115,1	121,5	129,1	133,4	136,9	143,0	4,5	98,1	93,5	95,3	98,8	99,6	98,7	97,6	-1,1
Zgradbe	112,8	123,6	147,9	150,7	148,2	155,8	164,0	5,3	96,8	100,4	116,0	115,3	110,7	112,3	111,9	-0,4
EU																
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1+2)	104,8	106,6	111,4	112,9	116,4	124,8	157,1	25,9	99,7	99,4	101,5	100,7	101,6	106,5	118,1	10,9

Vir: SURS (preračuni KIS), EUROSTAT 2009

Priloga 11: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov; 1996-2008

EUR/t	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008 2007
RASTLINSKI PRIDELKI														
Pšenica (brez semenske)	191,9	183,0	173,0	123,9	151,8	131,3	136,3	140,3	119,0	105,9	109,1	170,9	178,4	104,3
Koruza za zrnje (brez semenske)	154,9	105,4	98,4	105,5	122,8	112,3	101,0	120,3	116,9	91,8	109,6	199,1	114,3	57,4
Krmni ječmen	166,8	172,8	118,7	122,7	132,9	166,2	152,6	120,0	98,2	100,2	110,0	145,7	159,4	109,4
Rž	158,7	169,2	126,0	84,1	118,4	126,2	134,7	131,2	122,8	92,5	107,9	193,4	165,8	85,7
Oves	161,7	189,6	94,9	140,8	139,2	154,7	156,6	161,6	123,2	121,3	127,8	176,1	221,8	125,9
Jedilni krompir	119,4	96,7	178,2	158,0	132,3	139,3	155,7	220,1	128,6	105,4	225,5	219,7	199,7	90,9
Fižol v zrnju (suh)	1.699,4	1.619,1	1.724,8	2.016,9	1.686,2	1.563,8	1.644,6	1.579,4	1.256,0	1.039,5	1.849,8	1.460,5	1.353,5	92,7
Oljna ogrščica	422,2	418,0	418,2	428,4	156,0	177,6	198,1	217,6	196,7	175,8	198,3	220,3	380,8	172,8
Sladkorna pesa	48,1	48,2	41,3	42,3	30,2	31,1	35,5	35,1	44,2	39,1	32,5			
Hmelj	3.290,0	2.956,5	2.490,9	2.578,4	3.174,6	3.223,4	3.197,1	2.814,5	2.905,4	3.285,4	3.886,1	8.746,1	13.240,5	151,4
Čebula	395,4	436,4	369,8	329,2	258,8	299,8	287,7	344,0	207,6	182,0	364,5	410,3	283,5	69,1
Korenje	319,2	290,7	257,9	181,5	153,0	347,5	380,3	357,9	300,7	277,4	336,6	387,3	429,3	110,8
Paradižnik	312,0	416,5	345,0	503,8	402,8	487,5	427,1	617,5	485,0	549,1	665,4	625,7	671,1	107,2
Cvetača						528,6	616,5	565,6	387,1	501,9	606,8	677,9	586,4	86,5
Zelje	134,1	126,3	186,2	162,3	154,3	184,0	163,6	291,3	127,8	140,3	171,4	195,8	229,9	117,4
Solata						691,8	543,8	693,5	503,1	540,7	527,5	639,1	718,7	112,5
Namizna jabolka	342,7	273,5	270,8	311,6	294,7	322,2	323,9	375,0	303,2	308,6	316,1	418,5	592,2	141,5
Namizne hruške			417,5	493,4	524,1	532,8	517,3	623,3	512,2	529,8	567,8	589,3	674,9	114,5
Namizne breskve			634,9	500,2	520,4	664,1	567,2	824,3	509,4	490,5	556,5	596,8	747,6	125,3
Grozdje za predelavo	582,8	647,2	351,7	402,8	403,9	374,0	411,2	392,2	394,6	399,9	491,5	446,3	439,2	98,4
Vino (000 l)	1.890,7	1.978,4	1.880,7	1.727,1	1.698,5	1.724,8	1.657,5	1.538,9	1.610,9	1.616,2	1.749,2	2.030,2	2.160,6	106,4
Oljčno olje (000 l)				13.177,3	13.863,6	13.352,9	12.629,4	12.524,2	10.439,8	11.950,2	13.631,8	12.806,1	10.160,4	79,3
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI														
Živina za zakol (živa masa)														
Teleta	2.726,7	2.533,2	2.648,3	2.541,4	2.378,4	2.233,6	2.180,4	2.052,0	1.966,6	2.044,7	2.167,3	2.270,5	2.282,3	100,5
Mlado govedo (vse kategorije)	1.518,1	1.448,7	1.524,9	1.508,6	1.422,5	1.316,7	1.298,1	1.251,1	1.243,8	1.385,7	1.441,3	1.444,5	1.523,8	105,5
Prašiči (do 150 kg)	1.297,3	1.407,2	1.249,3	1.110,5	1.234,0	1.432,8	1.185,2	1.083,0	1.098,3	1.152,8	1.162,4	1.080,0	1.204,6	111,5
Piščanci	925,5	901,4	843,5	796,6	776,7	825,3	801,5	829,6	880,6	821,3	824,3	905,1	1.083,0	119,7
Jagnjeta	2.591,2	2.574,8	2.411,4	2.156,4	1.985,7	1.972,0	2.002,3	2.040,4	1.833,7	1.853,4	1.998,2	2.050,1	2.069,4	100,9
Konji	1.737,7	1.794,1	1.725,3	1.648,6	1.609,3	1.968,4	2.064,3	1.678,6	1.587,3	1.470,5	1.584,2	1.764,7	1.574,0	89,2
Kunci		2.212,9	2.146,9	2.162,3	1.339,1	1.679,4	1.835,6	1.694,1	1.747,5	1.754,0	1.755,0	1.759,5	1.819,8	103,4
Kravlje mleko (000 l)	240,6	258,7	283,8	281,6	281,7	289,9	281,6	274,7	266,1	263,3	266,6	278,3	327,9	117,8
Jedilna jajca (000)	86,3	82,1	78,0	68,9	76,0	66,3	76,3	71,6	75,5	77,3	76,1	86,8	90,2	104,0
Tečaj (ECU/EUR)	169,510	180,399	186,266	193,625	205,032	217,185	226,224	233,705	238,862	239,637	239,601			

Vir: SURS (preračuni KIS), BS

PRORAČUNSKI IZDATKI ZA KMETIJSTVO

Priloga 12: Proračunski izdatki za kmetijstvo po virih in skupinah ukrepov; 1996-2008

000 EUR (tekoči tečaj)	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
JAVNOFINANČNI ODHODKI (milijoni EUR)	6.652	7.231	7.925	8.632	9.014	9.722	10.310	10.936	11.590	12.276	13.205	13.914	
ODHODKI DRŽAVNEGA PRORAČUNA (milijoni EUR)	3.507	4.090	4.557	4.972	5.018	5.498	5.798	6.252	6.680	7.181	7.630	7.763	
PRORAČUN MKGP	100.020	124.122	137.399	171.595	180.124	204.077	208.904	231.132	273.090	320.358	372.801	379.908	466.321
Stroški MKGP in organov v sestavi	18.577	20.425	23.043	26.970	30.337	37.748	38.032	41.743	46.674	45.377	50.193	55.535	54.879
- Stroški MKGP*	3.089	4.010	6.008	8.171	9.313	10.726	10.379	10.523	11.153	11.047	12.769	15.173	13.741
- Veterinarska uprava RS**	12.365	13.266	13.741	15.322	15.505	17.629	16.456	17.469	18.897	16.980	18.314	18.186	19.126
- ARSKTRP	0	0	0	0	1.703	4.813	5.721	7.286	9.787	10.278	11.504	14.355	13.976
- Uradi	0	0	0	0	123	219	578	740	842	800	1.051	1.277	1.328
- Inšpektorati	3.123	3.150	3.294	3.477	3.694	4.361	4.898	5.726	5.996	6.273	6.555	6.543	6.709
Gozdarstvo***	17.283	18.299	19.725	20.883	19.746	19.582	18.488	19.794	22.203	22.736	24.138,0	25.012,1	29.995,6
Ribištvo	273	460	518	454	785	649	729	603	456	872	1.073	2.763	1.765
Kmetijstvo	63.887	84.937	94.113	123.288	129.255	146.098	151.654	168.992	203.757	251.372	297.397	296.598	379.681
SREDSTVA DRUGIH MINISTRSTEV	1.416	0	0	0	15.404	24.996	20.219	20.478	22.101	12.533	14.276	15.540	11.584
Pomoč za škodo ob naravnih nesrečah	0	0	0	0	14.486	23.262	17.343	17.384	19.748	7.099	10.056	9.143	5.203
Vračilo dela trošarine za gorivo	0	0	0	0	918	1.734	2.877	2.854	2.333	5.434	4.220	6.397	6.381
Cenovne podpore	1.416	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRORAČUNSKI IZDATKI ZA KMETIJSTVO	65.303	84.937	94.113	123.288	144.659	171.094	171.873	189.470	225.858	263.905	311.673	312.138	391.265
v tem:													
- Podpore ob naravnih nesrečah, odškodnine	68	647	183	2.444	14.688	23.539	18.060	18.088	20.069	7.276	10.477	9.495	5.432
- Ukrepi tržno-cenovne politike	21.111	28.282	33.249	60.515	58.381	75.810	78.561	84.693	89.121	105.218	129.695	91.584	157.824
- Ukrepi politike razvoja podeželja	23.224	30.143	34.639	31.076	38.950	41.107	41.532	49.007	77.880	113.908	132.999	174.675	190.217
- Izdatki za splošne storitve za kmetijstvo	20.901	25.865	26.043	29.253	32.641	30.637	33.720	37.682	38.788	37.503	38.502	36.384	37.792
Delež MKGP v javnofinančnih odhodkih (%)	1,5	1,7	1,7	2,0	2,0	2,1	2,0	2,1	2,4	2,6	2,8	2,7	
Delež kmetijstva v javnofinančnih odhodkih (%)	1,0	1,2	1,2	1,4	1,6	1,8	1,7	1,7	1,9	2,1	2,4	2,2	
Delež MKGP v odhodkih državnega proračuna (%)	2,9	3,0	3,0	3,5	3,6	3,7	3,6	3,7	4,1	4,5	4,9	4,9	
Delež kmetijstva v odhodkih državnega proračuna (%)	1,9	2,1	2,1	2,5	2,9	3,1	3,0	3,0	3,4	3,7	4,1	4,0	

* plače, materialni stroški, upravni transferi

** brez predpisanega in preventivnega varstva živali, ukrepov v veterini in podpor klavnicam (odstranjevanje odpadkov, BSE testi)

*** brez odškodnin za škodo po divjadi; vključene podpore za naložbe v gozdove iz EPD

Vir: MKGP, preračuni KIS

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Priloga 13: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga; 1996-2008

KNCT	000 EUR	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2008 2007
1	Žive živali	1.778	1.687	1.349	1.613	1.439	2.618	7.936	3.571	2.940	8.358	23.202	21.167	35.905	169,6
2	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	27.254	31.674	31.194	28.997	28.036	36.633	27.112	28.157	30.639	35.887	39.435	51.140	54.942	107,4
3	Ribe, raki	1.095	946	990	770	1.175	979	511	989	1.425	2.109	2.839	2.767	4.429	160,1
4	Mlečni izdelki, jajca, med	29.473	30.210	34.423	37.097	42.197	51.015	47.624	48.626	51.410	65.298	86.636	106.259	121.639	114,5
5	Proizvodi živalskega porekla	470	565	564	189	248	184	158	200	397	491	380	566	663	117,0
6	Živo drevje, čebulnice, cvetje	405	651	487	661	535	969	1.680	2.285	2.837	2.304	3.168	4.943	4.864	98,4
7	Užitne vrtnine	3.018	3.945	4.095	3.230	3.861	3.079	956	1.221	1.505	4.545	4.968	7.662	9.166	119,6
8	Užitno sadje	8.073	5.121	5.006	7.362	6.376	5.115	4.442	8.664	6.555	25.473	19.433	33.579	51.200	152,5
9	Kava, čaj, začimbe	3.079	2.745	2.552	2.012	2.248	1.886	1.989	1.958	1.833	2.367	3.028	3.157	3.170	100,4
10	Žitarice	1.501	1.294	2.628	1.960	2.207	2.015	1.663	1.798	2.367	4.181	7.459	6.883	11.229	163,1
11	Proizvodi mlinске industrije	4.179	3.646	2.541	2.435	1.615	1.513	1.411	1.422	1.440	1.286	1.036	1.307	1.278	97,8
12	Oljna semena in plodovi	15.768	14.391	12.586	11.639	11.804	12.991	11.411	11.531	12.978	14.572	18.086	22.598	78.037	345,3
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	472	413	894	1.179	1.640	2.111	1.847	3.351	1.942	2.592	3.278	5.434	12.481	229,7
14	Rastlinski material za pletarstvo	46	35	162	185	143	72	152	107	109	70	73	63	62	98,5
15	Masti in olja	7.515	14.379	13.419	8.749	6.334	7.707	10.821	7.259	6.046	7.626	7.249	13.421	14.794	110,2
16	Izdelki iz mesa	42.800	39.230	40.167	39.678	42.648	46.003	48.911	47.869	46.969	55.091	57.390	54.493	60.232	110,5
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	12.620	12.564	10.718	10.009	12.507	13.113	13.318	13.272	18.981	35.937	34.639	26.366	16.900	64,1
18	Kakav in kakavovi izdelki	3.236	3.951	3.603	3.058	3.720	3.967	4.766	6.314	8.455	9.046	8.052	8.422	10.049	119,3
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	16.914	20.558	16.498	13.331	17.541	20.061	20.914	19.867	20.453	22.453	24.039	26.407	28.164	106,7
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	13.510	14.734	13.574	13.328	14.473	13.802	13.535	13.968	13.206	12.435	11.267	12.854	12.992	101,1
21	Razna živila	18.009	17.790	16.687	17.516	18.221	22.277	26.613	24.826	24.380	24.952	30.665	38.783	67.602	174,3
22	Pijače, alkoholi in kis	49.397	48.289	55.554	57.457	81.974	101.096	125.931	123.818	78.923	63.518	64.116	67.212	72.147	107,3
23	Ostanki in odpadki živil, krma	12.410	11.470	15.365	15.326	17.467	15.634	15.943	12.508	13.596	15.163	67.405	128.078	102.212	79,8
24	Tobak	9.361	15.845	30.199	39.392	38.414	21.484	17.843	19.648	7.967	232	503	52	50	97,6
SKUPAJ		282.384	296.133	315.255	317.174	356.823	386.324	407.487	403.229	357.352	415.987	518.347	643.615	774.207	120,3

* začasni podatki

Vir: SURS

Priloga 14: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga; 1996-2008

KNCT	000 EUR	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2008 2007
1	Žive živali	9.440	9.235	11.210	17.101	15.244	6.569	5.613	6.098	12.014	20.430	18.709	16.188	16.825	103,9
2	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	48.235	58.949	51.801	37.455	53.524	64.759	57.588	49.944	66.705	99.441	112.902	124.241	146.701	118,1
3	Ribe, raki	14.735	16.762	17.045	17.932	18.731	20.256	20.599	22.281	24.694	25.040	30.994	32.639	37.074	113,6
4	Mlečni izdelki, jajca, med	9.675	10.983	11.674	11.350	12.719	13.245	15.063	17.381	26.336	46.259	69.459	86.633	108.134	124,8
5	Proizvodi živalskega porekla	4.113	3.853	4.049	4.519	3.821	3.697	3.815	4.018	4.161	4.304	4.360	4.735	6.886	145,4
6	Živo drevje, čebulnice, cvetje	20.508	22.082	19.048	23.035	23.468	23.826	25.284	25.449	25.697	24.857	28.853	38.741	43.292	111,7
7	Užitne vrtnine	44.110	39.733	40.667	43.476	42.831	47.499	45.909	49.837	54.969	61.917	74.330	87.541	91.186	104,2
8	Užitno sadje	50.871	57.497	60.640	58.844	58.340	66.809	70.745	71.779	78.660	102.339	97.785	117.334	153.466	130,8
9	Kava, čaj, začimbe	26.501	28.983	29.375	26.062	26.084	21.588	18.819	15.448	17.465	20.948	23.684	28.550	30.935	108,4
10	Žitarice	65.067	61.132	42.877	38.034	53.671	58.067	44.670	52.059	63.819	45.344	60.865	88.622	75.274	84,9
11	Proizvodi mlinske industrije	19.936	17.823	17.412	16.728	18.904	24.175	23.516	22.104	20.392	20.150	19.566	28.963	37.394	129,1
12	Oljna semena in plodovi	12.114	10.536	9.821	8.920	9.910	11.986	11.337	11.269	15.418	19.546	21.004	17.744	57.929	326,5
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	4.100	3.544	4.639	3.740	5.031	5.275	5.428	6.680	6.243	7.800	6.477	9.231	10.564	114,4
14	Rastlinski material za pletarstvo	200	268	283	295	342	288	313	363	330	362	394	528	539	102,1
15	Masti in olja	35.813	42.338	52.452	40.591	36.146	39.203	45.068	41.640	39.984	44.562	50.578	54.974	68.642	124,9
16	Izdelki iz mesa	12.722	11.988	14.243	13.509	13.780	13.758	16.673	15.322	18.721	25.578	30.326	40.588	50.556	124,6
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	26.604	23.805	17.587	22.663	24.516	22.796	27.426	29.486	35.940	41.214	46.332	50.628	58.856	116,3
18	Kakav in kakavovi izdelki	28.697	30.128	32.840	35.066	34.626	36.098	39.378	43.883	48.801	52.982	56.148	64.943	67.613	104,1
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	32.705	31.738	35.658	38.651	40.207	44.636	49.046	53.307	59.826	69.773	75.076	86.878	98.977	113,9
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	29.270	27.646	31.610	34.354	36.975	38.743	43.293	43.946	44.451	50.926	56.187	70.083	72.762	103,8
21	Razna živila	42.866	47.281	48.424	49.224	52.859	57.651	58.664	63.298	67.662	71.025	79.139	88.312	118.508	134,2
22	Pijače, alkoholi in kis	34.110	30.080	26.141	29.723	32.572	30.500	32.651	34.738	45.110	52.590	67.196	86.079	95.963	111,5
23	Ostanki in odpadki živil, krma	43.983	49.958	45.954	42.857	52.359	65.290	64.585	62.733	67.848	62.712	96.569	180.574	162.080	89,8
24	Tobak	17.581	25.270	30.925	30.531	33.478	30.958	33.656	29.842	43.238	52.701	53.042	56.167	71.423	127,2
SKUPAJ		633.956	661.614	656.376	644.656	700.138	747.670	759.138	772.905	888.486	1.022.801	1.179.975	1.460.917	1.681.581	115,1

* začasni podatki
Vir: SURS

Priloga 15: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga; 1996-2008

KNCT	000 EUR	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2008 2007
1	Žive živali	-7.662	-7.548	-9.861	-15.488	-13.805	-3.951	2.323	-2.527	-9.075	-12.072	4.493	4.979	19.080	383,2
2	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-20.981	-27.275	-20.607	-8.457	-25.488	-28.126	-30.476	-21.787	-36.066	-63.554	-73.467	-73.102	-91.758	125,5
3	Ribe, raki	-13.640	-15.816	-16.055	-17.162	-17.556	-19.277	-20.088	-21.292	-23.269	-22.931	-28.154	-29.872	-32.646	109,3
4	Mlečni izdelki, jajca, med	19.798	19.227	22.749	25.747	29.478	37.771	32.561	31.244	25.074	19.039	17.176	19.626	13.505	68,8
5	Proizvodi živalskega porekla	-3.643	-3.288	-3.485	-4.330	-3.573	-3.514	-3.657	-3.818	-3.764	-3.813	-3.980	-4.168	-6.223	149,3
6	Živo drevje, čebulnice, cvetje	-20.102	-21.431	-18.561	-22.374	-22.933	-22.857	-23.604	-23.164	-22.860	-22.553	-25.685	-33.798	-38.428	113,7
7	Užitne vrtnine	-41.092	-35.788	-36.572	-40.246	-38.970	-44.420	-44.953	-48.617	-53.464	-57.373	-69.362	-79.879	-82.021	102,7
8	Užitno sadje	-42.798	-52.376	-55.634	-51.482	-51.963	-61.694	-66.303	-63.115	-72.105	-76.866	-78.351	-83.755	-102.266	122,1
9	Kava, čaj, začimbe	-23.422	-26.238	-26.823	-24.049	-23.837	-19.701	-16.831	-13.491	-15.632	-18.581	-20.656	-25.393	-27.766	109,3
10	Žitarice	-63.566	-59.838	-40.249	-36.074	-51.464	-56.052	-43.007	-50.261	-61.452	-41.164	-53.406	-81.739	-64.045	78,4
11	Proizvodi mlinске industrije	-15.757	-14.177	-14.870	-14.293	-17.288	-22.662	-22.106	-20.681	-18.952	-18.863	-18.530	-27.655	-36.116	130,6
12	Oljna semena in plodovi	3.654	3.855	2.766	2.719	1.895	1.005	74	262	-2.440	-4.974	-2.918	4.854	20.108	414,3
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-3.628	-3.131	-3.745	-2.560	-3.390	-3.164	-3.581	-3.329	-4.301	-5.208	-3.199	-3.797	1.917	
14	Rastlinski material za pletarstvo	-154	-233	-121	-110	-199	-216	-161	-256	-221	-293	-321	-465	-477	102,6
15	Masti in olja	-28.298	-27.959	-39.033	-31.841	-29.812	-31.496	-34.247	-34.381	-33.939	-36.937	-43.329	-41.553	-53.848	129,6
16	Izdelki iz mesa	30.079	27.242	25.924	26.169	28.867	32.246	32.239	32.548	28.248	29.513	27.064	13.906	9.675	69,6
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-13.984	-11.241	-6.870	-12.654	-12.009	-9.683	-14.108	-16.214	-16.959	-5.277	-11.693	-24.262	-41.956	172,9
18	Kakav in kakavovi izdelki	-25.460	-26.177	-29.237	-32.008	-30.906	-32.130	-34.612	-37.569	-40.346	-43.936	-48.096	-56.521	-57.564	101,8
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-15.791	-11.180	-19.160	-25.320	-22.667	-24.576	-28.131	-33.440	-39.373	-47.320	-51.037	-60.471	-70.812	117,1
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	-15.760	-12.912	-18.035	-21.025	-22.503	-24.941	-29.758	-29.977	-31.245	-38.490	-44.920	-57.229	-59.770	104,4
21	Razna živila	-24.857	-29.491	-31.737	-31.708	-34.638	-35.374	-32.051	-38.472	-43.283	-46.072	-48.474	-49.529	-50.906	102,8
22	Pijače, alkoholi in kis	15.287	18.209	29.413	27.734	49.402	70.596	93.279	89.080	33.813	10.928	-3.080	-18.867	-23.816	126,2
23	Ostanki in odpadki živil, krma	-31.574	-38.488	-30.589	-27.531	-34.892	-49.656	-48.642	-50.226	-54.252	-47.548	-29.164	-52.495	-59.868	114,0
24	Tobak	-8.220	-9.425	-726	8.861	4.936	-9.474	-15.813	-10.193	-35.271	-52.469	-52.539	-56.115	-71.373	127,2
	SKUPAJ	-351.572	-365.481	-341.121	-327.482	-343.316	-361.347	-351.651	-369.676	-531.133	-606.814	-661.629	-817.302	-907.375	111,0

* začasni podatki

Vir: SURS

KMETIJSKA POLITIKA

Priloga 16: Neposredna plačila za rastlinske pridelke ter regionalna enotna plačila; 2000-2008

	Enota (tekoči tečaj)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ŽITO, OLJNICE, SUHE STROČNICE										
Neposredna plačila										
- pšenica, pira, rž, ajda	EUR/ha	263,4	248,6	269,6	246,0	281,6	297,7	314,31	-	-
- koruza in ostalo žito, suhe stročnice	EUR/ha	131,7	138,1	185,7	246,0	281,6	297,7	314,31	-	-
- oljna ogrščica	EUR/ha	131,7	324,6	311,6	246,0	281,6	297,7	314,31	-	-
- oljne buče	EUR/ha	131,7	138,1	185,7	246,0	240,7	240,7	239,94	-	-
- druge oljnice	EUR/ha	131,7	138,1	185,7	246,0	281,6	297,7	314,31	-	-
- lan in konoplja za vlakna	EUR/ha	-	-	-	-	-	199,2	215,80	-	-
- praha	EUR/ha	-	-	-	-	281,6	297,7	314,31	-	-
Pomoč za stročnice	EUR/ha	-	-	-	-	30,6	33,3	36,12	38,89	44,45
Pomoč za energetske rastline	EUR/ha	-	-	-	-	24,7	27,0	29,25	31,65	45,00
SLADKORNA PESA										
Minimalna cena	EUR/t	-	35,0	36,7	38,5	46,7	46,7	32,86		
Neposredno plačilo	EUR/ha	204,8	193,4	247,5	239,6	-	-	341,71	-	-
Individualni zgodovinski dodatek	EUR/ha								100%	100%
HMELJ										
Neposredno plačilo za pridelavo	EUR/ha	575,5	543,3	334,2	357,3	408,8	432,0	456,0	120,0	120,0
Neposredno plačilo za obnovo	EUR/ha	3 901,8	3 683,5	3 067,5	2 969,3	-	-	-	-	-
LUPINASTO SADJE - neposredno plačilo	EUR/ha	-	-	-	-	30,1	72,5	78,49	84,52	96,60
OLJČNO OLJE - proizvodna pomoč	EUR/t	-	-	-	-	-	793,5	-	-	-
- neposredno plačilo	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	567,00	-	-
SEME - proizvodna pomoč za seme krmnih rastlin	EUR/ha	292,6	368,3	353,6	342,3	*	*	*	-	-
- proizvodna pomoč za seme sladkorne pese	EUR/ha	365,8	368,3	353,6	342,3	*	*	*	-	-
- proizvodna pomoč za seme vrtnin	EUR/ha	365,8	575,5	552,6	534,9	*	*	*	-	-
SEMENSKI KROMPIR - nasadi v 100-m izolacijskem pasu	EUR/ha		460,4	442,0	427,9	418,7	417,3	417,3	170,0	170,0
- semenski nasadi	EUR/ha	731,6	736,7	707,3	684,6	669,8	667,7	667,7	420,0	420,0
REGIONALNA ENOTNA PLAČILA										
- njive	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	-	332,00	332,00
- trajno travinje	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	-	108,70	108,70

* neposredna plačila na kg semena – različna višina glede na vrsto semena
Vir: Uradni listi RS (različne številke)

Priloga 17: Najpomembnejša neposredna plačila za živalske proizvode; 2000-2008

	Enota (tekoči tečaj)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 in 2008
KRAVJE MLEKO									
Neposredna plačila									
- premija za mleko	EUR/t	-	-	-	-	6,94	14,67	23,27	-
- dodatno plačilo za mleko	EUR/t	-	-	-	-	*	*	*	-
- individualni zgodovinski dodatek za mleko	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	-	80% obeh premij
GOVEDO - MESO									
Neposredna plačila									
- klavna premija za odraslo govedo	EUR/glavo	-	-	59,7	59,1	67,9	72,0	76,00	-
- klavna premija za teleta	EUR/glavo	-	-	-	36,8	42,3	44,9	47,39	-
- dodatno plačilo (odraslo govedo)	EUR/glavo	-	-	-	21,8	*	*	*	-
- premija za krave dojlilje	EUR/glavo	87,8	115,1	148,1	147,6	169,7	180,0	190,00	-
- dodatna premija za krave dojlilje	EUR/glavo	-	-	-	-	20,5	21,7	22,94	-
- posebna premija za bike	EUR/glavo	87,8	115,1	154,7	154,0	177,2	188,0	198,52	136,50
- posebna premija za vole	EUR/glavo	87,8	115,1	110,5	111,3	127,3	135,0	142,50	97,50
- premija za ekstenzivno rejo	EUR/glavo	-	-	-	74,0	84,8	90,0	95,00	-
- dodatno plačilo za ekstenzivno rejo ženskih govedi	EUR/glavo	-	-	-	-	-	-	-	*
- individualni zgodovinski dodatek za govedorejo	EUR/ha	-	-	-	-	-	-	-	30% vseh premij
DROBNICA - MESO									
Neposredna plačila:									
- osnovna premija za ovce mesnih pasem	EUR/glavo	12,19	15,65	15,47	15,40	17,72	18,80	19,85	10,50
- osnovna premija za koze in mlečne ovce	EUR/glavo	9,75	12,52	12,38	12,41	14,26	15,13	15,97	8,40
- dodatna premija za težje razmere	EUR/glavo	-	-	-	5,13	5,91	6,27	6,62	3,50
- dodatno plačilo	EUR/glavo	-	-	-	0,7	*	*	*	-

* določena skupna masa sredstev; plačilo na enoto odvisno od števila uveljavljenih pravic

Vir: Uradni listi RS (različne številke)

Priloga 18: Izravnalna plačila na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost; 2000-2008

	EUR/ha								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
OMD plačila po območjih¹									
Gorsko višinska območja	78,0	73,7	79,6	81,3	185,3	201,6	201,6	185,3	183,45
KMG-planine	-	36,8	38,9	81,3	185,3	201,6	201,6	185,3	183,45
Strma območja	78,0	73,7	79,6	79,2	158,4	172,4	172,4	158,4	156,82
Kraška območja	53,7	50,6	53,5	66,3	158,4	172,4	172,4	158,4	156,82
Gričevnato hribovita območja	53,7	50,6	53,5	57,8	130,3	141,8	141,8	130,3	129,00
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	53,7	50,6	53,5	53,5	63,9	69,5	69,5	63,9	63,26
Osnovna KMG	-	-	-	25,7	25,6	25,3	25,3	25,0	25,00
Nacionalna prehodna plačila²									
Gorsko višinska območja					-	79,3	79,3	-	-
Strma območja					-	77,2	77,2	-	-
Kraška območja					-	64,7	64,7	-	-
Gričevnato hribovita območja					-	56,3	56,3	-	-
Različni neugodni pogoji (druga KMG)					-	52,2	52,2	-	-
Osnovna KMG					-	25,0	25,0	-	-

¹ Do leta 2003 nacionalni ukrep, od leta 2004 ukrep v okviru Programa razvoja podeželja (PRP), 80% sofinanciran iz EU sredstev.

² Plačila za kmetijska gospodarstva, ki niso bila več upravičena do izravnalnih plačil za OMD v okviru PRP 2004-2006, so pa razvrščena v OMD po seznamu iz leta 2003.

Vir: Uradni listi RS (različne številke)

Priloga 19: Plačila na enoto za ukrepe kmetijsko-okoljskega programa; 2001-2008

	Enota	SKOP (tekoči tečaj)			SKOP 2004-2006		KOP
		2001	2002	2003	2004-06	2007-10	2007-2013
Odpravljanje zaraščanja	EUR/ha	193,38	185,66	179,71	-	-	-
Zmanjšanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu	EUR/ha	-	-	-	232,00	139,20	-
Ohranjanje kolobarja	EUR/ha	46,04	44,20	42,79	147,00	88,20	91,84
Ozelenitev njivskih površin	EUR/ha	-	176,82	171,16	211,00	126,60	172,20
Integrirana pridelava - poljedelstvo	EUR/ha	-	-	-	253,00	151,80	197,21
- sadjarstvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	442,00	265,20	336,61
- vinogradništvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	442,00	265,20	381,71
- vrtnarstvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	402,00	214,20	184,91
Ekološko kmetovanje	EUR/ha	370,65	355,84	344,45	463,00	277,80	298,07
- njive, poljščine	EUR/ha	476,55	457,51	442,87	548,00	328,80	551,45
- vrtnine na prostem	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	590,00	354,00	487,90
- vrtnine v zavarovanih prostorih	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	800,00	480,00	554,73
- intenzivni sadovnjaki in oljčniki	EUR/ha	230,22	221,02	213,95	295,00	177,00	237,80
- travniški visokodebelni sadovnjaki	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	800,00	480,00	578,92
- vinogradi, hmeljišča, drevesnice	EUR/ha	-	-	-	232,00	139,20	227,55
- travinje (travniki, travinje na njivah, pašniki)	EUR/ha	18,42	17,68	17,12	61,00	36,60	61,09
Planinska paša	EUR/ha	18,42	30,94	29,95	82,00	49,20	72,57
- brez pastirja	EUR/ha	-	-	-	168,00	100,80	90,20
- s pastirjem	EUR/ha	-	-	-	253,00	151,80	147,27
Košnja strmih travnikov	EUR/ha	-	-	-	253,00	151,80	132,84
- nagib 35-50%	EUR/ha	-	-	-	190,00	114,00	93,89
- nagib nad 50%	EUR/ha	124,32	119,35	115,53	190,00	114,00	93,89
Košnja grbinastih travnikov	EUR/ha	-	-	-	-	-	-
Travniški sadovnjaki	EUR/ha	-	-	-	-	-	-
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	EUR/GVŽ	-	-	-	-	-	89,38
- vse živali	EUR/žival	-	-	-	120,00	72,00	-
- govedo, konji	EUR/žival	-	-	-	18,00	10,80	-
- ovce in koze	EUR/žival	-	-	-	48,00	28,00	-
- prašiči	EUR/žival	-	-	-	1,68	1,008	-
- perutnina	EUR/žival	-	-	-	-	-	-
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha	-	-	-	126,00	75,60	102,91
Sonaravna reja domačih živali	EUR/ha	41,44	39,78	38,51	84,00	50,40	84,46
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	EUR/ha	-	-	21,39	84,00	50,40	48,38
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	EUR/ha	-	30,94	29,95	31,00	18,60	29,11
Ohranjanje posebnih travniških habitatov	EUR/ha	-	-	-	147,00	88,20	66,83
Ohranjanje travniških habitatov metuljev	EUR/ha	-	-	-	-	-	66,83
Ohranjanje steljnikov	EUR/ha	-	-	-	-	-	143,91
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (Natura 2000)	EUR/ha	-	-	-	-	-	83,23
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	EUR/ha	-	-	256,73	337,00	202,20	83,64
- njive	EUR/ha	-	-	128,37	253,00	151,80	184,50
- trajni nasadi	EUR/ha	-	-	128,37	211,00	126,60	31,57
- travinje	EUR/ha	-	-	-	253,00	151,80	-
Zatravljanje in zelena praha	EUR/ha	-	-	-	63,00	37,80	-
Delno pokrivanje stroškov kontrole integrirane pridelave	EUR/KMG	-	-	-	110,00	37,80	-
Delno pokrivanje stroškov kontrole ekološkega kmetovanja	EUR/KMG	-	-	-	-	-	-

* V zavarovanih območjih so upravičenci lahko uveljavljali dodatek na skupni znesek plačil (20% v območjih narodnih parkov, 15% v območjih regijskih parkov, 10% v ostalih zavarovanih območjih) za ostale ukrepe SKOP, razen za ukrepe zmanjševanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu, ohranjanje posebnih travniških habitatov, pokritost tal na vodovarstvenem območju, zatravljanje in zelena praha.

Priloga 20: Javni razpisi v okviru 1., 3.in 4. osi Programa razvoja podeželja 2007-2013, objavljeni v letih 2007 in 2008

Ukrep		Datum		Razpisana sredstva 000 EUR
		Objava	Zaprtje	
112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij; razpis za leti 2007 in 2008	26.10.2007	07.12.2007	10.300,0
	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij; razpis za leti 2008 in 2009	19.09.2008	07.11.2008	12.000,0
113	Zgodnje upokojevanje kmetov	25.01.2008	23.05.2008	8.160,0
		19.09.2008		3.000,0
121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev; razpis za leti 2007 in 2008	26.10.2007	01.12.2007	20.350,0
	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev; za postavitev in prestrukturiranje hmeljišč	28.03.2008	09.05.2008	3.500,0
	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, za področje vrtnarstva za leto 2009	25.07.2008	04.11.2008	3.000,0
	Obnova gospodarskih poslopij, zgradb in objektov za kmetijstvo ter sadovnjakov, oljčnikov in hmeljišč, ki so bili poškodovani v naravnih nesrečah v letu 2008	19.09.2008		2.000,0
	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, za prestrukturiranje reje prašičev in reje perutnine za leto 2009	10.10.2008	11.12.2008	10.000,0
122	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	02.11.2007	23.11.2007	7.295,5
	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov za gozdno infrastrukturo za leto 2008	17.10.2008	04.11.2008	2.433,3
123	Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	07.12.2007	23.05.2008	12.979,1
		25.07.2008	23.01.2009	8.675,6
125-1	Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva, podukrep št. 1: komasacije in infrastruktura za leti 2007 in 2008	25.01.2008	23.05.2008	5.105,7
	Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva, podukrep št. 1: komasacije in infrastruktura	25.07.2008		2.000,0
125-2	Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva, podukrep št. 2: izgradnja velikih namakalnih sistemov	25.07.2008	11.03.2009	4.500,0
132	Podpora kmetijskim gospodarstvom, ki sodelujejo v shemah kakovosti hrane	26.09.2008		5.432,4
133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje za proizvode, ki so vključeni v sheme kakovosti hrane	25.01.2008	23.05.2008	1.936,3
		26.09.2008		2.000,0
142	Podpore za ustanavljanje in delovanje skupin proizvajalcev	25.01.2008	23.05.2008	847,2
		26.09.2008		800,0
Skupaj 1. os – izboljšanje konkurenčnosti				126.315,1
311	Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	07.12.2007	23.05.2008	11.500,0
		12.09.2008	11.03.2009	10.000,0
312	Podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij	07.03.2008	23.05.2008	12.000,0
		12.09.2008	11.03.2009	16.000,0
322	Obnova in razvoj vasi	29.02.2008	23.05.2008	6.000,0
		25.07.2008	11.03.2009	9.000,0
323	Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja	29.02.2008	23.05.2008	2.847,0
		26.09.2008	11.03.2009	6.000,0
Skupaj 3. os – izboljšanje kakovosti življenja in diverzifikacija				73.347,0
4	Izbor in potrditve Lokalnih akcijskih skupin, upravičenih do sredstev za izvajanje pristopa LEADER (za celotno programsko obdobje)	29.2.2008	30.5.2008	33.760,0
		25.7.2008	22.1.2009	
Skupaj 4. os - ukrepi LEADER				233.422,1

Vir: MKGP